

สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียน
ในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
กรณีศึกษา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

Circumstances and Subjectivities Influencing the Parents' Decision on Sending
their Children to the Public Schools of Multicultural Society in the Southern
Provinces of Thailand: A Case Study of Nong Chik District, Pattani Province

อับดุลการี สะรี
Abdulkaree Saree

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความขัดแย้งและสันติศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Arts in Conflict and Peace Studies
Prince of Songkla University

2563

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียน
 ในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา
 อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ผู้เขียน นายอับดุลการี สะรี

สาขาวิชา ความขัดแย้งและสันติศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี)

.....ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญอวีร์ ยีหมะ)

.....กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ)

.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
 เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความขัดแย้งและ
 สันติศึกษา

.....
 (ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟ้ารุ่งแสง)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(3)

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมภาพ จิตรภิมย์ศรี)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ.....

(นายอับดุลการี สระรี)

นักศึกษา

(4)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นายอับดุลการี สารี)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษา อำเภอนongจิก จังหวัดปัตตานี
ผู้เขียน	อับดุลการี สะรี
สาขาวิชา	ความขัดแย้งและสันติศึกษา
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 2) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนของรัฐที่ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรม โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ ในอำเภอนongจิก จังหวัดปัตตานี ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 313 คน และศึกษาบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อกำหนดแนวทางร่วมกันในการพัฒนาโรงเรียนของรัฐที่ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามและประเด็นการสนทนากลุ่ม ข้อมูลจากแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลจากการสนทนากลุ่มใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่าสภาวะแวดล้อม และเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน โดยผู้ปกครองพิจารณาปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 5.10$) เป็นอันดับแรก ขณะที่ภาครัฐต้องการเน้นความสำคัญด้านวิชาการ ซึ่งผู้ปกครองพิจารณาอยู่ในลำดับสุดท้าย แม้พบว่ายังอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.78$) เมื่อพิจารณาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนของรัฐให้ตอบสนองต่อการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม ผู้ปกครองตระหนักดีถึงความรู้ด้านวิชาการ และทักษะการประกอบอาชีพ แต่ต้องการให้ภาครัฐส่งเสริมเศรษฐกิจของประชาชนในพื้นที่ และสนับสนุนความรู้ด้านอาชีพควบคู่กับความรู้ด้านศาสนาไปอย่างเข้มแข็ง

คำสำคัญ: การพัฒนา; สถานศึกษาของรัฐ; สังคมพหุวัฒนธรรม

Thesis Title	Circumstances and Subjectivities Influencing the Parents' Decision on Sending their Children to the Public Schools of Multicultural Society in the Southern Provinces of Thailand: A Case Study of Nong Chik District, Pattani Province
Autho	Abdulkaree Saree
Program	Conflict and Peace Studies
Academic year	2019

ABSTRACT

The present study aimed to 1) investigate circumstances and subjectivities influencing the parents' decision on sending their children to the public schools of multicultural society in the Southern Provinces of Thailand; and 2) seek guidelines for develop the public schools in the multicultural society. The survey was carried out with a total of 313 parents who sent their children to the public schools in Nong Chik District, Pattani Province in the academic year 1918, including a focus group with 8 academic experts in order to establish common guidelines for developing the public schools in response to the multicultural society. The research instrument was a questionnaire. The quantitative data were analyzed using Percentage, Mean and Standard Deviation while a content analysis was used with the qualitative data from the focus group. The results showed that the circumstances and conditions for the parents' decision on sending children in the public schools were found at the high level in all 6 aspects. In the most case, the parents considered the factor of expenses ($\bar{X} = 5.10$). while, the government seemed to put a great emphasis on the factor of academic which the parents considered in the final order although found at a high level too ($\bar{X} = 4.78$). When considering the guidelines for the development of public schools to respond to education management in the multicultural society, they were aware of the importance of academic knowledge and professional skills, but wanted the government to promote the economy of the people in the area and then support the strong vocational knowledge together with religious knowledge.

Keywords: Developing; Public schools; Multicultural society

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยได้รับความกรุณาและความเมตตาในการดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจสอบ แก้ไข และติดตามความก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญอริ ยีหะมะ ประธานกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี และรองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความกรุณาเสนอแนะในการแก้ไขข้อบกพร่องที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สีหนาท น้อมเนียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษรี ลัดเลีย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญอริ ยีหะมะ ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย รวมทั้งขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือ จนทำให้ผู้วิจัยสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณ นางนารีรัตน์ ศีयरอินทร์ นายมูหม่าหมักพิกรี มะหะหมัด นางสาวจิรารัตน์ พฤกษ์ศรี นายแวนาลี แวนิ นายมุตตอเหล็บ โต๊ะมูสอ นายเกษมศิลป์ กาเดร์ นายนูรุดดีน เบ็ญอะห์มัด นายสะมะแอ ตอเลาะ ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียน ในอำเภอนองจิก ที่ให้ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ ดร.ชนภรณ์ อือตระกูล คุณครูโรงเรียนบ้านคอลลอดันหยง คุณครูโรงเรียน วัดมัจลินทวาปีวิหาร (เพชรานุกุลกิจ) คุณครูโรงเรียนวัดสถิตย์ชลธาร คุณครูโรงเรียนบ้านดอนรัก และคุณครูโรงเรียนบ้านใหม่พัฒนวิทย์ ที่เป็นแรงบันดาลใจให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยตลอดมา รวมถึงผู้ที่เป็นกำลังใจในการทำวิจัยจนสำเร็จที่ไม่อาจกล่าวถึงได้ในที่นี้

คุณค่าและประโยชน์ของการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้ที่จะทำการศึกษาต่อ เพื่อค้นคว้าวิทยานิพนธ์ในการพัฒนาต่อไป

อับดุลกาารี สะรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(5)
ABSTRACT.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ.....	(8)
สารบัญตาราง.....	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของและความสำคัญปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ประโยชน์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
กรอบแนวคิดการวิจัย	12
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้	13
บริบทของอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	15
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง.....	21
ทฤษฎีความรุนแรงของ Johan Galtung.....	35
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ.....	38
ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล.....	43
แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	53
3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	56
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2.....	64
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3.....	72
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	79
สรุปผลการวิจัย.....	79
อภิปรายผลการวิจัย	81
ข้อเสนอแนะ.....	88
ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้	89
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	89
บรรณานุกรม.....	90
ภาคผนวก	97
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงเครื่องมือวิจัย.....	98
ภาคผนวก ข รายชื่อกลุ่มผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ผู้ให้ข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียน.....	100
ภาพถ่ายการสนทนากลุ่มของกลุ่มผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์.....	102
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ.....	103
ภาคผนวก ง แบบสอบถามงานวิจัย.....	106
ประวัติผู้วิจัย	113

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	61
3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นสภาวะแวดล้อม และเงื่อนไขทางอ้อมโดยภาพรวมและรายด้าน	65
4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเห็นด้านวิชาการ	65
5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเห็นด้านบุคลากร.....	67
6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเห็นด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม.....	68
7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเห็นด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน.....	69
8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเห็นด้านค่าใช้จ่าย	70
9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเห็นด้านความสัมพันธ์ชุมชน	71

สารบัญภาพ

ภาพประกอบที่	หน้า
1 ข้อมูลจำนวนนักเรียนในอำเภอหนองจิกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานีเขต 1	4
2 ข้อมูลจำนวนนักเรียนในอำเภอหนองจิกสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนปัตตานี	4
3 การเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนระหว่าง สพป.กับ สช.ในระดับก่อนประถมศึกษา	5
4 การเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนระหว่าง สพป.กับ สช.ในระดับประถมศึกษา	5
5 ภาพรวมจำนวนนักเรียนในระบบการศึกษาในพื้นที่อำเภอหนองจิก	6
6 กรอบแนวคิดของการวิจัย	12
7 สามเหลี่ยมแห่งความรุนแรง.....	38

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้น การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถสร้างความสำเร็จได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ จึงเป็นหน้าที่สำคัญที่รัฐต้องจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค ดังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในมาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่งเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560)

ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียน สถาบันปอเนาะ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เราะแฆะห์ โดยสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้เหล่านี้เป็นของรัฐเพียงร้อยละ 31 และเป็นของเอกชนถึงร้อยละ 69 เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ศรัทธาและนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชน ที่จัดการศึกษาศาสนาควคู้สามัญ (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน, 2552) โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามหรือปอเนาะ เป็นการศึกษาซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่พบมากที่สุดในพื้นที่ปัตตานี รองลงมาคือ จังหวัดยะลา และนราธิวาส ตามลำดับ จึงทำให้จังหวัดปัตตานีมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาศาสนาอิสลาม สำหรับคุณภาพการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นยังอยู่ในเกณฑ์ขั้นต่ำ ขณะที่กลุ่มเยาวชนที่ศึกษาด้านศาสนาขาดความรู้ทักษะด้านอาชีพ จึงมีปัญหาคารว่างงานสูง เมื่อจบการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนสอบ O-Net ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของภาคและประเทศ และมีแนวโน้มลดต่ำลงทุกปี สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากจำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ร้อยละ 67 อยู่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามรวมทั้งกลุ่มเยาวชนที่ศึกษาด้านศาสนาในสถาบันปอเนาะ เมื่อจบการศึกษาไม่มีคุณวุฒิและทักษะในการประกอบอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน จึงเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาว่างงานสูง นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กจบช่วงชั้นที่ 1 (ป.3) อ่านและเขียนภาษาไทยยังไม่ได้ มีอัตราการออกกลางคันและการตกหล่นค่อนข้างสูง โดยเฉพาะนักเรียนชาย ส่งผลให้มีสัดส่วนนักเรียนชายต่อนักเรียนหญิงในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 35 : 65 และนักศึกษาชายต่อนักเรียนหญิงในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 25 : 75 (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน, 2559) จากเหตุการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาอย่างหนัก ผลการสอบ O-NET ได้คะแนนเป็นอันดับท้ายสุดของประเทศ

ในเกือบทุกวิชา โดยเฉพาะโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหลายแห่งถูกเผา ครูถูกฆ่าและลอบทำร้าย โรงเรียนปิดบ่อยครั้ง ครูที่มีประสบการณ์ขอย้ายออกนอกพื้นที่เป็นจำนวนมาก ครูที่ยังอยู่ไม่สามารถสอนหลังเลิกเรียนได้เพราะต้องเดินทางภายใต้การคุ้มกันของฝ่ายความมั่นคง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งนักเรียนเป็นมุสลิมไม่ได้ใช้ภาษาไทยที่บ้าน นักเรียนต้องใช้เวลาในการเรียนศาสนาด้วย ส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มีนักเรียนมากเกินกว่าจะดูแลได้ทั่วถึง ครูมีวุฒิไม่ตรงวิชาที่สอน และไม่มีศึกษานิเทศก์ดูแลคุณภาพการศึกษา (มูลนิธิสุข-แก้ว แก้วแดง, 2558) และปีการศึกษา 2559 ผลการทดสอบทางการศึกษา (O-net: Ordinary National Educational Test) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปัตตานี ดังนี้ วิชาภาษาไทย 40.07 วิชาวิทยาศาสตร์ 33.50 วิชาคณิตศาสตร์ 29.20 วิชาภาษาอังกฤษ 28.69 และวิชาสังคมศึกษา 36.93 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2561) เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจำนวนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามคู่กับการจัดการศึกษาหลักสูตรสามัญอยู่มาก และมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่โรงเรียนของรัฐก็ยังคงอยู่ มีประเด็นน่าสนใจที่โรงเรียนของรัฐมีจำนวนนักเรียนเข้ารับการศึกษาน้อยลงทุกปี บางโรงเรียนมีนักเรียนไม่ถึง 50 คน ซึ่งการเพิ่มจำนวนสถานศึกษา และจำนวนนักเรียนมากขึ้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในขณะที่เกิดภาวะความไม่สงบในพื้นที่ จนส่งผลกระทบต่อความคงอยู่ของโรงเรียนรัฐ จึงเป็นนัยสำคัญบางอย่างของการใช้เหตุผลของผู้ปกครองต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน เพราะการศึกษาคือหัวใจสำคัญของการพัฒนามนุษย์อันเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าเพื่อการพัฒนาประเทศทุกด้านโดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ (สมจิตร อุดม, 2547)

การจัดการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้มุ่งเน้นให้การจัดการศึกษาเป็นสื่อและเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) สร้างคนให้มีคุณภาพ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นมาตรฐานสากล รัฐบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา จึงให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระของการพัฒนาและสนับสนุนการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยจัดสรรงบประมาณให้กระทรวงศึกษาธิการไว้สูงทุกปี แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงการปรับโครงสร้าง แผนงาน และความต้องการของประชาชน ทางออกที่ดี รัฐบาลจึงเปิดโอกาสให้เอกชนมาร่วมลงทุนในการจัดการศึกษาทุกระดับ (สมจิตร อุดม, 2547) รัฐบาลมีนโยบายต้องการมีบทบาทในการดูแลการศึกษา จึงสนับสนุนปอเนาะเดิม ให้สามารถจัดการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานบ้าง โดยการอุดหนุนงบประมาณการจัดการศึกษาให้สถาบันการศึกษาปอเนาะสามารถบริหารจัดการ และมีอิสระในการขยายบริการ ทำให้ปอเนาะที่มีศักยภาพเปลี่ยนสถานะตนเองมาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่มีหลักสูตรศาสนาควบคู่สามัญ พร้อมมีการขยายการรับนักเรียนตั้งแต่ชั้นบริบาล (ตั้งแต่ 2 ขวบครึ่ง) จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนับวันจะมีจำนวนนักเรียนมาก จนต้องขยายขนาดโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อโรงเรียนของรัฐในระดับประถมและมัธยม ที่มีสถิติของการเข้าเรียนของนักเรียนมีจำนวนลดลงอย่างเห็นได้ชัด จนอาจก่อให้เกิดความไม่คุ้มค่าของการลงทุนในภาครัฐ อีกทั้งยัง บั่นทอนประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ (โรงเรียนขนาดเล็ก) โดยที่รัฐเองพยายามจัดหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มเข้าในระบบโรงเรียนของรัฐบางโรงเรียนที่มีความพร้อมแล้วก็ตาม เมื่อมีนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐน้อย รัฐจึงมีนโยบายควมรวมโรงเรียนขนาดเล็กของรัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการบริหารจัดการ เช่น การปรับอัตรากำลัง การกระจายงบประมาณ การบริหารด้านธุรการให้เกิดความสมดุล แต่จากการศึกษามากได้รับการแสดงออกถึงความไม่เห็นด้วยจากชุมชน

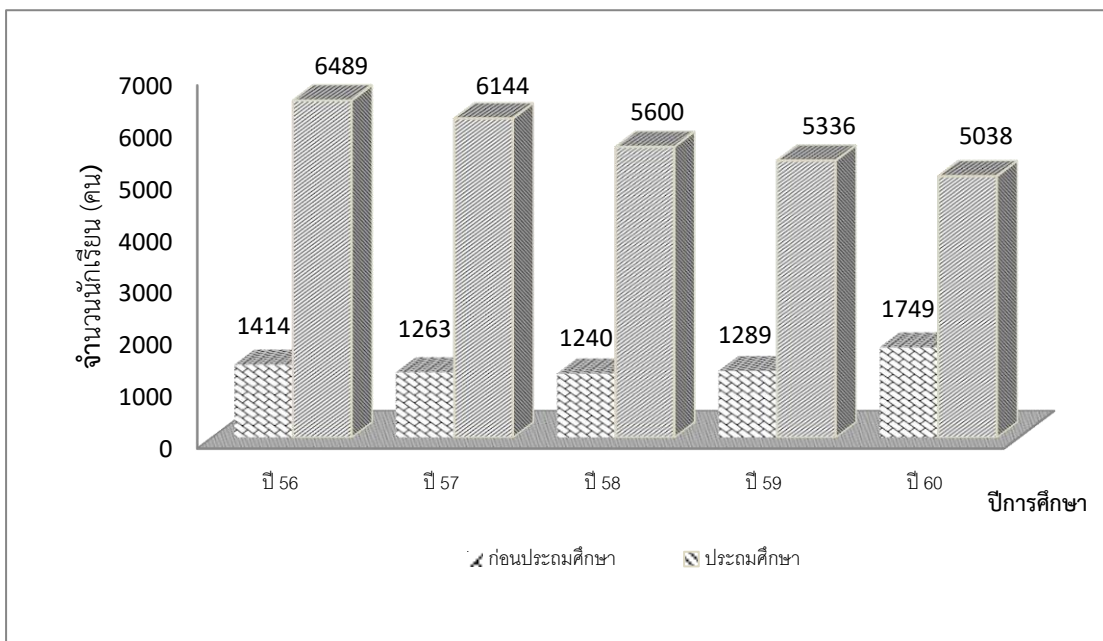
ที่ยังมีความผูกพันกับสถาบันที่ตนเคยศึกษาในอดีต อีกทั้งยังมีบุตรหลานศึกษาในโรงเรียนดังกล่าว เนื่องจาก การควรรวมจะต้องให้นักเรียนจากโรงเรียนที่โดนยุบมาเรียนในโรงเรียนอื่นที่ไกลออกไป อันหมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของผู้ปกครองในการเดินทางไปส่งบุตรหลานเรียนอีกด้วย

กระทรวงศึกษา (2560) กล่าวถึงการควรรวมโรงเรียนขนาดเล็ก โดยอ้างสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้เปิดเผยว่า ได้มีการประชุมหารือของคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) โดยที่ประชุมได้หารือถึงการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งมีจำนวนถึง 15,577 โรงเรียน และสามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) โรงเรียนขนาดเล็ก 975 โรงเรียนที่มีการบริหารจัดการที่อยู่แล้วคงดำเนินการต่อไป 2) โรงเรียน ขนาดเล็กที่มีที่ตั้งทางสภาพภูมิศาสตร์ที่เป็นข้อจำกัด ได้แก่ โรงเรียนในพื้นที่พิเศษห่างไกล การเดินทาง ไม่สะดวก และ 3) โรงเรียนทั่วไป ที่มีระยะห่างจากโรงเรียนใกล้เคียงไม่เกิน 6 กิโลเมตร มีจำนวน 10,971 โรงเรียน ซึ่งจะต้องเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการ

นายชลา อรรถธรรม ได้กล่าวถึงแนวทางการควรรวมโรงเรียนขนาดเล็ก ในปี 2559–2560 ซึ่งมีโรงเรียนเหลือจากการดำเนินการ 10,971 โรงเรียน โดยมีเป้าหมาย เพื่อให้โรงเรียนมีครูครบชั้น และมีนักเรียนที่เหมาะสมกับห้องเรียน “...การควรรวมโรงเรียนขนาดเล็กถึงเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ซึ่งจะต้องสร้างความเข้าใจกับชุมชน เพราะเป็นตัวแปรสำคัญที่จะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการควรรวมโรงเรียน และในจำนวน 10,971 โรงเรียนนั้นจะสามารถควรรวมโรงเรียนได้จำนวนเท่าไรนั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความเข้าใจของชุมชนด้วย....” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) นายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กล่าวในรายการคืนความสุขให้คนในชาติทางสถานีโทรทัศน์รวมการ เฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ประจำวันที่ 12 พฤศจิกายน 2559 ว่า “.....การดำเนินการยุบรวมโรงเรียน ขนาดเล็กในปีสามารถดำเนินการได้แล้ว 286 โรงเรียน และดำเนินการในปีการศึกษาหน้า (2560) อีก 306 โรงเรียน ส่งผลให้ครูจากโรงเรียนที่ถูกยุบเกือบ 2,000 คน ต้องย้ายไปสอนในโรงเรียนที่ใกล้ บ้านจำนวน 310 โรงเรียน ทำให้มีครูเพิ่มในโรงเรียนที่ใกล้บ้านเพิ่มขึ้น ขอขอบคุณผู้ปกครองและ ชุมชนที่ให้ความร่วมมือ รัฐบาลมุ่งหวังให้บุตรหลานมีการศึกษาที่มีคุณภาพ.....” (สมาคมสื่อช่อสะอาด, 2559)

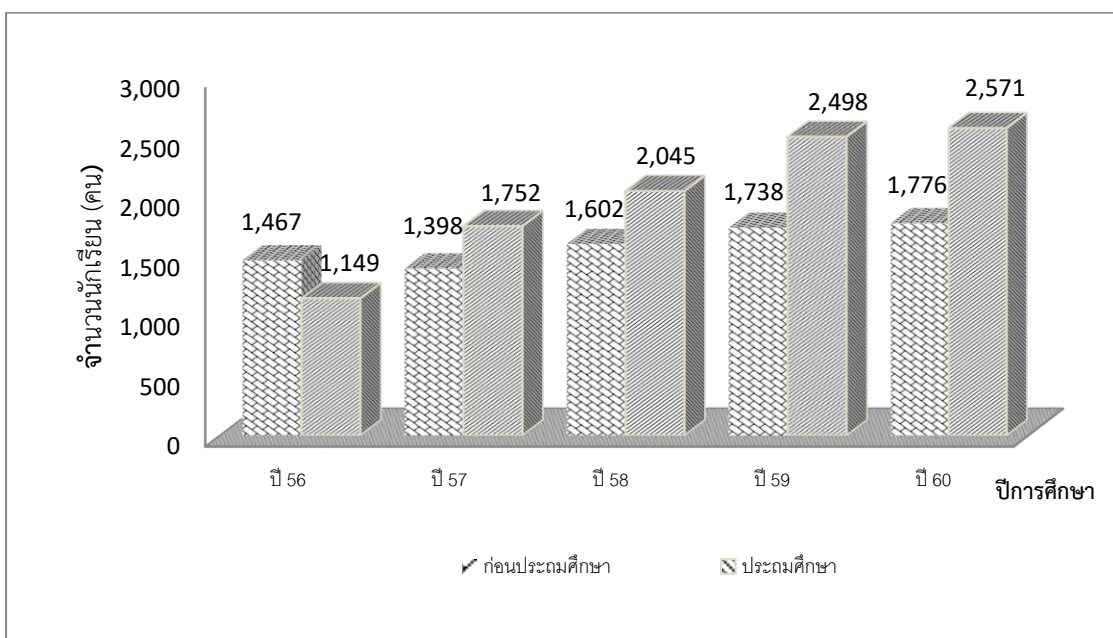
ในการนี้ มีโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ต้องยุบไป 1 โรงเรียนในปีการศึกษา 2559 และอีก 2 โรงเรียนในปีการศึกษา 2560 คือ โรงเรียน บ้านคลอง และโรงเรียนบ้านมะรวด ในเขตอำเภอปะนาเระ และในอนาคตคงจะต้องมีโรงเรียนในอำเภอ หนองจิก ที่อยู่โน้ยจะต้องยุบ เนื่องจากจำนวนนักเรียนมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ การเจรจา และการเยียวยา เป็นหนทางที่ลำบากและทำหายนการตัดสินใจของผู้มีอำนาจของรัฐเป็นอย่างยิ่ง ปรากฏการณ์ของความขัดแย้ง นี้ค่อยๆ เกิดขึ้นโดยมีสิ่งที่น่าสนใจ คือ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอัตวิสัยใด ในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษา ในโรงเรียนของรัฐ

จากการศึกษาข้อมูลจำนวนนักเรียนที่ผู้ปกครองส่งเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 (สพป.ปน.1) และจำนวนนักเรียนที่ผู้ปกครองส่งเรียน ในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนปัตตานี (สช.) ระหว่างปีการศึกษา 2556 ถึง 2560 (ข้อมูล 10 มิถุนายน) พื้นที่อำเภอหนองจิก สามารถแสดงได้ ดังนี้

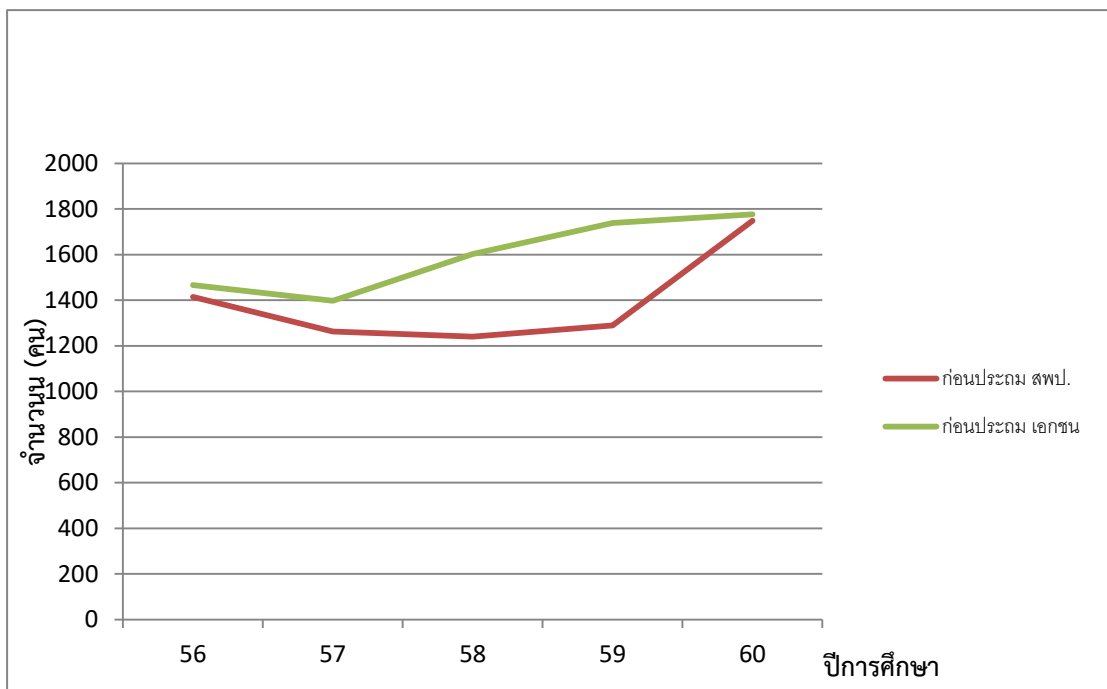
ภาพประกอบ 1 ข้อมูลจำนวนนักเรียนในพื้นที่อำเภอหนองจิก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 (สพป.ปน.1)

ที่มา: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

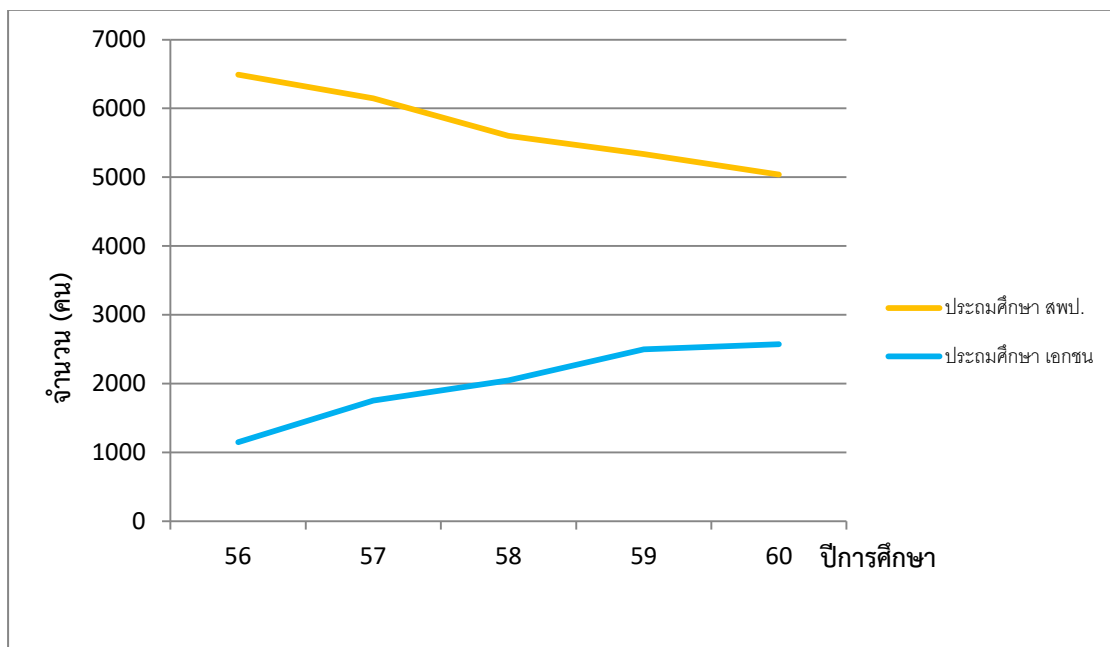

ภาพประกอบ 2 ข้อมูลจำนวนนักเรียนในพื้นที่อำเภอหนองจิก
สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนปัตตานี (สช.)

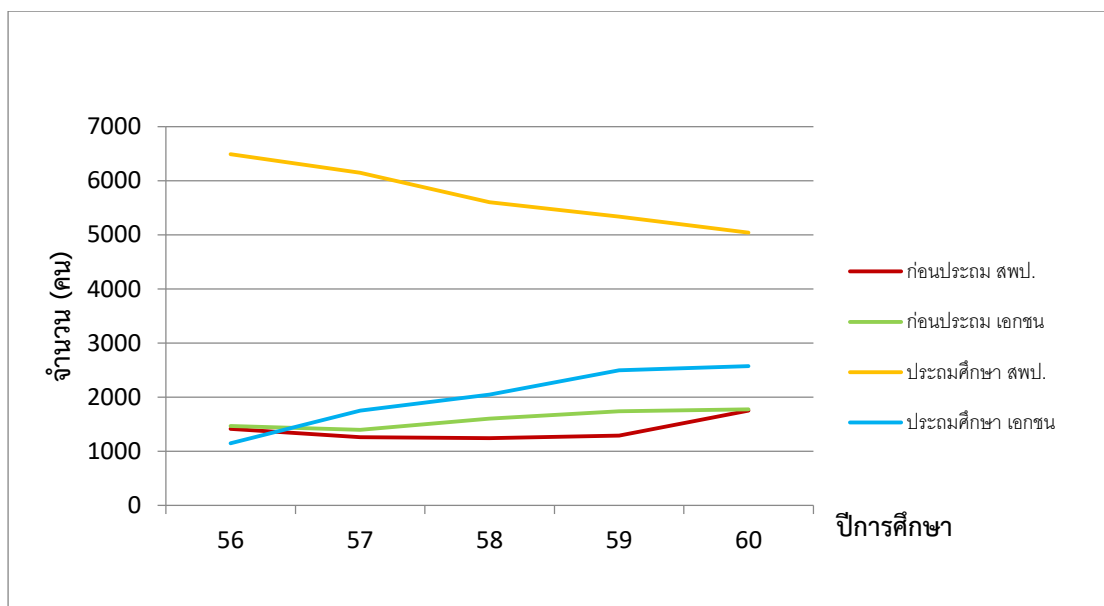
ที่มา: สำนักงานการศึกษาเอกชนปัตตานี

ภาพประกอบ 3 การเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนระหว่าง สพป.กับ สช.ในระดับก่อนประถมศึกษา

ภาพประกอบ 4 การเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนระหว่าง สพป. กับ สช. ในระดับประถมศึกษา

ภาพประกอบ 5 ภาพรวมจำนวนนักเรียนในระบบการศึกษาในพื้นที่อำเภอหนองจิก
ระหว่างปีการศึกษา 2556 – 2560

จากความสำคัญและความเป็นมาที่กล่าวแล้วสังเกตได้ว่าจำนวนนักเรียนในอำเภอหนองจิก ที่เข้าเรียนในโรงเรียนรัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 (สปป.ปน.1) มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่จำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนปัตตานี (สช.) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้มีคุณค่าและประโยชน์ในการนำไปเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียนของรัฐที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

คำถามการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานีครั้งนี้ มีคำถามการวิจัยดังต่อไปนี้

1. สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ด้านใดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด
2. แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนของรัฐที่ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรม ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนของรัฐที่ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรมอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบถึงสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนได้
3. เป็นข้อมูลพื้นฐานและข้อเสนอเชิงนโยบายต่อหน่วยงานทางการศึกษาในการกำหนดแนวทางพัฒนาการศึกษา เพื่อสันติและส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมของรัฐได้

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ที่เป็นผลมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยมา กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาในครั้งนี้ มีดังนี้

- 1.1 ด้านวิชาการ
- 1.2 ด้านบุคลากร
- 1.3 ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
- 1.4 ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน
- 1.5 ด้านค่าใช้จ่าย
- 1.6 ด้านความสัมพันธ์ชุมชน

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ ในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,655 คน โดยถือว่านักเรียน 1 คนต่อผู้ปกครองคนเดียว จาก 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดสถิตย์ชลธาร จำนวน 315 คน โรงเรียนบ้านดอนรัก จำนวน 397 คน โรงเรียนวัดมัจลินทวาปีวิหาร(เพชรานุกุลกิจ) จำนวน 633 คน และโรงเรียนบ้านคอสอดตันหยง จำนวน 310 คน โดยใช้วิธีการเลือกโรงเรียนแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกโรงเรียนขนาดใหญ่ ตามการกำหนดขนาดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

3.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 313 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนโรงเรียน โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2553) และทำการสุ่มอย่างง่ายจากบัญชีรายชื่อนักเรียนโดยวิธีจับสลากแบบไม่ใส่คืน (kritiya Ariya,2012) ตามสัดส่วนของแต่ละโรงเรียนต่อไป

4. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ได้แก่

4.1.1 เพศ

- 1) หญิง
- 2) ชาย

4.1.2 รายได้ต่อเดือน

- 1) ต่ำกว่า 5,000 บาท
- 2) 5,001 – 10,000 บาท
- 3) 10,001 – 20,000 บาท
- 4) 20,000 บาทขึ้นไป
- 5) อื่นๆ.....

4.1.3 ศาสนา

- 1) อิสลาม
- 2) พุทธ
- 3) คริสต์
- 4) อื่นๆ.....

- 4.1.4 ท่านมองว่าตัวเองเป็นคนชาติพันธุ์อะไร
- 1) ปาตานี
 - 2) มลายู
 - 3) มุสลิม
 - 4) ไทย
- 4.1.5 ท่านใช้ภาษาใดในการสื่อสารกับบุตรหลานมากที่สุด
- 1) มลายูถิ่น
 - 2) มลายูกกลาง
 - 3) ภาษาไทย
 - 4) อหรับ
- 4.1.6 ระดับการศึกษาสูงสุดสายสามัญ
- 1) ไม่ได้ศึกษา
 - 2) ประถมศึกษา
 - 3) มัธยมศึกษาตอนต้น
 - 4) มัธยมศึกษาตอนปลาย
 - 5) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 - 6) ปริญญาตรี หรือสูงกว่า
- 4.1.7 ระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา
- 1) ไม่ได้ศึกษา
 - 2) ตาดีกา
 - 3) ระดับต้น (อิบตีดาอี)
 - 4) ระดับกลาง (มุตาวัตซิต)
 - 5) ระดับปลาย (ชานาวีรีย)
 - 6) สถาบันปอเนาะ
 - 7) ระดับชั้นปริญญาตรีหรือสูงกว่า
- 4.1.8 อาชีพหลักของท่าน
- 1) อยู่ระหว่างหางาน/ว่างงาน
 - 2) แม่บ้าน/พ่อบ้าน
 - 3) ทำการเกษตร/เลี้ยงสัตว์
 - 4) รับจ้างทั่วไป/แรงงาน
 - 5) รับราชการ/ลูกจ้างหน่วยงานรัฐ
 - 6) ลูกจ้างหน่วยงานเอกชน
 - 7) นักการเมืองท้องถิ่น
- 4.1.9 จำนวนนักเรียนในความปกครองของท่าน
- 1) 1 คน
 - 2) 2 คน

3) 3 คนขึ้นไป

4.1.10 ความสัมพันธ์กับนักเรียน (กลุ่มตัวอย่าง) ในปกครอง

- 1) เป็นบิดาหรือมารดา
- 2) มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ
- 3) ไม่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

- 4.2.1 ด้านวิชาการ
- 4.2.2 ด้านบุคลากร
- 4.2.3 ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
- 4.2.4 ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน
- 4.2.5 ด้านค่าใช้จ่าย
- 4.2.6 ด้านความสัมพันธ์ชุมชน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลในอัตราส่วน 1:1 นั่นคือ ผู้ปกครอง 1 คนต่อนักเรียน 1 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัย หมายถึง มุมมองหรือความคิดเห็นของผู้ปกครองใช้ในการพิจารณาเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน ด้านค่าใช้จ่าย ด้านความสัมพันธ์ชุมชน

ด้านวิชาการ หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับหลักสูตร การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกระบวนการเรียนรู้บูรณาการอย่างเหมาะสม การจัดกระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม ท้องถิ่น การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมและระเบียบวินัย การจัดประสบการณ์พิเศษต่างๆ ให้นักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ด้านบุคลากร หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความมีมนุษยสัมพันธ์ การประพฤติตนและการดูแลเอาใจใส่จากบุคลากรของโรงเรียนในการถ่ายทอดประสบการณ์ และการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและบุคลากรของโรงเรียน

ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม หมายถึง สถานที่ตั้งของโรงเรียน อาคารเรียน และอาคารประกอบมีความแข็งแรง ปลอดภัย มีรั้วรอบบริเวณโรงเรียน มีระบบดูแลความปลอดภัย

นักเรียน จัดสิ่งแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการเหมาะสม ห้องน้ำสะอาด เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน จัดบรรยากาศภายในบริเวณโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดแหล่งเรียนรู้วัสดุอุปกรณ์เครื่องเล่น สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างเพียงพอ ภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียนสะอาดและสวยงาม

ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน หมายถึง การบริหารงานให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้โรงเรียนมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จัก รวมทั้งการยอมรับของชุมชน บริหารจัดการอย่างมีคุณภาพโดยความร่วมมือจากทุกฝ่าย จนทำให้โรงเรียนมีผลงาน เกียรติยศ ความสำเร็จ ได้รับรางวัล ด้านต่าง ๆ เป็นที่ประจักษ์ของคนทั่วไป ซึ่งได้มาจากผู้บริหารโรงเรียน คณะครู นักเรียนทั้งปัจจุบัน และศิษย์เก่า

ด้านค่าใช้จ่าย หมายถึง ทรัพยากรต่าง ๆ หรือเงินรายได้ของผู้ปกครอง เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการเรียน ได้แก่ เงินค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ มีการบริการอาหารกลางวัน และน้ำดื่ม ที่ถูกสุขอนามัยเพียงพอต่อความต้องการ สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้

ด้านความสัมพันธ์ชุมชน หมายถึง ระบบบริหารและการอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมภาพที่ดี ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนซึ่งบุคคลที่ทำหน้าที่เลี้ยงดู ให้การอุปการะ และอบรมสั่งสอน เด็กอย่างใกล้ชิดที่บ้าน อาจจะเป็นบิดา มารดา ญาติหรือบุคคลที่บิดามารดาไว้วางใจฝากบุตรธิดาอยู่ด้วย และมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษา กรณีส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

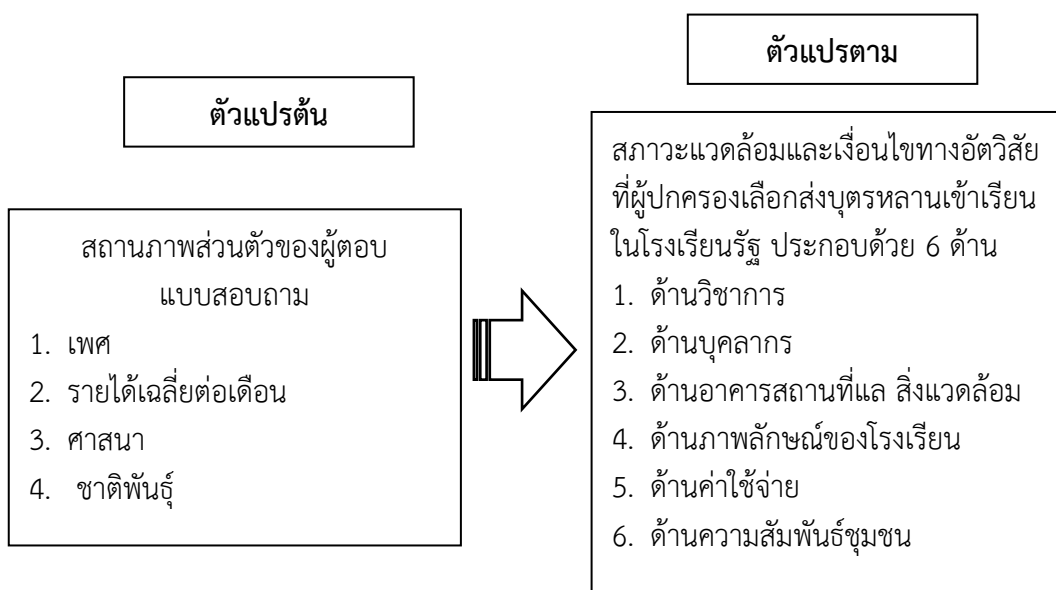
บุตรหลาน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนของรัฐ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

โรงเรียนของรัฐ หมายถึง โรงเรียนในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 ได้แก่ โรงเรียนวัดสถิตย์ชลธาร โรงเรียนบ้านดอนรัก โรงเรียนวัดมุจลินทวาปีวิหาร (เพชรานุกุลกิจ) และโรงเรียนบ้านคอลอตันหยง

สังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึง กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ วิถีชีวิต ความเชื่อ ศาสนา และประเพณีปฏิบัติที่มีความแตกต่างกัน เนื่องมาจากกระบวนการคิด และสัญลักษณ์ ที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรม ปัจจัยทางศาสนา เชื้อชาติ อายุ เพศ ชนชั้นทางสังคม และการศึกษา ซึ่งเป็นตัวกำหนดให้บุคคลมีความคิดความเชื่อ ความรู้สึก และการกระทำในลักษณะที่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 6 กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง “สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยครอบคลุมเนื้อหาในประเด็น ดังนี้

1. สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. บริบทของอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี
3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง
4. ทฤษฎีความรุนแรงของ Johan Galtung
5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ
6. ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Rational Choice Theory)
7. แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา นักการศึกษาให้ความสนใจเกี่ยวกับแนวคิดและธรรมชาติของพหุวัฒนธรรมเนื่องจากเป็นกระแสหนึ่งทางสังคมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวิถีชีวิตของผู้คนที่มีความแตกต่างกัน โดยแนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมและสังคมพหุลักษณะ เกิดขึ้นจากการลุกขึ้นเรียกร้องสิทธิของกลุ่มวัฒนธรรมที่มีลักษณะเป็นชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ในสังคมใหญ่ รวมถึงการปลุกฝังความคิดในการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้แก่กลุ่มคนในสังคม ซึ่งต้องพัฒนาค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติที่จำเป็น โดยผ่านกระบวนการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างไรก็ตามในบรรดาประเทศด้อยพัฒนาและประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีการปกครองในลักษณะอำนาจนิยม การปลุกฝังความคิดเรื่องสังคมเชิงเดี่ยวค่อนข้างหยั่งรากลึก และทำให้เกิดนโยบายและมาตรการที่กีดกันต่อกลุ่มวัฒนธรรมย่อย ๆ ในประเทศเหล่านั้น อันเป็นที่มาการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อกลุ่มชนส่วนน้อยในหลายลักษณะ ดังนั้น เพื่อให้สังคมบรรลุถึงความเป็นประชาธิปไตยที่จริงใจ สิทธิ เสรีภาพ เสมอภาคให้เกิดขึ้นทุกส่วนในสังคม จึงจำเป็นต้องพัฒนาทั้งนโยบาย ข้อกฎหมาย มาตรการ และแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เกิดการยอมรับและคุ้มครองสิทธิของความหลากหลายทางวัฒนธรรม (ชูพินิจ เกษมณี, 2547) สรุปว่าพหุวัฒนธรรม คือ แนวคิดและแนวปฏิบัติที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับความหลากหลายและความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้คนในสังคม นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นเพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน รวมถึงแนวทางในการจัดการกับความท้าทายเกี่ยวกับอคติที่มีต่อวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ เพศ ศาสนาและลักษณะเฉพาะอื่น ๆ (ยศวดี คำทรัพย์, 2560) ส่วนพหุวัฒนธรรมศึกษา คือ แนวคิดและแนวปฏิบัติ ทางการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้คนในสังคมมีความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาค มีเสรีภาพและรักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่แตกต่างกัน โดยผ่านกระบวนการทาง

การศึกษาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ที่จัดการเรียนการสอนและเตรียมผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่าง มุ่งมั่นบนพื้นฐานของความแตกต่างทางวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดเชิงวิพากษ์ เข้าใจ ยอมรับ และเคารพความแตกต่างกัน ทั้งด้านเชื้อชาติ สัญชาติ สถานะทางสังคม ความสามารถและบทบาท ทางเพศ ตลอดจนประสบความสำเร็จทางการเรียน และสามารถเข้าสู่สังคมได้อย่างมีความสุข โดยไม่แบ่งแยกชนชั้นและวรรณะ (เอกรินทร์ สังข์ทอง, 2551)

ความหมายของสังคมพหุวัฒนธรรม

พหุวัฒนธรรมเป็นแนวคิดที่มาจากตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีความหลากหลายทางประชากรสูง เช่น สหรัฐอเมริกา นักวิชาการหลายท่านให้ความหมายคำว่าสังคมพหุวัฒนธรรมไว้ ดังนี้

โรสมาวัน อะลีดีมัน (2556) ได้สรุปว่า สังคมพหุวัฒนธรรมเป็นสังคมที่ประกอบประชากรที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ในด้านชาติพันธุ์ ภาษา ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ศาสนา และ ความเชื่อ แต่สามารถอาศัยอยู่ร่วมกันในพื้นที่เดียวกัน และจะมีวัฒนธรรมหลักที่ทุกคนต้องยึดถือปฏิบัติร่วมกัน

สุวกร อุดรเดช (2559) ได้ให้ความหมายสังคมพหุวัฒนธรรมว่า หมายถึง สภาพพื้นที่ที่มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ ด้านความหลากหลายของชาติพันธุ์ ภาษา และสื่อสาร ศาสนา และความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรม และการละเล่นพื้นบ้าน ตลอดจนถึงการจัดการศึกษาของชุมชน ซึ่งดำรงอยู่ท่ามกลางบริบทของประวัติศาสตร์ ความเป็นมาในอดีตที่ยาวนาน และลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมหลายท้องถิ่นของคนไทยมุสลิม วัฒนธรรมของคนไทยพุทธ และคนไทยเชื้อสายจีน โดยมีคนไทยมุสลิมซึ่งเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการสืบทอดวัฒนธรรมของตนเองไม่ว่าจะเป็นคนไทยมุสลิม คนไทยพุทธ และคนไทยเชื้อสายจีน อยู่อย่างเข้มแข็งตอบสนองกับสภาพสังคม วัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นอย่างสูง

ยศวดี ดำทรัพย์ (2560) อธิบายคำว่าสังคมพหุวัฒนธรรม คือ ลักษณะของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกัน โดยสมาชิกเห็นคุณค่า และประโยชน์ของความหลากหลายและมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างความเท่าเทียมกันในทางโอกาส มีความกระตือรือร้นที่จะบริหารจัดการความหลากหลายอย่าง เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกทุกระดับ เข้าใจความเหมือนและความต่างของวัฒนธรรม ตลอดจนเข้าใจวัฒนธรรมตนเองและสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมอื่นๆ มีการกระจายทรัพยากรออกไปอย่างทั่วถึงและมีความสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมของคนอื่น ลดการเหยียดหยามและอคติออกจากกลุ่ม และสามารถสร้างเอกลักษณ์ใหม่ของกลุ่มได้

องค์ประกอบสังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สุวกร อุดรเดช (2559) สรุปองค์ประกอบสังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีดังนี้

1. ชาติพันธุ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาพูดเดียวกัน มาจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกัน โดยทางสายเลือด ซึ่งมีลักษณะทางชีวภาพและรูปร่างหน้าตา ผิวพรรณเหมือนกัน ความรู้สึกผูกพันเหล่านี้ช่วย

เสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ของตนเอง ยิ่งถ้าผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ ที่นับถือศาสนาเดียวกัน จะมีสามัญสำนึกในทางชาติพันธุ์ หรือชาติลักษณะเด่นชัด

2. ภาษาและการสื่อสาร จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นที่อาศัยของคนไทยมุสลิมจำนวนมากและคนเหล่านั้นได้ใช้ภาษามลายูในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งได้สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ ประเพณี วัฒนธรรมของตนเอง

3. ศาสนาและความเชื่อ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นที่อาศัยของคนไทยมุสลิม นับถือศาสนาอิสลาม คนไทยพุทธและคนไทยเชื้อสายจีนนับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่และมีคนไทยเชื้อสายจีนบางส่วนนับถือศาสนาคริสต์ และคนไทยเชื้อสายจีนจำนวนมากไม่น้อยที่นับถือลัทธิความเชื่อของบรรพบุรุษดั้งเดิม แม้ว่าในตัวตนจริง ๆ นับถือศาสนาพุทธ หรือคริสต์ แต่ยังยึดความเชื่อดั้งเดิมอยู่ และคนเหล่านั้นได้ปฏิบัติตามหลักความเชื่อของศาสนาตน ยังไม่เสื่อมคลายอยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งได้สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งคนในจังหวัดชายแดนภาคใต้นับถือศาสนาและปฏิบัติตามความเชื่อคือศาสนาอิสลาม ศาสนาพุทธ ลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ

4. ประเพณี วัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย มีสภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิต สังคม ประเพณี และวัฒนธรรมตลอดจนถึงการละเล่นพื้นบ้านต่าง ๆ มากมาย มีอัตลักษณ์เฉพาะของแต่ละกลุ่มชนซึ่งเหล่านี้ ได้ผสมผสานไปตามหลักศาสนา ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษจวบจนทุกวันนี้

จากที่กล่าวมา สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ รูปแบบการอยู่ร่วมกันภายใต้บริบทของพื้นที่ที่มีความแตกต่างทั้ง ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม แต่ผู้คนสามารถหล่อหลอมความคิด ปรับปฏิสัมพันธ์ที่ดี ให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์และมีบรรยากาศของความเป็นมิตร ด้วยการเรียนรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่าง

2. บริบทของอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ที่ตั้งและลักษณะภูมิประเทศ

ที่ตั้งและอาณาเขตอำเภอหนองจิกตั้งอยู่ริมชายฝั่งทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอไทย ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเมืองปัตตานีและอำเภอยะรัง ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอยะรัง อำเภอแม่ลาน และอำเภอโคกโพธิ์ ทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอเทพา (จังหวัดสงขลา) อำเภอหนองจิก ในอดีต คือ หนึ่งใน 7 หัวเมือง ตั้งอยู่ในตำบลคลองใหม่ อำเภอยะรัง ต่อมาปี พ.ศ. 2444 ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมาตั้งที่หมู่ 1 ตำบลตุง ประชากรเชื้อชาติ ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายมลายู ศาสนา มีผู้นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 89 และนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 11 อาชีพ เป็นชาวประมง ทำนา ทำไร่ และทำสวน (สารานุกรมเสรี, 2561)

จังหวัดปัตตานี มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับอำเภอไทย ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอเมือง อำเภอรามัน จังหวัดยะลาและอำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอไทย และทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอเทพาและอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา สภาพภูมิประเทศ ประกอบด้วย พื้นที่ราบชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ ประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่

จังหวัด ได้แก่ ทางตอนเหนือและทางตะวันออกของจังหวัด มีหาดทรายยาว และเป็นที่ราบชายฝั่งกว้างประมาณ 10 - 30 กิโลเมตร พื้นที่ราบลุ่มบริเวณตอนกลาง และตอนใต้ของจังหวัดมีแม่น้ำปัตตานีไหลผ่านที่ดินมีความเหมาะสมในการเกษตรกรรม และพื้นที่ภูเขาซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนน้อยอยู่ทางตอนใต้ของ อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอกะพ้อ และทางตะวันออกของอำเภอสายบุรี (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน, 2552)

ภาษาและวัฒนธรรม

ภาษาที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวันในจังหวัดปัตตานีมีอยู่ 3 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษามลายูและภาษาจีน ประชาชนในพื้นที่ปัจจุบันทุกศาสนา และชาติพันธุ์ได้พยายามเรียนรู้ที่จะใช้ภาษาไทยกลางซึ่งเป็นภาษาราชการ และภาษาแห่งชาติไทย ส่วนคนไทยมุสลิมส่วนใหญ่นิยมใช้ภาษามลายูถิ่นปัตตานี (Patani Malay dialect) และชาวพุทธจะใช้ภาษาไทยกลาง ภาษาถิ่นใต้ควบคู่กับภาษาชาติพันธุ์ของตนเอง เช่น ภาษาจีน ภาษาอาหรับ เขมร พม่า ลาว และภาษาถิ่นตากใบ (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2551) ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วยคนหลายชาติพันธุ์ มีลักษณะพหุสังคม (social pluralism) มีสังคมที่มีกลุ่มต่างๆ มาอยู่รวมกันในสังคมเดียว เช่น ชนกลุ่มน้อย (ethnic group) กลุ่มเชื้อชาติ (racial) หรือกลุ่มทางศาสนาที่อาศัยอยู่ ภายใต้กฎเกณฑ์ของระบบวัฒนธรรมหลักรวมกันแต่คงไว้และให้ความนับถือวิถีชีวิต ค่านิยมและวัฒนธรรมที่แต่ละกลุ่มยึดถือซึ่งเรียกว่า วัฒนธรรมย่อย (sub-culture) สำหรับชนบทรรมนิยม ประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน คือ **พิธีนิกะฮ์หรือพิธีกินเหนียว (พิธีการสมรส)** ตามบัญญัติศาสนาอิสลาม การนิกะฮ์หมายถึงการผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง เพื่อเป็นสามีภรรยา กัน โดยพิธีสมรสตามหลักศาสนาอิสลาม **งานเทศกาลถือศีลกินเจ** จัดในช่วงเดือนตุลาคมของทุกปี ณ ศาลเจ้าปู่เจ้าแก้ง อำเภอมือง จังหวัดสตูล เทศกาลกินเจเป็นความเชื่อของชาวจีนที่ถือเอาวันที่ 1 เดือน 9 ของทุกปี **พิธีเข้าสู่นัดสู่นัด** มาจากคำว่า ซุนนะฮ์ หมายถึง แนวหรือวิถีปฏิบัติตามแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด (ช.ล) ในทุกกระบวนการ การเข้าสู่นัดจึงหมายถึง การเข้าสู่ชีวิตตามแบบอย่างของท่านนบี **พิธีถือศีลอด (ถือบวช)** เมื่อถึงเดือน “รอมฎอน” หรือเดือนที่ 9 ของปีฮิจเราะฮ์ศักราช (ฮศ.) ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามทุกคนจะถือศีลอดเป็นเวลา 1 เดือน เมื่อครบกำหนด 1 เดือนแล้ว ก็เป็นวันออกบวชหรือเรียกว่า “วันฮารีรายอ” หรือ “วันอิดิลฟิฏรี” ส่วนวันรายอฮัจยี “อิดิลอฎฮา” เป็นวันตรุษหลัง ซึ่งเป็นระยะเวลาที่มุสลิมเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ นครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย หลังจากนั้นจะร่วมกันกุรบาน (เชือดสัตว์ เช่น โค วัว แพะ และแกะ) เพื่อแจกจ่ายให้แก่คนยากจน **ประเพณีลาซัง** ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามเรียกว่า "ปุยอ้อเน" (ปัจจุบันไม่มีแล้ว) เป็นพิธีฉลองนาข้าวหรือซังข้าว ซึ่งทำกันทุกหมู่บ้านทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม ประเพณีนี้จะจัดขึ้นภายหลังการเก็บเกี่ยวข้าวราวเดือน 5 หรือเดือน 6 มีจุดประสงค์เพื่อขอบคุณเจ้าแม่โพสพ หรือพระเจ้าที่บันดาลให้พืชผลอุดมสมบูรณ์ **ประเพณีลากพระหรือชักพระ** เป็นประเพณีเนื่องในพระพุทธศาสนา ทำพิธีหลังจากวันออกพรรษาหนึ่งวัน ตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือนสิบเอ็ด พุทธศาสนิกชนจะอัญเชิญพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนบุษบกที่วางอยู่เหนือรถหรือล้อเลื่อน ชาวบ้านเรียกว่า เรือพระ ปกติจะตกแต่งเป็นรูปเรือ ใช้คนลากโดยเชือกลากเป็นสองสาย แล้วแห่ชักลากไปตามถนน เมื่อเรือพระไปถึงจุดหมาย ชาวบ้านจะนำอาหารมาถวายพระสงฆ์ที่มาพร้อมเรือพระ หรือพระสงฆ์ที่ชาวบ้านนิมนต์มาเพื่อร่วมงานลากพระ **ประเพณี**

ชิงเปรต เป็นประเพณีเทศกาลวันสารท เดือนสิบของชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธจัดขึ้นที่วัด ในวันแรม 14 หรือ 15 ค่ำ เดือนสิบ โดยทำร้านจัดสำหรับอาหารคาวหวานไปวางอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว **งานฉลองเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว** เป็นงานประเพณีของจังหวัดปัตตานีที่ทำกันทุกปี ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนอ้าย ตามจันทรคติของจีน คือหลังวันตรุษจีน 15 วันของทุกปี มีการสมโภชแท่นรูปสลักไม้มะม่วงหิมพานต์ของเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวและรูปพระอื่นๆ โดยอัญเชิญออกจากศาลมาประทับบนเกี้ยว มีการลุยไฟ และแสดงอภิหารต่างๆ เพื่อพิสูจน์ความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าแม่ (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน, 2552)

สถานการณ์ทางสังคม

จากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบันยังเกิดความรุนแรงอย่างต่อเนื่องและมีความเสี่ยงต่อความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเหตุความรุนแรงได้ส่งผลกระทบต่อการค้าเงินชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ เป็นเหตุลดอัตราการพัฒนาในทุกด้าน รวมทั้งส่งผลกระทบต่อการลงทุนและการท่องเที่ยวในพื้นที่อีกด้วย นอกจากนี้ภัยจากการก่อการร้ายก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบมีจำนวนมากขึ้น ทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะผลสืบเนื่องทางสังคม ทั้งนี้จากข้อมูลศูนย์ช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับผลกระทบฯ พบว่า ตั้งแต่ปี 2547 ถึง 31 มีนาคม 2558 มีหญิงหม้ายที่ได้รับผลกระทบฯ จำนวน 3,134 ราย และเด็กกำพร้า จำนวน 5,425 ราย ทั้งยังส่งผลกระทบทางด้านจิตใจประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากมีอาการหวาดกลัว ซึมเศร้า เครียด วิตกกังวลและหวาดระแวง (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน, 2559) หลายทศวรรษที่ผ่านมา การวิเคราะห์สาเหตุการเกิดปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐ มักตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าลักษณะพิเศษทางสังคมและวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอิทธิพลต่อความรู้สึกและความเชื่อของประชาชนในท้องถิ่น รวมไปถึงเรื่องของเชื้อชาติ ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจ ความหวาดระแวง ความรู้สึกต่ออำนาจรัฐในทางลบที่สะสมมานาน (ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี, 2543) และไข่มุก อุทยาวิไล (2548) ได้อธิบายถึงปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา หากพิจารณาถึงสาเหตุ พบว่า เป็นปัญหาที่สะสมมา ยาวนาน และมีบริบททางสังคม วัฒนธรรมเป็นเงื่อนไขที่สำคัญ เช่น ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ ยังไม่ได้รับการนำมาเชื่อมโยงเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา และโครงสร้างการศึกษาที่เหมาะสมกับชุมชน ท้องถิ่น นอกจากนี้ปัญหาด้านยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มีแนวโน้มรุนแรงสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในทุกปี ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุด คือ พืชกระท่อม รองลงมา คือ ยาบ้า เฮโรอีน ไอซ์ และกัญชาแห้ง โดยเฮโรอีนจะมีการแพร่ระบาดมากที่สุดในจังหวัดปัตตานี และมีการแพร่ระบาดมากกว่าไอซ์และกัญชาแห้ง (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน, 2559)

การจัดการศึกษาในจังหวัดปัตตานี

การศึกษาของคนในจังหวัดปัตตานีมีหลายรูปแบบ กล่าวคือ ศึกษาในโรงเรียนรัฐ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สถาบันปอเนาะ และศึกษาในมัสยิดในหมู่บ้านของตนเอง และมีมัสยิด

เป็นศูนย์กลางแห่งวัฒนธรรมอิสลามทั้งปวง วัดเป็นสถาบันที่สำคัญทางสังคมของคนที่มีนิกายศาสนาพุทธ บทบาทที่สำคัญ คือ ด้านพิธีกรรมทางศาสนา ด้านสังคมสงเคราะห์ชุมชน ด้านเป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจ และด้านอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมไทย (สุวรร อุดรเดช, 2559) ระบบการศึกษาในจังหวัดปัตตานี สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ส่วนคือ (1) การศึกษาในวิชาสามัญ และ (2) การศึกษาในวิชาศาสนา ซึ่งในมุมมองของชาวไทยเชื้อสายมลายูการศึกษาในวิชาศาสนาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเป็นมุสลิมที่ดี สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

ระดับก่อนประถมศึกษา เริ่มแรกในชั้นเรียนอนุบาลเด็กไทยเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่เริ่มเข้าชั้นเรียนในระดับอนุบาลในโรงเรียนของรัฐบาล ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากและกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะในเขตชนบทหรือท้องถิ่นที่ห่างไกล

ระดับประถมศึกษา นักเรียนไทยเชื้อสายมลายูส่วนมากยังคงศึกษาต่อในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาล ในส่วนของวิชาสามัญนักเรียนจะได้รับการศึกษาในวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย และอื่นๆ โดยมีภาษาไทยเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอน ขณะที่การศึกษาในวิชาที่เกี่ยวกับศาสนาหรืออิสลามศึกษาจะไม่เข้มข้น

ระดับมัธยมศึกษา การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของนักเรียนไทยเชื้อสายมลายูถือได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ คือ ส่วนใหญ่จะย้ายไปเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพราะเหตุว่าการเรียนการสอนวิชาศาสนาเข้มข้นกว่าเมื่อเทียบกับสองชั่วโมงต่อสัปดาห์ในโรงเรียนของรัฐ

ระดับอุดมศึกษา นักศึกษามุสลิมมีโอกาสที่จะเลือกเรียนในสาขาวิชาที่ตนชอบหรือถนัดได้ค่อนข้างกว้างขวาง นักศึกษาที่ต้องการศึกษาศาสนาอิสลามในมิติอื่นหรือสนใจในเรื่องเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม สามารถเลือกที่จะเรียนทางด้านอิสลามศึกษาต่อไปได้ ส่วนใหญ่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มักเลือกที่จะไปศึกษาต่อในสาขาวิชาศาสนาที่ประเทศในแถบตะวันออกกลาง อียิปต์ และซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเป็นประเทศที่ได้รับความนิยมสูงสุด ขณะเดียวกันสถาบันในระดับอุดมศึกษาของไทย บางแห่งได้เปิดการเรียนการสอนในวิชาอิสลามศึกษา บางสถาบันนำศาสนาอิสลามเข้าไปประยุกต์กับการเรียนการสอนในสาขาวิชาอื่น เช่น กฎหมายอิสลาม เศรษฐศาสตร์ การเงินอิสลาม ในระดับอุดมศึกษาของไทยที่นักเรียนไทยเชื้อสายมลายูสามารถศึกษาต่อทางด้านศาสนาหรืออิสลามศึกษาต่อไปได้มีเพียงสองแห่งแห่งหนึ่งเป็นของรัฐบาล คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อีกแห่งหนึ่งเป็นของเอกชน คือ วิทยาลัยอิสลามยะลา (ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยฟาฏอนี) (คณะอนุกรรมการศึกษาวิถีทางพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์, 2549)

นอกจากนี้โรสมาวัน อะลิติมัน (2556) ได้สรุปว่า การจัดการศึกษาในบริบทของความหลากหลายวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ควรต้องดำเนินการในลักษณะองค์รวม คือ จัดกิจกรรมพร้อม ๆ กันทั้ง 5 มิติ ทั้งในด้านการบูรณาการเนื้อหา กระบวนการสร้างองค์ความรู้การลดอคติ การสอนที่ยึดหลักความยุติธรรมและการปรับโครงสร้างทางสังคม และวัฒนธรรมในโรงเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาแนวพหุวัฒนธรรม นั่นคือ การปลูกฝังเยาวชนของชาติที่มีความแตกต่างกันด้าน เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ภาษาศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิต ให้มีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนโดยเสมอภาคกัน และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของความเป็น

พลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข

การจัดการศึกษาสถาบันปอเนาะ

ปอเนาะเป็นต้นกำเนิดของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่คนในชุมชนมุสลิมมาตั้งแต่อดีต การจัดการศึกษาในปอเนาะจึงเป็นวิถีชีวิตของพี่น้องมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีรูปแบบที่มีลักษณะเฉพาะ ดังที่บัณฑิตย สมะฮูน และคณะ (2549) ได้อธิบายว่าการเรียนการสอนในปอเนาะจะแตกต่างจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เนื่องจากปอเนาะมีโต๊ะครูปฏิบัติหน้าที่เป็นทั้งผู้บริหารจัดการและผู้สอน สำหรับระยะเวลาในการเรียน ส่วนใหญ่จะใช้เวลาเรียนระหว่าง 2- 6 ปี แต่ก็มีผู้ศึกษาจนถึง 10-15 ปีหรือบางสถาบันจะไม่กำหนดระยะเวลาที่แน่นอนสำหรับเวลาเรียนนั้น นักศึกษาชายและหญิงต้องแยกที่เรียน และบางปอเนาะแยกอาคารเรียนกันโดยเด็ดขาด บางปอเนาะจะใช้อาคารเรียนเดียวกันโดยที่จะแยกนักเรียนชายและหญิงคนละครึ่งชั้นเรียน โดยใช้ฉากกั้นกลาง เว้นไว้ที่ตรงกลางชั้นสำหรับโต๊ะครูไว้สอน

ในอดีตการเรียนการสอนระบบปอเนาะ ไม่มีสถานที่ชัดเจน อาศัย บ้านของผู้รู้หรือโต๊ะครู มัสยิด บาลัย แล้วแต่ความสะดวกของแต่ละชุมชน ลักษณะของสถานที่เรียนเป็นห้องโถงบนเรือนไม้ที่มีใต้ถุน ที่ขยายต่อเติมจากที่พักอาศัยของโต๊ะครู โดยปกติโต๊ะครูจะสร้างบาลัย ติดกับบ้านของตนเองเพื่อเป็นสถานที่ละหมาด ปอเนาะบางแห่งที่มีขนาดใหญ่จะมีมัสยิดอยู่ภายในด้วย เพื่อให้ความสะดวกแก่นักเรียนและประชาชนในบริเวณรอบๆ สามารถปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างเคร่งครัดยิ่งขึ้น โดยปอเนาะมีความยืดหยุ่นในการ จัดการศึกษา ระยะเวลา การวัดและประเมินผล มุ่งเน้นการรักษาวัฒนธรรม โดยเฉพาะการสืบทอดศาสนาเป็นสำคัญ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนมีลักษณะที่ไม่ชัดเจนจะใช้ตำราเรียนที่เรียกว่า “กิตาบ” ที่รวบรวมจากผลงานของบรรดาโต๊ะครูในอดีต การทดสอบและวัดผลเพื่อเลื่อนชั้นมักจะเน้นความรู้ของนักเรียนผ่านการท่องจำปากเปล่าหรืออธิบายให้โต๊ะครูฟัง วิธีการสอนส่วนใหญ่ใช้การท่องจำบทเรียนที่ผ่านมา ก่อนจะเริ่มเรียนบทใหม่ หรือโต๊ะครูจะมอบหมายให้นักเรียนไปอ่านตำราแล้วมาท่องจำต่อหน้าโต๊ะครู ซึ่งลักษณะการเรียนแบบดั้งเดิมนี้ นักเรียนจะนั่งบนพื้นโดยที่จะวางตำรา มีกระดานดำเพื่อที่รับฟังคำบรรยาย ซึ่งโต๊ะครูจะอ่านให้ฟังและอธิบายในจุดที่นักเรียนไม่เข้าใจ และจะมีการจดบันทึกไว้ที่มุมกระดานหรือตรงมุมใดมุมหนึ่งของหนังสือเป็นการเรียนที่ใช้ตำราเป็นเกณฑ์ โดยใช้ตำราที่เป็นที่ยอมรับของนักวิชาการและสังคมมุสลิมทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น อิหม่ามอัลฆอซาลี อิหม่ามอัลนาวาวี และท่านอื่นๆ เป็นต้น (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2548)

อับบัส ยีร์น (2559) ได้อธิบายการศึกษาในปอเนาะว่าเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้โต๊ะครูจะสอนตามที่ตนสนใจ มีความยืดหยุ่นซึ่งนักเรียนสามารถประเมินตนเองได้ว่ามี ความรู้อยู่ในระดับใดและสามารถเลือกเรียนตามความสามารถของตน ปอเนาะที่ได้ขึ้นทะเบียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยสถาบันศึกษาปอเนาะ พ.ศ. 2547 แม้จะได้รับการสนับสนุนจากรัฐ แต่งบประมาณบางส่วนและการสนับสนุนยังไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการดำเนินการให้ครบตามมาตรฐานที่กระทรวงกำหนดไว้ ซึ่งยังคงประสบปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งทางโต๊ะครูก็ได้เสนอให้รัฐสนับสนุนเงินอุดหนุนประจำปี เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงควรร่วมกันพัฒนาปอเนาะในด้านต่างๆ แม้ระบบการศึกษาได้พัฒนาไปมากแต่ผู้ปกครองบางส่วน

ยังคงนิยมส่งบุตรไปเข้าเรียนที่ปอเนาะ ศึกษาต่อทางด้านศาสนาอิสลามเพื่อหวังให้เข้าใจในหลักการศาสนา และปฏิบัติตนเป็นมุสลิมที่ดี ปัจจุบันปอเนาะเป็นแหล่งรองรับเยาวชนที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบ เนื่องจากปอเนาะเป็นสถาบันการศึกษาที่อบรม สั่งสอนนักเรียนครอบคลุมการศึกษาในอิสลามทุกประการ

สำหรับโครงสร้างของสถาบันศึกษาปอเนาะ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) โครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ อันประกอบด้วย บาลย์ มัสยิด บ้านพักของโต๊ะครู ที่พักของนักเรียน และสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น น้ำประปา ไฟฟ้าและอื่นๆ 2) โครงสร้างพื้นฐานด้านบุคคลากร ซึ่งประกอบด้วย โต๊ะครู ผู้ช่วยโต๊ะครู นักเรียนทั้งชายและหญิง และ 3) ระบบการเรียนการสอนซึ่งมีลักษณะเฉพาะของตน ซึ่งประกอบด้วย หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผล ตลอดจนการบริหารการจัดการ การเรียนการสอน ปอเนาะที่มีลักษณะเฉพาะเรียกว่า “ตะลักกี” ซึ่งได้รับการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นและยังคงรูปแบบไว้ จนถึงปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นภูมิปัญญาของชุมชนที่มีความสำคัญประเภทหนึ่งที่คงความเป็นเอกลักษณ์ของสถาบันปอเนาะในชายแดนภาคใต้

การจัดการศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

จารูว์จัน สองเมือง (2556) ได้อธิบายถึงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามว่าเป็นสถานศึกษาเอกชนและอยู่ในบริบทการจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ชุมชน ส่วนใหญ่คาดหวังให้โรงเรียนการจัดการศึกษา และมีวิถีการดำเนินงานตามหลักการศาสนาอิสลาม มีวัฒนธรรมและค่านิยมตามบริบทของชุมชน ส่งผลให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีหน้าที่จัดการศึกษาในส่วนที่นอกเหนือจากสถานศึกษาอื่นโดยทั่วไปที่ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ซึ่งเป็นทั้งกลุ่มเป้าหมายที่จะมาเป็นลูกศิษย์และเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนให้สามารถดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติให้ความสำคัญกับการบูรณาการการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นที่มีลักษณะเฉพาะบนพื้นฐานของหลักการศาสนาและวัฒนธรรมที่ต้องเชื่อมโยงเข้ากับการจัดการศึกษา โดยยึดผู้เรียนและประชาชนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) จัดเป็นโรงเรียนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ได้แบ่งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. โรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15(1) เป็นโรงเรียนที่สอนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15(1) แบ่งย่อยได้อีก 2 ลักษณะ คือ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประเภทบริหารโดยสมาคมหรือมูลนิธิ ซึ่งเป็นองค์กรนิติบุคคล ทางราชการอุดหนุนงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายรายหัว 100 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งโรงเรียนลักษณะดังกล่าว ทางราชการจะถอนข้าราชการครูที่ไปช่วยสอนวิชาสามัญ เนื่องจากได้รับการอุดหนุนไปจ้างครูโดยเฉพาะแล้ว หากโรงเรียนมีความจำเป็นต้องมีข้าราชการครู ที่ทางราชการส่งไปช่วยสอนจะต้องคืนเงินจำนวนเท่ากับวุฒิการศึกษาขั้นต้นของข้าราชการ คนดังกล่าวให้แก่ทางราชการ และลักษณะที่ 2 คือ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประเภทบุคคลเป็นผู้รับใบอนุญาต ซึ่งทางราชการจะอุดหนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัว เช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชนสามัญทั่วไป แต่ทางราชการจะส่งข้าราชการครูส่วนหนึ่งสอนวิชาสามัญปฏิบัติการสอนร่วมกับครูที่โรงเรียนจ้างสอน

2. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15(2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ซึ่งส่วนหนึ่งจัดการเรียนการสอนทางอิสลามศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และอีกส่วนหนึ่งจัดการเรียนการสอนวิชาสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการควบคู่ไปด้วย แต่สภาพความพร้อมทั้งบุคลากรและระบบการจัดการเรียนรู้ยังไม่เข้าเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการที่จะยกระดับสู่การเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15(1) แห่ง พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นสถานศึกษาที่เยาวชนในพื้นที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ศึกษาอยู่มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใช้สองหลักสูตร แยกกันระหว่างศาสนาและสามัญในการจัดการเรียนการสอน วิชาสามัญใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิชาศาสนาใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา โดยใช้เวลาเรียนสัปดาห์ละ 5 หรือ 6 วัน วันละประมาณ 6-8 ชั่วโมง (มุหามัดรียานี บากา และอิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต, 2555) และโรงเรียน ส่วนใหญ่ กำหนดให้เวลาในแต่ละคาบน้อยลง เพื่อให้ทันจำนวนวิชาและเวลาเรียนที่กำหนดไว้ โดยในแต่ละคาบเรียนมีเพียง 35-40 นาที (สุวิมล เขียวแก้ว, สุเทพ สันติวรานนท์และอุสมาน สารี, 2542)

การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการดำเนินการบนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างองค์รวมให้มีความสมดุล โดยคำนึงถึงทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษา เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตามแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนใน 3 ประการ คือ การสร้างความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรและความสามารถของโรงเรียน การสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทางการศึกษา และการสร้างความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่นและสากล ให้สามารถพึ่งตนเองได้ในฐานะองค์กรเอกชนที่ต้องอยู่รอด สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทางการศึกษา และสามารถจัดการศึกษากันอย่างสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมด้านสังคมวัฒนธรรมรอบด้าน ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรที่บ่งบอกถึงแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ สามารถพัฒนาอย่างมีคุณภาพ มั่นคง และยั่งยืน (นินาวาลย์ ปานากาเซ็ง แมงกาจิ, 2550)

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง

ความขัดแย้งย่อมเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ โดยเฉพาะเมื่อมนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคมหรือต้องทำงานเป็นกลุ่ม นอกจากความขัดแย้งระหว่างบุคคลแล้วยังมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มด้วย หากสมาชิกกลุ่มมีความแตกต่างกันมากในหลายๆ ด้าน ความขัดแย้งก็จะเกิดมากขึ้น จึงอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการยากที่คนเราจะทำงานร่วมกันในหน่วยงาน โดยปราศจากความขัดแย้ง จนมีคำกล่าวที่ว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีในชีวิตแต่ปัญหาไม่จำเป็นต้องมี เพราะความขัดแย้งที่คงอยู่ในระดับหนึ่งอาจไม่ก่อให้เกิดปัญหา แม้กระนั้นนักบริหารก็ต้องให้ความสนใจกับความขัดแย้ง และเข้าเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สมิต สัจฉกร, 2561) ดังนั้นความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน เกิดขึ้นได้ในทุกโอกาส ทุกเวลาและไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้ จากสภาพการณ์ที่คนหรือกลุ่มคนเกิดความไม่เข้าใจกันมีความรู้สึกไม่พึงพอใจ คับข้องใจ แสดงออกในทางที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกันสืบเนื่องมาจากอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ค่านิยม ทัศนคติที่ไม่ตรงกัน ความขัดแย้ง

จึงเป็นเรื่องของการรับรู้ (Perception) ถ้าไม่มีการรับรู้ก็จะไม่เกิดความขัดแย้ง (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2547) ซึ่งแนวคิดความขัดแย้งตามที่คณะของนักวิชาการ มีดังนี้

Johan Galtung (1975) ชี้ให้เห็นว่าความขัดแย้งมักเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคล กล่าวคือ การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีทัศนคติที่เป็นอริต่อกัน เช่น เกิดขึ้นเมื่อคน ๆ หนึ่งเห็นว่าคนอีกคนหนึ่งกำลังขัดขวางเขาในอันที่จะได้มาซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ทัศนคติดังกล่าวเป็นอาการอย่างหนึ่งของความขัดแย้ง และอาจจะนำมาซึ่งพฤติกรรมในรูปแบบที่ทำร้าย ทำร้าย หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อคู่อริ หรือแม้แต่ตนเอง

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2540) แบ่งแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง เป็น 2 กลุ่ม คือ

1. แนวความคิดเดิมจึงมีความเชื่อว่าความขัดแย้งทั้งหมดเป็นสิ่งเลวร้ายเป็นสิ่งไม่จำเป็น และเป็นผลร้ายต่อองค์การ จึงไม่ควรให้เกิดขึ้นควรหลีกเลี่ยง และปกปิดไม่ควรนำมาเปิดเผย ให้ใครรู้และมีความเชื่อว่า ความขัดแย้งเกิดขึ้นเพราะความผิดพลาดขององค์การ โดยเฉพาะตัวผู้บริหาร ซึ่งถือว่าผู้บริหารประสบความสำเร็จในการบริหารองค์การและใช้วิธีแก้ไขโดยการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

2. แนวความคิดสมัยใหม่หรือสมัยปัจจุบันมีความเชื่อว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาองค์การ ถือว่าความขัดแย้งเป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาองค์การหากมีความขัดแย้งเกิดขึ้นแสดงว่าองค์การกำลังมีการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารจะต้องบริหารความขัดแย้งให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมไม่มากหรือน้อยเกินไป

สุพานี สฤกษ์วานิช (2549) และวิโรจน์ มโนกิจอุดม (2558) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง ออกเป็น 3 ช่วง คือ 1) ยุคดั้งเดิม (The Traditional View) ก่อนปี ค.ศ. 1940 เชื่อว่าความขัดแย้งเป็นเรื่องที่ไม่ดี ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การเป็นสิ่งพึงหลีกเลี่ยง ถ้ามีความขัดแย้งแสดงว่าผู้บริหารขาดความสามารถผู้บริหารไม่เก่ง เพราะว่องค์การนี้มีความขัดแย้งเกิดขึ้น 2) ยุคมนุษยสัมพันธ์ (The Human Relations View) ปลาย ค.ศ. 1940 – กลาง ค.ศ.1970 เชื่อว่าความขัดแย้งเป็นธรรมชาติของการทำงานที่คนมาทำงานร่วมกันย่อมมีความขัดแย้งกันได้ เพราะคนมีความแตกต่างกัน และความขัดแย้งอาจเป็นประโยชน์หรือมีคุณค่าต่อองค์การได้ โดยต้องทำการศึกษาแก้ไขให้เหมาะสมทำความเข้าใจในความขัดแย้งนั้น และควบคุมให้อยู่ในระดับที่เป็นประโยชน์ 3) ยุคปฏิสัมพันธ์ (The Interactiost View) ค.ศ. 1970–ปัจจุบัน ยุคนี้มีแนวคิดสำคัญ คือ ความขัดแย้งเป็นสิ่งจำเป็น เป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และมีประโยชน์มากกว่าโทษนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงจะนำไปสู่การปรับตัว การปรับตัวจะทำให้องค์การเจริญเติบโตและอยู่รอดได้ ผู้บริหารมีหน้าที่ต้องกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้ง และมีหน้าที่แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ถ้าไม่มีความขัดแย้งหรือน้อยจนเกินไป จะทำให้กลุ่มมีความเฉื่อยชา หยุดอยู่กับที่ ขาดความคิดริเริ่ม แต่ถ้ากลุ่มมีความขัดแย้งมากไป กลุ่มก็จะระส่ำระสาย แยกแยก ไม่มีความสามัคคี ไม่มีความร่วมมือ ร่วมใจ และจะไม่สามารถประสานงานกัน ทำให้เกิดผลเสียอย่างใหญ่หลวงต่อองค์การ ดังนั้นผู้บริหารจะต้องบริหารความขัดแย้งให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมไม่มากเกินไป และไม่น้อยจนเกินไป จึงจะทำให้้องค์การมีความคิดสร้างสรรค์ มีการพัฒนา จึงสามารถแข่งขัน และอยู่รอดได้

กล่าวโดยสรุป ที่มาของความขัดแย้งจึงเป็นผลจากพฤติกรรมของบุคคล หรือกลุ่มคนที่ทัศนคติเป็นอริต่อกันโดยมีเหตุจากการถูกขัดขวางในประโยชน์ที่ต้องการ และอาจนำมาซึ่งพฤติกรรม

ที่ท้าทาย ทำร้าย หรือก่อให้เกิดความเสียหายให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามความขัดแย้งยังมีความจำเป็นต่อการพัฒนาองค์กรเพื่อให้มีความก้าวหน้าจากการแข่งขันซึ่งเป็นผลจากความขัดแย้ง โดยมีเงื่อนไขที่จะต้องบริหารความขัดแย้งให้อยู่ในระดับที่ทุกคนรับได้

ความหมายของความขัดแย้ง

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีมากมายหลายชนิด โดยนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ขัดแย้ง” หมายถึง ไม่ลงรอยกัน นอกจากนี้อธิบายคำว่า “ขัด” หมายถึง ไม่ทำตาม ฝ่าฝืน ขืนไว้ และให้ความหมายของคำว่า “แย้ง” หมายถึง ไม่ตรงหรือลงรอยเดียวกัน ต้านไว้ ทานไว้ จึงเห็นได้ว่า ความขัดแย้งประกอบด้วย อาการทั้งขัดและทั้งแย้ง คือ แต่ละฝ่ายจะไม่ทำตามกันแล้วยังต้านทานกันไว้อีกด้วย

Robbins (1990) ให้ความหมายว่า ความขัดแย้งในองค์กร หมายถึง กระบวนการที่เกิดจากความพยายามของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลฝ่ายหนึ่งที่มีความตั้งใจจะโต้ตอบความพยายามของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยขัดขวางไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามสามารถบรรลุเป้าหมายหรือได้รับประโยชน์ตามที่ต้องการ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2540) ให้ความหมายของคำว่า ความขัดแย้ง หมายถึง การที่บุคคลต้องตัดสินใจเลือกอย่างหนึ่ง โดยที่การเลือกนั้นอาจจะเต็มใจเลือกหรือจำใจเลือก ส่วนความขัดแย้งระหว่างบุคคล คือสถานการณ์ที่ไปขัดขวางหรือสกัดกั้นการกระทำของอีก ฝ่ายหนึ่งในการที่จะบรรลุเป้าหมายของเขา หรือการที่บุคคลมีความแตกต่างกันในเรื่องค่านิยม ความสนใจ แนวความคิด วิธีการเป้าหมาย ต้องมาติดต่อกัน ทำงานด้วยกันหรืออยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน โดยที่ความแตกต่างเป็นสิ่งที่ไม่สอดคล้องกัน หรือไปด้วยกันไม่ได้

ณัฐพันธ์ เชนนันท์ (2551) อธิบายว่า ความขัดแย้ง หมายถึง กระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มหนึ่งเห็นว่า บุคคลหรือกลุ่มอื่นกระทำ บางสิ่งบางอย่างจะส่งผลกระทบต่อความสนใจหลักของตน ประกอบด้วย การไม่เห็นด้วยในความสนใจระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม การรับรู้ถึงการไม่เห็นด้วย การเชื่อว่าอีกฝ่ายจะขัดขวางหรือกำลังขัดขวางในความสนใจ และการกระทำที่เป็นการสร้างการขัดขวางอย่างชัดเจนซึ่งมีสาเหตุมาจากความแตกต่างดังนี้ ข้อเท็จจริง ค่านิยม ความเชื่อเป้าหมาย โครงสร้างองค์กร ความเปลี่ยนแปลงการติดต่อสื่อสาร และพฤติกรรมส่วนบุคคล

เอกชัย บุญยาศิษฐาน (2555) อธิบายว่า ความขัดแย้ง คือ การปะทะกันของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ทางวาจาหรือ ทางกาย ด้วยอารมณ์ ซึ่งมีสาเหตุหรือปัจจัยมาจากความต้องการที่แตกต่างกัน การสัมผัสที่ต่างกัน อารมณ์และความรู้สึกที่ต่างกัน คุณค่า หรือค่านิยมและความเชื่อในตัวบุคคล และอำนาจ

วิโรจน์ มโนกิจอุดม (2558) สรุปว่า ความขัดแย้ง หมายถึง พฤติกรรม ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อตนเองและผู้อื่น หรือต่อกลุ่มบุคคล ที่ไม่เห็นด้วย โต้ตอบ ขัดขวาง ต่อด้าน ปิบบังคับ ไม่สอดคล้องกัน ที่เกิดจากความเชื่อ ค่านิยม แนวคิด ความสนใจ ความต้องการและเป้าหมายที่แตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุปความขัดแย้งหมายถึงความพยายามของบุคคลหรือกลุ่มคนฝ่ายหนึ่ง ที่พยายามตอบโต้ความพยายามของบุคคลหรือกลุ่มคนอีกฝ่ายหนึ่ง โดยต่างขัดขวางไม่ให้ฝ่ายตรงข้าม บรรลุเป้าหมายหรือได้รับประโยชน์ตามที่ต้องการ

ประเภทของความขัดแย้ง

March and Simon (1998) ได้เสนอความขัดแย้งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ความขัดแย้งต่อตนเอง (Individual Conflict) เป็นความขัดแย้งภายในใจของตัวบุคคล (Internal Conflict) หมายถึง การที่บุคคลมีปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจเพื่อกำหนดทางเลือกใดๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติภาระหน้าที่ของตน แบ่งออกได้ 3 ลักษณะ คือ 1) ความขัดแย้งที่เกิดจากความต้องการเท่าเทียมกัน (Approach - approach conflict) 2) ความขัดแย้งที่เกิดจากความไม่ต้องการทั้งสองอย่าง (Avoidance - avoidance conflict) 3) ความขัดแย้งที่เกิดจากความจำใจ (Approach - Avoidance Conflict)

2. ความขัดแย้งในองค์กร (Organizational Conflict) เป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลในองค์กรเดียวกัน หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหน่วยงานต่าง ๆ อาจเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือระหว่างกลุ่มต่อกัน

3. ความขัดแย้งระหว่างองค์กร (Inter-Organizational Conflict) หมายถึง การไม่ลงรอยกันระหว่างหน่วยงานหนึ่งกับอีกหน่วยงานหนึ่ง ความขัดแย้งประเภทนี้มักจะสร้างพลังต่อรองระหว่างกลุ่มอิทธิพลของกลุ่มใดมีมากกว่าก็ได้รับชัยชนะ ทำให้เกิดภาวะการณ์แพ้ - ชนะ ซึ่งอาจสร้างบรรยากาศที่เสียหายได้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2540) ได้แบ่งความขัดแย้งออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. ความขัดแย้งภายในบุคคล (Intrapersonal Conflict) เกิดจากความไม่แน่ใจในเรื่องความต้องการหรือการตัดสินใจไม่ได้ของตนเอง

2. ความขัดแย้งระหว่างบุคคล เป็นความไม่สามารถตกลงกันได้ระหว่างบุคคล หรือความแตกต่างกันด้านบุคลิกภาพ บทบาท หรือความต้องการ

3. ความขัดแย้งภายในกลุ่ม เป็นความขัดแย้งที่บุคคลในกลุ่มไม่สามารถตกลงกันในเรื่องเดียวกันได้

4. ความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม เป็นความขัดแย้งของกลุ่มภายในองค์กรเดียวกันที่ไม่สามารถตกลงกันได้ในเรื่องเดียวกัน

5. ความขัดแย้งภายในองค์กร ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลความขัดแย้ง ภายในกลุ่ม และความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม เพราะถือว่าความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ซึ่งมี อยู่ในทุกระดับ และมีอยู่ตลอดเวลา โดยทั่วไปสามารถแบ่งความขัดแย้งในองค์กรได้ 4 ชนิด คือ

5.1 ความขัดแย้งในแนวตั้ง เกิดจากสายบังคับบัญชาในองค์กร ระหว่างสมาชิกต่างระดับกันในองค์กร

5.2 ความขัดแย้งในแนวนอน เป็นความขัดแย้งระหว่างฝ่ายต่าง ๆ หรือหน่วยงานย่อย ตลอดถึงบุคคลที่อยู่ในระดับเดียวกัน

5.3 ความขัดแย้งระหว่างสายงานหลักกับฝ่ายอำนวยการ เนื่องจากบทบาทและหน้าที่สองฝ่ายแตกต่างกัน

5.4 ความขัดแย้งในเรื่องบทบาท เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่หรือกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์การ ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

6. ความขัดแย้งระหว่างองค์การ (Inter Organizational Conflict) เป็นความขัดแย้งระหว่างองค์การกับองค์การที่ไม่สามารถตกลงกันได้ในเรื่องเดียวกัน

สุพานี สฤกษ์วานิช (2549) อธิบายว่า ความขัดแย้งอาจแบ่งตามผลที่มีต่อองค์การ คือ

1. Functional Conflict หรือ Constructive Conflict เป็นความขัดแย้งที่ทำให้เป็นประโยชน์กับองค์การ ทำให้องค์การรอบคอบไม่เฉื่อยชา มีความคิดใหม่ ๆ

2. Dysfunctional Conflict หรือ Destructive Conflict เป็นความขัดแย้งที่ทำให้องค์การเสียหาย ก่อให้เกิดผลลบต่อองค์การ ทำให้เกิดการแตกแยกทำลายความสามัคคี

พิจารณาเป้าหมายของความขัดแย้ง ได้แก่

1. ความขัดแย้งในเรื่องงาน (Task Conflict) ในการทำงานอาจมีวัตถุประสงค์ ที่ต่างกัน หรือมีความคิดเห็นในเรื่องงานที่แตกต่างกัน หรือกรณีทำงานต้องขึ้นอยู่กับกัน ต้องรอกัน จึงทำให้เกิดความขัดแย้ง

2. ความขัดแย้งในเรื่องของความสัมพันธ์ (Relationship Conflict) เพราะคนอาจมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกันได้ เนื่องจากสาเหตุหลาย ๆ อย่าง เช่น ความเข้าใจผิดกัน ทำให้มีทัศนคติและความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน

3. ความขัดแย้งในเรื่องกระบวนการ (Process Conflict) เป็นความขัดแย้งในเรื่องวิธีการทำงาน หรือการกระทำที่แตกต่างกันแม้จะมีเป้าหมายอย่างเดียวกัน ซึ่งประเด็นของความขัดแย้งมาจาก 1) Goal Conflict เป็นความขัดแย้งในเป้าหมายที่ต่างกัน 2) Cognitive Conflict เป็นความคิดเห็นหรือความเชื่อที่แตกต่างกัน 3) Affective Conflict เป็นความรู้สึก อารมณ์ที่ต่างกัน ความชอบที่แตกต่างกัน 4) Behavioral Conflict เป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออกที่แตกต่างกัน

ความขัดแย้งในเชิงบุคคล กลุ่มหรือองค์การ ได้แก่ ความขัดแย้งภายในตัวบุคคล ความขัดแย้งระหว่างบุคคล ความขัดแย้งของบุคคลและกลุ่ม และความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม จากการศึกษาพบว่า เวลาที่มีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มเกิดขึ้น พฤติกรรมต่างๆ ภายในกลุ่มจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเหล่านี้ คือ กลุ่มจะมีแรงยึดเหนี่ยวต่อกันมากขึ้น หรือพฤติกรรมกลุ่มจะมุ่งสู่ผลงานมากขึ้น หรือสมาชิกจะมีความจงรักภักดีต่อกันมากขึ้น หรือสมาชิกจะยอมรับในตัวผู้นำแบบสั่งการเผด็จการมากขึ้น นอกจากนั้นแล้วทัศนคติของสมาชิกจะมีความรู้สึกว่าเป็นเรา (We) และอีกฝ่ายเป็นพวกเขา (They) โดยจะมีการรับรู้ในเชิงลบ (Negative Stereotypes) ต่อกันตรงกันข้ามด้วย

4. ความขัดแย้งระหว่างองค์การ โดยมากมักจะเป็นองค์การที่เป็นคู่แข่งกัน และเป็นที่ยกย่องว่าพนักงานของกิจการนั้น ๆ ต้องมีความรู้สึกเช่นนี้ด้วย ทิศทางของความขัดแย้งอาจจะเกิดขึ้นได้ คือ 1) ทิศทางแนวนอน (Horizontal Conflict) เป็นความขัดแย้งของคนในระดับเดียวกัน 2) ทิศทางในแนวตั้ง (Vertical conflict) เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับคนที่ต่างระดับการบังคับบัญชา 3) ทิศทางในแนวทแยง (Diagonal Conflict) เป็นความขัดแย้งของคนข้ามสายงานและข้ามระดับ

ชัยเสกสรรค์ พรหมศรี (2550) เห็นว่า ความขัดแย้งและการแข่งขันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันปกติของมนุษย์ ความขัดแย้งไม่ได้เป็นเรื่องที่ไม่ดีเสมอไป แต่อาจส่งผลดีต่อการทำงาน ถ้าผู้บริหารสามารถจัดการความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น หากพิจารณาถึงปัญหาความขัดแย้งในเชิงหน่วยงานหรือองค์กรแล้ว ประเภทของความขัดแย้งจึงถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ (Functional Conflict) หมายถึง การเผชิญหน้าระหว่างกลุ่มหรือสมาชิกในองค์กร เพื่อสร้างประโยชน์หรือผลในเชิงบวกให้แก่บุคลากร กลุ่มและองค์กร ความขัดแย้งประเภทนี้เปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรได้ระบุถึงปัญหาและโอกาสที่ถูกมองข้าม ซึ่งทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ขึ้นในองค์กร

2. ความขัดแย้งที่ไม่สร้างสรรค์ (Dysfunctional Conflict) หมายถึง การเผชิญหน้าระหว่างกลุ่มหรือสมาชิกในองค์กรเพื่อสร้างผลเสีย หรือผลกระทบในเชิงลบให้แก่บุคลากร กลุ่มและองค์กร ความขัดแย้งประเภทนี้มักเกิดขึ้นเมื่อบุคคลหรือกลุ่มในองค์กรไม่สามารถทำงานร่วมกันได้ เนื่องจากความเกลียดชังหรือเป็นปกปักษ์ต่อกัน หรือมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน ความขัดแย้งแบบนี้ทำให้ระดับความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานลดลง อาจมีการขาดงาน และนำไปสู่การลาออกจากงานทำให้ผลผลิตในการทำงานลดน้อยลง ซึ่งเป็นอันตรายต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรเป็นอย่างมาก

ณัฐพันธ์ เขจรนนท์ (2551) ได้กล่าวว่า เราสามารถแบ่งประเภทของความขัดแย้งในองค์การตามสาเหตุการทำ งานร่วมกันในองค์การได้ 3 ประเภท คือ

1. ความขัดแย้งในเรื่องขั้นตอนการทำงาน (Bureaucratic Conflict) เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเพราะบุคคลหรือกลุ่มมีความต้องการอิสระในการปฏิบัติงานของตน ซึ่งจะส่งผลดีและผลเสียต่อองค์การ ผลดี คือ บุคคลหรือกลุ่มปฏิบัติงานได้อย่างเป็นอิสระ ไม่ต้องขอหรือรอการตัดสินใจจากผู้บริหารในหลายขั้นตอนซึ่งทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า ผลเสียคือบุคคลหรือกลุ่มปฏิบัติงานอย่างเป็นอิสระจนเกินไปและไม่นึกถึงการปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลหรือฝ่ายอื่น ซึ่งต่างก็ต้องทำงานเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกันขององค์การซึ่งจะก่อให้เกิดความขัดแย้งและเป็นผลเสียต่อองค์การ

2. ความขัดแย้งในเรื่องระบบ (System Conflict) เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความแตกต่างกันในเป้าหมายของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มในองค์การ ซึ่งจะทำให้มีความสนใจหรือจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน

3. ความขัดแย้งในเรื่องการต่อรอง (Bargaining Conflict) เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความต้องการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในองค์การของแต่ละฝ่ายซึ่งต่างก็ต้องการได้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น เงิน วัสดุ สถานที่ และพนักงาน ไว้ในฝ่ายของตนอย่างพอเพียง หากผู้บริหารไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ให้แต่ละฝ่ายอย่างเหมาะสม ก็จะเกิดเป็นปัญหาความขัดแย้งตามมา

วิโรจน์ มโนกิจอุดม (2558) สรุปว่า ความขัดแย้งแบ่งเป็นสองประเภท คือ หนึ่ง ความขัดแย้งในระดับบุคคลเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ความขัดแย้งระหว่างบุคคล ความขัดแย้งของบุคคลและกลุ่มบุคคล และสองความขัดแย้งในระดับองค์การเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในองค์การ และความขัดแย้งระหว่างองค์การกับองค์การ

กล่าวโดยสรุป ประเภทของความขัดแย้งมี 3 ประเภท คือ ความขัดแย้งในตนเองซึ่ง เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลเกี่ยวกับการตัดสินใจ ความขัดแย้งในองค์การซึ่งเป็นความขัดแย้ง

ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนภายในองค์กรเดียวกัน และความขัดแย้งระหว่างองค์กรเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างองค์กรที่ผลประโยชน์ไม่ลงรอยกัน

ลักษณะและสาเหตุของความขัดแย้ง

ความขัดแย้งมักมีสาเหตุมาจากความคิด การรับรู้ ความรู้สึก ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม ประสบการณ์ที่ต่างกันจะก่อตัวจนเป็นสาเหตุของความขัดแย้งในที่สุด ซึ่งวันชัย วัฒนศัพท์ (2547) มองว่าความขัดแย้งมีการซ่อนตัว เกิดขึ้น ดำรงอยู่ และปรากฏตัวอย่างต่อเนื่องในบุคคล หรือกลุ่มบุคคลโดยชี้ให้เห็นว่า ความขัดแย้งที่ซ่อนอยู่ หรือความขัดแย้งแฝง (Latent Conflict) หมายถึง สภาวะการณ์ของความขัดแย้งที่มีแนวโน้มที่จะเกิดความขัดแย้ง หรือความขัดแย้งที่ซ่อนตัว และคุกรุ่น อยู่ภายในจิตใจ หรือภายนอกของบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ซึ่งความขัดแย้งชนิดนี้ไม่มีลักษณะที่ปรากฏ อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม เมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลไม่ตระหนัก หรือให้ความใส่ใจต่อความขัดแย้ง ชนิดนี้ สถานการณ์ความขัดแย้งก็จะเริ่มสำแดงและปรากฏออกมาภายนอก ให้เราได้เห็นอย่างชัดเจน ความขัดแย้งที่ปรากฏขึ้น หรือความขัดแย้งกำลังก่อตัวเกิดขึ้น (Emerging Conflict) หมายถึง สถานการณ์ ที่คู่กรณีหรือประเด็นที่คู่กรณีมีส่วนเกี่ยวข้องมองเห็น และรับรู้ร่วมกันแล้วว่า ความขัดแย้งได้เกิดขึ้น แล้ว ซึ่งคู่กรณีอาจจะมีความตึงเครียดที่เห็นได้อย่างชัดเจน แต่อาจจะยังไม่จำเป็นต้องมีการโต้เถียงกัน การเจรจา หรือการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และความขัดแย้งที่ปรากฏชัดเจน หรือความขัดแย้งที่ปรากฏ ออกมาแล้ว (Manifest Conflict) หมายถึง สถานการณ์ที่คู่กรณีต่างก็ได้เข้าไปมีส่วนร่วมรู้เห็นในความ ขัดแย้งที่เกิดขึ้นอยู่แล้ว จนพบกับสภาพความขัดแย้งที่ไม่มีทางออก บางครั้งความขัดแย้งที่เห็นได้ชัดก็ อาจเป็นผลมาจากความขัดแย้งที่ยังแฝงตัวอยู่ไม่ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจน เช่น กรณีเพื่อนบ้านใกล้เคียง มีเรื่องขัดแย้งกันโดยมีการโต้เถียงกันในเรื่องที่เกี่ยวกับการใช้ที่ดินหรือนโยบายสิ่งแวดล้อมเป็นส่วน สำคัญ ตัวคู่กรณีอาจไม่ได้ตระหนักว่า แท้จริงแล้วมีความขัดแย้งที่ซ่อนเร้นด้านนโยบายอยู่ด้วย เขา ไม่ได้คิดถึงคำนึงถึงนโยบายหรือข้อกฎหมายใดๆ นอกจากนี้สาเหตุของความขัดแย้งตามที่ชนะของนักวิชาการ มีดังนี้

ชัยเสกฐ์ พรหมศรี (2550) อธิบายว่า สาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นบ่อยๆ สืบเนื่องมาจากสิ่งต่างๆ ดังนี้

1. ความแตกต่างในการรับรู้ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเพราะความแตกต่างในการรับรู้ ของบุคคลไม่ตรงกัน อันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่มีแตกต่างกัน ทำให้แต่ละบุคคลวิเคราะห์หรือตีความ ข้อมูลหรือเหตุการณ์เดียวกันตามความรู้หรือประสบการณ์เดิมที่ตนเองมีอยู่

2. ความจำกัดของทรัพยากรในที่ทำงานที่มีจำกัดไม่ว่าจะเป็นบุคคล งบประมาณ และ วัสดุอุปกรณ์ อาจนำมาซึ่งความขัดแย้งได้ทั้งนั้น เพราะแต่ละฝ่ายต้องพยายามช่วงชิงทรัพยากรที่มีอยู่ จำกัดเพื่อประโยชน์ของตน

3. ธรรมชาติของกิจกรรมการงาน เมื่อบุคคลต้องทำงานร่วมกับคนอื่นในที่ทำงาน หรือมีกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น เพราะประเภทของงานเป็นตัวกำหนด

4. บทบาทที่ขัดแย้ง บทบาท คือ รูปแบบของพฤติกรรมที่ถูกคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับ สมาชิกที่ดำรงตำแหน่งที่ชัดเจน หรือตำแหน่งเฉพาะตามโครงสร้างขององค์กร มีบุคคลไม่น้อยที่ไม่

สามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตรงกับบทบาทที่ตนได้รับ หรือถูกคาดหวังของคนรอบข้าง สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเพราะความไม่ชัดเจนของข้อกำหนดคุณสมบัติหรือคุณสมบัติในตำแหน่งหน้าที่หรือบทบาทนั้น

5. การปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกัน ความลำเอียงหรืออคติอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งได้

6. การลวงล้ำเขตแดน คนโดยทั่วไปมีความรู้สึกผูกพันกับเขตแดนหรืออาณาเขตของตนในที่ทำงาน เช่น ห้องทำงาน เก้าอี้ โต๊ะ ที่จอดรถ ความอิจฉาริษยาอาจเกิดขึ้นจากขอบเขตของบุคคลอื่นที่มีมากกว่าหรือดีกว่าของตน เช่น ขนาดห้องทำงานที่ไม่เท่ากัน รถประจำตำแหน่งที่ไม่เหมือนกัน ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลในระดับที่ต่างกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดความขัดแย้งได้ทั้งสิ้น นอกจากนี้บุคคลที่อยู่นอกกลุ่มอาจไม่ได้รับการต้อนรับให้เข้ามาในอาณาเขตหรือในที่ทำงานของกลุ่ม หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพราะอาจจะไม่ทราบเจตนาที่แท้จริงของกลุ่มคนที่ไม่คุ้นเคยว่าต้องการอะไร

7. ความแตกต่างทางสถานภาพ สถานภาพเป็นเครื่องชี้วัดการยอมรับของบุคคลในสังคมอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านต่างๆ เช่น สังคม เศรษฐกิจ หรือการศึกษา ในปัจจุบันจะเห็นว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางการเงินสูงมักได้รับการยอมรับในวงสังคม ในองค์กร ตำแหน่งหรือความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความอาวุโสในการทำงานนั้นจะเป็นตัวกำหนดสถานภาพในการทำงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้น เพราะบุคคลที่มีสถานภาพต่างอาจคิดค้นสิ่งใหม่ๆ นอกจากนี้บุคคลที่มีสถานภาพต่างกว่าอาจรู้สึกว่าคุณค่าของบุคคลที่มีสถานภาพสูงกว่าเขาเปรียบพวคนอยู่ในเรื่องผลประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รับจากองค์กร

8. ความแตกต่างของค่านิยม บุคคลมักจะเชื่อในสิ่งที่ตนเองถูกสั่งสอนมา เพราะแต่ละบุคคลเชื่อว่าสิ่งที่ตนเองเชื่อนั้นเป็นสิ่งที่ถูกที่สุด อย่างไรก็ตาม ในบางสถานการณ์ความเชื่อแบบหนึ่งก็สามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าความเชื่อนั้นจะนำมาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมกับทุก ๆ สถานการณ์

9. อุปสรรคของการติดต่อสื่อสาร ความไม่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารระหว่างบุคคล เช่น ช่องทางในการสื่อสารที่ไม่ดีพอ การใช้ระดับภาษาที่แตกต่างกัน สามารถนำไปสู่ความขัดแย้งได้ จะก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ในการทำงาน ทางตรงกันข้ามการสื่อสารที่มีมากเกินไปก็อาจไม่เป็นผลดี เพราะความสมบูรณ์ของการสื่อสารอาจสะท้อนให้เห็นความแตกต่างทางความคิดหรือการรับรู้ หรือความไม่เท่าเทียมกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ได้ ก่อให้เกิดความไม่พอใจให้กับแต่ละฝ่ายและนำไปสู่ความขัดแย้งในที่สุด

10. การเปลี่ยนแปลงองค์กร ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร โดยทั่วไปการปรับโครงสร้างสามารถส่งผลกระทบต่อลำดับชั้นการบังคับบัญชา และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานซึ่งสามารถก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้บริหารและพนักงานที่ต้องรับผิดชอบ นอกจากนี้สภาพเศรษฐกิจไม่ว่าจะดีหรือไม่ก็สามารถเป็นสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งได้เช่นกัน

เอกชัย บุญยาริษฐาน (2555) อธิบายสาเหตุของความขัดแย้ง ดังนี้

1. ศรัทธาและความเชื่อมั่นถูกทำลาย กลุ่มบุคคลที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กันซึ่งถ้าเป็นไปในทางบวก ขออะไรมักจะได้ตามที่ต้องการ มันก็จะทำให้เกิดศรัทธาและความเชื่อมั่นอยู่ ต่อมาความสัมพันธ์เกิดเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะด้วยเหตุผลอะไรก็ตาม สิ่งที่เคยคุยกันรู้เรื่องกลับไม่เข้าใจกันจะ

ทำให้เกิดมีอารมณ์ขึ้น และในที่สุดครุฑาตั้งกล่าวก็ฟังหลายลง ประกอบกับอารมณ์ไม่สู้ดีที่มีอยู่ ก็เกิดเป็นความขัดแย้งขึ้นมา

2. ความเห็นที่ไม่ตรงกันไม่ได้รับการแก้ไข จึงยกระดับขึ้นไปสู่ความขัดแย้ง ความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันนั้นเป็นเรื่องธรรมดา เพราะคนเรามีสิ่งที่ต่างกัน แต่หากไม่มีคนที่มีความอดทนหรือมีหน้าที่ความรับผิดชอบมาดูแลเสียแต่เนิ่น ๆ ปล่อยให้คาราคาซังกันไปแล้วสุดท้ายมันจะพัฒนาจนเกิดเป็นอารมณ์ที่รุนแรง ความเห็นที่ไม่ตรงกันมันพัฒนาไปสู่ความขัดแย้ง

3. การสื่อสารไม่ดีนำไปสู่ความคาดหวังที่ไม่ชัดเจน หากหัวหน้างานสั่งงานลูกน้องหรือสื่อสารอะไรออกไป ชัดเจนไหม เข้าใจตรงกันหรือไม่ ผลของงานที่ต้องการเป็นอย่างไรเข้าใจตรงกันหรือเปล่า หากไม่เป็นที่พอใจของเจ้านายความขัดแย้งย่อมเกิดขึ้น ประเด็นดังกล่าวไม่ได้ครอบคลุมเฉพาะการสั่งการระหว่างหัวหน้างานกับลูกน้อง แต่การทำงานกันระหว่างเจ้าของงานกับ ผู้รับจ้างที่มารับงานไปทำแต่ไม่ได้สื่อสารกันให้ชัดเจนเสียก่อนอาจนำมาซึ่งคดีความก็ได้

4. อุปนิสัยที่ต่างกันนำมาซึ่งความขัดแย้ง ซึ่งบางคนเป็นคนมีน้ำใจ เปิดเผยกล่าวพูดกล้าทำ บางคนใจเร็วด่วนได้ บางคนไวต่อความรู้สึกเจ้าอารมณ์ บางคนเฉยเมย อุปนิสัยที่แตกต่างกันก็เกิดความวุ่นวายก่อให้เกิดเป็นความขัดแย้งในที่สุด

5. ค่านิยม และความเชื่อ แตกต่างกันสร้างความขัดแย้ง ค่านิยมหรือความเชื่อในแต่ละบุคคลนั้นมันถูกสร้างมาตั้งแต่เด็ก แต่ละคนย่อมมีอยู่ไม่เท่าเทียมกันการจะมองอะไรว่าดีหรือเลว มันจึงแตกต่างกัน

6. ความเครียดที่เกิดขึ้นนำไปสู่ความขัดแย้ง ชีวิตในปัจจุบันเต็มไปด้วยความเร่งรีบ เพราะต่างคนก็เอาตัวรอด ต้องอยู่กับความเครียด แต่เราก็กังคังฝืนอยู่กับมัน เราต้องทำใจ บางครั้งมีบางคนที่ไม่โหดโหดใส่เรา บางทีเราไม่รู้เหตุผลและผลอะไร อาจไม่เกี่ยวกับเราเลยด้วยซ้ำ หากเราไม่เข้าใจเรื่องแบบนี้เราอาจตอบกลับไปด้วยความโกรธมันก็กลายเป็นความขัดแย้งได้

7. ตัวตนนำไปสู่ความขัดแย้ง ตัวตนเป็นปัญหาที่น่าจะนำมาสู่ความขัดแย้งที่สำคัญ ความคิดเห็นของตัวตนมีผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจต่างๆ ตัวตนมันบอกว่าเราถูก คนอื่นก็บอกว่าเขาถูก การที่ตัวตนบอกว่าเราต้องถูกมันก็ส่งผลให้เราต้องปกป้องทุกอย่างที่เป็นตัวเรา เป็นของเรา มันจึงเกิดความขัดแย้งขึ้น

วิโรจน์ มโนกิจอุดม (2558) สรุปว่า สาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะเกิดจากตัวบุคคลก่อนเป็นอันดับแรกก็มีสาเหตุมาจากที่บุคคลมีภูมิหลังที่แตกต่างกันจึงมีความคิด ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม ประสบการณ์ที่ต่างกันทำให้บุคคลมีพฤติกรรมกระทำ การแสดงออก การรับรู้ ความรู้สึกที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งได้ ในที่สุดแล้วจะก่อตัวจนเป็นสาเหตุของความขัดแย้งในระดับองค์การต่อไป

กล่าวโดยสรุปสาเหตุความขัดแย้งเกิดจากประสบการณ์ การรับรู้ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมที่แตกต่างกันมีผลทำให้บุคคลหรือกลุ่มคนใช้เหตุผลในการตัดสินใจที่แตกต่างจนเกิดความขัดแย้ง ซึ่งบางครั้งความขัดแย้งไม่ได้ถูกแสดงออกทันที ซึ่งถ้าความขัดแย้งที่แฝงตัวอยู่นี้ไม่ได้รับการตอบสนองในทิศทางที่ต้องการ ความขัดแย้งอาจถูกแสดงออกจนสามารถสังเกตผ่านพฤติกรรมของบุคคล หรือกลุ่มคนนั้นได้

กระบวนการของความขัดแย้ง

กระบวนการของความขัดแย้งตามทัศนะของนักวิชาการ ดังนี้

สุพานี สฤกษ์วานิช (2549) ได้สรุปว่า ความขัดแย้งจะมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ

1. ช่วงเริ่มที่จะมีความขัดแย้ง (Potential Opposition) มีสาเหตุบางอย่างที่จะนำไปสู่ความขัดแย้ง

1.1 ปัญหาการสื่อสาร การติดต่อที่ล่าช้า ตกหล่นบิดเบือน ไม่ครบถ้วนหรือมีสิ่งรบกวน (Noises) ย่อมทำให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจกัน หรือทำให้เข้าใจไม่ตรงกัน

1.2 ความกำกวมไม่ชัดเจน เช่น ความคลุมเครือในบทบาท ความไม่ชัดเจนในหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำให้คนมักจะทำปฏิเสธรงาน หรือเกี่ยงงาน ผลักงาน หรือโยนงานออกจากตัว ความไม่ชัดเจนในแนวปฏิบัติต่าง ๆ

1.3 เป้าหมายงานที่เข้ากันไม่ได้ ในการทำงานแต่ละแผนกแต่ละฝ่ายจะมีเป้าหมายงานซึ่งอาจจะขัดแย้งกันได้ถ้าทุกฝ่ายต้องการบรรลุเป้าหมายสูงสุดของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงองค์การโดยรวม แต่ละแผนกแต่ละฝ่ายจะมุ่งสร้างอาณาจักรของตนเอง

1.4 การแบ่งสรรทรัพยากร โดยปกติทรัพยากรมักมีจำกัด จะมีบางฝ่ายได้มากกว่าฝ่ายได้น้อย จึงมีข้อโต้แย้งกันในเรื่องความจำเป็น และหลักเกณฑ์การจัดสรร

1.5 งานต้องเกี่ยวข้องขึ้นอยู่กับกัน ทำให้ผลกระทบจากอีกฝ่ายหนึ่งต้องโยงไปยังอีกฝ่ายหนึ่งด้วย อาจเกิดขึ้นได้ 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1.5.1 งานต้องต่อเนื่องกัน (Sequential interdependence) เช่น จากวัตถุดิบไปสกัด ผ่านงานฆ่าแหละ ผ่านไปงานแยกชิ้นส่วน ผ่านงานเสียบไม้ และจัดแพคต่อไป

1.5.2 งานต้องมารวมกัน (Pooled interdependence) คือกระบวนการย่อยหลาย ๆ ส่วนมาประกอบกัน เช่น งานประกอบชิ้นส่วน (Assembly) จะต้องรองานจากส่วนประกอบย่อย ๆ เข้ามาด้วยกัน

1.5.3 งานต้องย้อนกลับไปกลับมา (Reciprocal) เช่น งานรักษาพยาบาลที่ต้องตรวจขั้นต้นเสร็จแล้วไปเจาะเลือดได้ผลเสร็จต้องกลับมาพบแพทย์อีก ซึ่งลักษณะงานแบบนี้จะทำให้เกิดความขัดแย้งมากที่สุด

1.6 คุณลักษณะส่วนบุคคล เช่น การรับรู้ ค่านิยม ทัศนคติ และบุคลิกภาพที่แตกต่างกันทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันได้

2. ช่วงตระหนักในความขัดแย้ง และนำตัวบุคคลเข้าสู่ความขัดแย้ง (Cognition and Personalization) คือจะตระหนักว่ามีความขัดแย้งเกิดขึ้น และเกิดอารมณ์และความรู้สึกเป็นปรีภักซ์ตามมา แม้ดั้งเดิมอาจจะขัดแย้งในเรื่องงาน แต่ก็กลายเป็นตัวบุคคลมีความขัดแย้งกันไปด้วย และนอกจากจะขัดแย้งเฉพาะตัวก็อาจดึงพรรคพวกเข้ามาสู่ความขัดแย้งด้วย

3. ช่วงการแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างชัดเจน (Overt Behavior) เป็นการแสดงพฤติกรรมปรีภักซ์ โดยเปิดเผย เช่น เดินหนี ไม่พูดจากัน พุดจากระแทกกัน โดยปกติความขัดแย้งจะรุนแรงไปตามแนวต่อเนื่องที่เริ่มจากความแตกต่างกันบ้างในระดับต่ำ ไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรงจนเกิดความหายนะ

4. ช่วงการแก้ไขความขัดแย้งโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ
5. ช่วงผลของความขัดแย้ง จะมีอยู่ 2 ด้าน คือ
 - 5.1 ถ้าแก้ไขอย่างเหมาะสมก็จะเกิดด้านสร้างสรรค์ (Constructive) คือ คุณภาพการตัดสินใจดีขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ทำให้ความเครียดลดลงเกิดการประเมินตนเอง นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น
 - 5.2 แต่ถ้าแก้ไขปัญหาไม่ได้ผลด้านลบ (Destructive) คือ เกิดปัญหาการติดต่อสื่อสาร การยึดเหนี่ยวของกลุ่มลดลง บรรยากาศในการทำงานแย่ง ขวัญและกำลังใจผู้ปฏิบัติงานต่ำลง

ผลของความขัดแย้ง

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2540) ได้อธิบายว่า ความขัดแย้งที่มีในระดับที่เหมาะสมจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลและองค์การ ประโยชน์ที่สำคัญบางประการของความขัดแย้ง ได้แก่

1. ป้องกันไม่ให้เกิดการหยุดอยู่กับที่หรือเฉื่อยชา
2. ความขัดแย้งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
3. ความขัดแย้งเป็นผลมาจากความแตกต่างของบุคคล
4. ความขัดแย้งกระตุ้นให้เกิดการแสวงหาข้อมูลใหม่หรือข้อเท็จจริงใหม่หรือวิธีแก้ปัญหาอย่างใหม่ต่างฝ่ายต่างก็พยายามหาข้อมูลและเหตุผลมาสนับสนุนฝ่ายตน ทำให้ได้ข้อมูลใหม่หรือหลักฐานใหม่หรือต่างฝ่ายต่างก็ไม่ยอมรับวิธีของซึ่งกันและกัน ก็จำเป็นจะต้องหาทางออกใหม่
5. การขัดแย้งกับกลุ่มอื่น จะทำให้สมาชิกภายในกลุ่มมีความกลมเกลียวกันและรวมพลัง
6. ความขัดแย้งที่เกิดจากการมีความเห็นแตกต่างกัน จะช่วยทำให้มีความรอบคอบและมีเหตุผลในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการทำงานอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

ผลเสียหรือโทษของความขัดแย้ง สรุปได้ ดังนี้

1. ขาดการยอมรับซึ่งกันและกัน ขาดความไว้วางใจ ไม่เคารพซึ่งกันและกัน บุคคลจะตั้งแง่หรือใช้เล่ห์เหลี่ยมเข้าหากัน
2. ขาดความร่วมมือ คู่ขัดแย้งต่างก็ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน
3. ขาดความคิดริเริ่ม บุคคลจะทำงานเฉพาะส่วนที่ตนเองรับผิดชอบ หรือทำงานตามที่ถูกสั่งให้ทำเท่านั้น
4. การสื่อสารระหว่างบุคคลถูกบิดเบือน อาจโดยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ได้
5. ทำให้เกิดความเครียด สุขภาพจิตเสีย
6. ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคลลดลง
7. ทำลายความสามัคคี และความกลมเกลียวในการทำงานของกลุ่ม
8. เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการตัดสินใจ มักจะขาดข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ จึงทำให้ต้องตัดสินใจด้วยความเสี่ยง
9. ทำทายเป็นและส่งเสริมให้รักษาสถานภาพเดิม (Status quo) ซึ่งไม่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

10. ทำให้บุคคลหรือองค์การเกิดความเสียหาย อาจเป็นชื่อเสียง เกียรติยศ ทุนทรัพย์ ผลผลิตหรือแม้แต่ชีวิต

11. ถ้าหากแก้ปัญหาไม่ดีแล้วความขัดแย้งอย่างหนึ่งจะนำไปสู่ความขัดแย้งอย่างอื่น ๆ อีก

12. ความขัดแย้งทำให้คนไม่พอใจที่จะทำงาน ทำให้เกิดการเฉื่อยงาน

13. ทำให้สูญเสียกำลังคน เมื่อบุคคลไม่สามารถที่จะทนดู และทนอยู่ร่วมงานภายใต้บรรยากาศของความขัดแย้งที่รุนแรงได้ จึงหนีไปจากองค์การนั้น

ณัฐพันธ์ เขจรนนท์ (2551) ได้กล่าวว่า ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นเสมอ โดยเฉพาะเมื่อบุคคลทำงานร่วมกัน มีเป้าหมายร่วมกัน และมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันและผลของความขัดแย้งก็มีทั้งที่เป็นประโยชน์ในการสร้างความกระตือรือร้นและผลในด้านหักล้าง ทำให้มีผลเสียต่อองค์การ ดังนั้นผู้บริหารที่ดีต้องบริหารความขัดแย้งอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมองผลกระทบทั้งในระยะสั้นและระยะยาวที่มีต่อองค์การ โดยระดับของความขัดแย้งที่ดีที่สุดจะทำให้ระดับของผลการปฏิบัติงานสูงสุด เมื่อระดับความขัดแย้งต่ำผลการปฏิบัติงานขององค์การอาจจะอยู่กับที่ องค์การจะเปลี่ยนแปลงค่อนข้างช้าในการตอบสนองต่อความต้องการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น แต่หากมีความขัดแย้งสูงจนเกินไปก็จะเกิดความยุ่งเหยิง และความแตกแยกจะเป็นอันตรายต่อความอยู่รอดขององค์การ ผลของความขัดแย้งเกิดผลลัพธ์ทั้งด้านบวกและด้านลบ

วิโรจน์ มโนกิจอุดม (2558) สรุปว่าความขัดแย้งจะให้ผลได้ในสองลักษณะ คือ ความขัดแย้งที่ให้ผลดีส่งผลในด้านบวกจะก่อให้เกิดประโยชน์กับบุคคล ช่วยกระตุ้นส่งเสริมการพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และความขัดแย้งก็อาจจะให้ผลร้ายส่งผลในด้านลบก่อให้เกิดโทษเป็นปัญหาให้บุคคลและเป็นการทำลายองค์การได้เช่นเดียวกัน

สมิต สัชฌุกร (2561) อธิบายว่า โดยทั่วไปเราจะนึกถึงด้านผลเสียของความขัดแย้ง แต่หากพิจารณาให้ถี่ถ้วนแล้ว จะพบว่าความขัดแย้งก็มีด้านผลดีเป็นประโยชน์ในหลายกรณี ดังนี้

1. ช่วยกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันทำงานให้บรรลุเป้าหมายมากยิ่งขึ้น
2. ช่วยให้สมาชิกของกลุ่มอยากรวมกลุ่มกันทำงานมากขึ้น
3. ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และจุดยืน และค่านิยมที่ตนยึดถือ
4. กลุ่มใดที่ขัดแย้งกัน สมาชิกในแต่ละกลุ่มจะเกาะกลุ่มเหนียวแน่นขึ้น

การบริหารความขัดแย้ง (Conflict Management)

การบริหารความขัดแย้ง คือ ความสามารถที่จะหาวิธีการที่จะเปลี่ยนจากการทำลายที่เกิดจากความขัดแย้งให้กลายมาเป็นการสร้างสรรค์ (Constructive Conflict) ในที่สุดความขัดแย้งจึงไม่จำเป็นที่จะต้องส่งผลในทางลบเสมอไปในขณะเดียวกันเราสามารถเรียนรู้วิธีการบริหารความขัดแย้งที่เกิดขึ้นให้เกิดผลในทางบวกเป็นไปในด้านการสร้างสรรค์ เหตุผลที่เราจะต้องบริหารความขัดแย้งเพราะโดยทั่วไปแล้ว ความขัดแย้งจะนำมาซึ่งความยุ่งยากและความสับสนในเบื้องต้น ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งที่ก่อให้เกิดผลดีตามมาในภายหลัง หรือความขัดแย้งที่เป็นผลเสียก็ตาม เราจะปล่อยให้ความขัดแย้งดำเนินไปโดยตัวของมันเอง และหมดสิ้นไปเองตามเวลาย่อมไม่ได้ ความจำเป็นในการบริหารความขัดแย้งเกิดจากความรับผิดชอบที่จะต้องทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้บรรลุผล เราจึงต้องจัดการกับความขัดแย้งให้เป็น

ไปในทางสร้างสรรค์และส่งผลในทางที่จะทำให้เกิดสิ่งที่ถูกต้องดีงาม สิ่งที่คุณครุ่นคิดมุ่งหวังจากการบริหาร ความขัดแย้ง ได้แก่ การสนองความต้องการและจุดมุ่งหมาย ของตน รวมทั้งผลสำเร็จของการทำงาน ร่วมกัน (สมิต สัจฉกร, 2561)

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2550) อธิบายว่า การแก้ปัญหาความขัดแย้งที่ตั้นจำเป็นต้อง นำวิธีการบริหารความขัดแย้งที่ทุก ๆ ฝ่ายได้รับความพึงพอใจมาใช้ (Win – Win Approach) แต่ ผู้บริหารหลายๆ คนก็ไม่ทราบอย่างแท้จริงว่าจะนำมาใช้อย่างไร สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้สามารถขจัด ความขัดแย้งให้หมดไปนั้น คือ การนำกระบวนการที่เป็นขั้นตอนในการจัดการความขัดแย้งเข้ามาใช้ เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เหมาะสมสำหรับทุกฝ่าย กระบวนการบริหารจัดการ ความขัดแย้ง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 เผชิญหน้ากับความขัดแย้ง (Confront with the Conflict) ต้องกล้าที่จะ เผชิญกับปัญหาและพยายามหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งนั้นให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม โดยพยายามลดอคติส่วนตัวลง และนำเอาแนวความคิดเชิงบูรณาการมาใช้ช่วยในการหาทางออกที่เหมาะสม แก่ตนเองและฝ่ายตรงข้าม ผู้บริหารต้องเลือกเวลาและสถานที่ที่เหมาะสม ในการเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง และให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 2 เข้าใจสถานภาพของแต่ละฝ่าย (Understand Each Other's Position) การจัดการความขัดแย้งจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นถ้าแต่ละฝ่ายเข้าใจสถานภาพของฝ่ายตรงข้าม เช่น การหาสาเหตุที่แท้จริงของความขัดแย้งให้ได้ว่ามาจากสาเหตุใด เพราะไม่เช่นนั้นจะทำให้ทั้งสองเสียเวลา ในการแก้ปัญหาได้ รวมถึงการศึกษาถึงอารมณ์ และความรู้สึกที่แท้จริงที่มีส่วนช่วยให้เห็นถึงความขัดแย้ง ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ต้องพยายามชี้ให้ทั้งสองฝ่ายเห็นว่ากระบวนการแก้ไขความขัดแย้งจะไม่สามารถ ประสบผลสำเร็จได้เลยถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากทั้ง 2 ฝ่าย

ขั้นที่ 3 ระบุปัญหา (Identify the problem) ในขั้นนี้ทั้ง 2 ฝ่ายต้องสร้างความชัดเจน ของปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน โดยทั้ง 2 ฝ่ายยอมรับถึงข้อเสนอกับข้อขัดแย้งที่ต้องทำร่วมกันเพื่อจะนำไปสู่การแก้ไข ปัญหา ขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุดในกระบวนการบริหารจัดการความขัดแย้งเพราะโอกาส ที่ทั้ง 2 ฝ่ายมีโอกาสที่จะไม่ยอมกันและมุ่งที่จะเอาชนะหรือบรรลุความต้องการของตนมีมาก ซึ่งทำให้เกิดการแพ้-ชนะขึ้นและนำไปสู่ความขัดแย้งที่ไม่สร้างสรรค์ ดังนั้นสิ่งที่ทั้ง 2 ฝ่ายต้องตระหนักไว้เสมอ คือ การนำเอาหลักมนุษยสัมพันธ์มาใช้เมื่อต้องร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยทั้ง 2 ฝ่ายต้องมีความเคารพ ต่อตนเองและฝ่ายตรงข้าม และมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตน

ขั้นที่ 4 แสวงหาและประเมินทางเลือก (Search for Appropriate Alternatives and Evaluation) ทั้งสองฝ่ายต้องร่วมกันหาแนวทางและสร้างทางเลือกที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ ในการแก้ปัญหา โดยทางเลือกที่สร้างขึ้นนั้นจะต้องได้รับความยินยอมและเป็นที่ยอมรับจากทั้ง 2 ฝ่าย ไม่ใช่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเท่านั้น ในขั้นที่ 4 นี้ สามารถแบ่งขั้นตอนย่อย ๆ ได้อีก 2 ขั้นตอน คือ

1. แสวงหาคำตอบ คือ การรวบรวมคำตอบที่ได้จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กับความขัดแย้ง มาเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาค ขั้นตอนนี้สิ่งที่ต้องตระหนักคือ จำนวนของคำตอบจะต้องไม่มากหรือน้อย จนเกินไป เพราะถ้ามากจะทำให้ตัดสินใจหรือหาข้อยุติไม่ได้ ในทางกลับกันหากจำนวนคำตอบมีน้อยเกินไปอาจทำให้ไม่สามารถได้คำตอบที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหา

2. การประเมินทางเลือก คือ การหาคำตอบที่เหมาะสมที่สุดสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้น โดยคำตอบนั้นสร้างความพึงพอใจให้แก่ทั้งสองฝ่าย เพื่อจะทำให้ทุกฝ่ายได้รับชัยชนะร่วมกัน อย่าเลือกคำตอบที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองหรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เพราะจะทำให้กระบวนการจัดการความขัดแย้งไม่บรรลุได้

ขั้นที่ 5 สรุปแนวทางและนำทางเลือกที่เหมาะสมไปใช้ (Conclusion and Implementer Appropriate Alternative) เมื่อประเมินทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดต่อปัญหาความขัดแย้งและสถานการณ์ โดยที่ทั้ง 2 ฝ่าย มีความพึงพอใจกับทางเลือกนั้นแล้ว อาจมีการทำสัญญาที่ บ่งบอกหรือระบุไว้อย่างชัดเจนถึงสิ่งที่แต่ละฝ่ายจะได้รับโดยมีบุคคลอื่นรับรู้ในข้อตกลงนั้น หลังจากที่ได้ข้อสรุปและมีการทำสัญญากันแล้วแต่ละฝ่ายก็นำข้อตกลงที่ได้ไปปฏิบัติเพื่อตรวจสอบว่าเป็นไปตามที่ระบุไว้หรือไม่อย่างไร ถ้ายังไม่เหมาะสม หรือเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมอาจมีการเจรจาและร่วมกันแก้ปัญหาค้างใหม่อีกครั้ง เพื่อปรับปรุงทางเลือกและข้อตกลงให้เป็นที่พึงพอใจและเหมาะสมแก่ ทุกฝ่าย ซึ่งก็คือการกลับไปสู่ขั้นที่ 4 อีกครั้งหนึ่ง

Neilgen (1972) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. การแยกกลุ่ม กรณีความขัดแย้งระหว่างบุคคลออกจากกัน เพราะหากปล่อยให้ทำงานร่วมกันอาจเป็นปัญหา ดังนั้นจึงควรแยกหน้าที่การทำงานไม่ให้ทั้งสองฝ่ายต้องพึ่งพากันต่อไป

2. ยึดมั่นในกฎระเบียบ การตัดสินปัญหาในบางครั้งต้องใช้อำนาจหน้าที่ที่ตนมีอยู่

3. การทบทวนบทบาทหน้าที่ของกลุ่มขัดแย้ง หมายถึง การกำหนดขอบเขตของความรับผิดชอบของบุคคล หรือกลุ่มที่ขัดแย้งโดยทำความเข้าใจความตกลงร่วมกัน และเริ่มต้นทำงานตามข้อกำหนดที่ได้ตกลงกันไว้

4. แต่งตั้งบุคคลประสานความขัดแย้ง ในบางครั้งบุคคลที่มีอำนาจและมีและเป็นที่ยอมรับนับถือของกลุ่มที่ขัดแย้ง จะสามารถทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่าง ๆ ได้

5. ให้มีการเผชิญหน้ากัน หมายถึง ให้ฝ่ายขัดแย้งได้อภิปรายโต้แย้งหรือเจรจากันเพื่อหาข้อยุติ กรณีดังกล่าวต้องอาศัยความสามารถของประธานที่ประชุม

6. ตั้งคนนอกร่วมแก้ไข บุคคลภายนอกหมายถึงบุคคลที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียใด ๆ กับประเด็นความขัดแย้ง และมีคุณสมบัติชำนาญในเรื่องนั้น ๆ เทคนิควิธีการนี้จำเป็นสำหรับปัญหาความขัดแย้งที่เกิดทางตัน (dead look)

7. การสับเปลี่ยนตำแหน่ง การหมุนเวียนสับเปลี่ยนตำแหน่งบุคลากร เป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับประสบการณ์หลาย ๆ ด้าน ช่วยสร้างโลกทัศน์ของเขาให้กว้างขึ้น

8. ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบต่อความขัดแย้ง ในบางกรณีเมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้วทุกฝ่ายจะปิดปัญหาความรับผิดชอบหรือต่างฝ่ายต่างโยนกลอง หากเป็นปัญหาของส่วนรวมเป็นหน้าที่ที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องประกาศความรับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ ทันทที และอาจสร้างจิตสำนึกร่วมกันแก้ไขปัญหานั้น

9. จัดโครงการฝึกอบรม ในเชิงปฐมนิเทศ (Orientation) จะช่วยให้บุคลากรได้รับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาระหน้าที่ของตน และเป็นการสร้างความคุ้นเคยระหว่างกันด้วย

การจัดการความขัดแย้งเป็นศิลปะของผู้บริหารที่จะต้องเรียนรู้ และนำประสบการณ์มาประมวลสร้างทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับทางออกของปัญหาใดปัญหาหนึ่งเพื่อบริหารความขัดแย้งให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

4. ทฤษฎีความรุนแรงของ Johan Galtung

โจฮัน กัลป์ตุง (Johan Galtung) นักคณิตศาสตร์และนักสังคมวิทยาชาวนอร์เวย์ ผู้วางรากฐานการศึกษาด้านสันติภาพและความขัดแย้ง ได้จัดตั้งสถาบันวิจัยสันติภาพที่มหาวิทยาลัยออสโล และเป็นผู้อำนวยการสถาบัน ตั้งแต่ปี ค.ศ.1959-1970 ได้นำเสนอแนวความคิดเรื่อง ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (Structural Violence) ที่สันคลอนวิธีคิดแบบเดิม รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องสันติภาพและความขัดแย้งในสังคมซึ่งมีอิทธิพลต่อแวดวงการศึกษาวิจัยในประเด็นเรื่องความขัดแย้งและสันติภาพในปัจจุบันอย่างมาก แนวคิดของ โจฮัน กัลตุง นำเสนอภาพของการเอาเปรียบทางสังคม (Exploitation) อันส่งผลให้คนกลุ่มหนึ่งที่เรียกว่า “Topdogs” มีอำนาจเหนือคนส่วนใหญ่ในสังคมที่ถูกเอาเปรียบ “Underdog” และทำให้สังคมมีโครงสร้างและสร้างสถาบันที่พุงสถานะของความเหนือกว่านั้นไว้ รวมทั้งปล่อยให้ผู้คนที่ถูกเอาเปรียบดำรงชีวิตอยู่ในสภาพที่ทุกข์ทรมานไร้ทางออก (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2546) ในช่วงปีค.ศ. 1990 เขาได้นำเสนอแนวความคิดเรื่องความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม (Cultural Violence) เพื่อขยายขอบเขตความคิดของความรุนแรงในเชิงโครงสร้างที่เป็นความรุนแรงที่ถูกสร้างภายในโครงสร้างของสังคมนั้น โดยผูกโยงกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคนกับระบบอำนาจในสังคมที่แสดงออกมาให้เห็นความแตกต่างของตำแหน่งแห่งที่ในสังคมและกลายเป็นความแตกต่างทางอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันจนกระทั่งเกิดสิ่งที่เรียกว่าความมอยุติธรรมทางสังคม เช่น การพัฒนาที่สร้างปัญหาให้กับคนยากจนทุกซีก การจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เป็นธรรมที่เกิดจากโครงสร้างอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจ (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2539) และความรุนแรงในทางตรงที่เป็นเรื่องของความรุนแรงที่มีตัวตนจับต้องได้ เช่น การทำสงคราม การทำปฏิวัติรัฐประหาร ฆาตกรรม เป็นต้น โดยเฉพาะความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมที่ช่วยค้ำจุนสนับสนุนความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้างให้สามารถดำรงอยู่ได้ เพราะวัฒนธรรมเป็นเรื่องของความเชื่อ ค่านิยม และระบบสัญลักษณ์ที่เป็นการให้ความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ ในสังคมและใช้ตัดสินใจ หรือกำหนดทิศทางของความรุนแรงเชิงโครงสร้างและทางกายภาพได้ (Johan Galtung, 1996)

Johan Galtung (1990) ได้เสนอแนวความคิดความรุนแรง (Layers of Violence) ในแต่ละระดับชั้นซึ่งเปรียบเทียบความรุนแรงทั้ง 3 ชนิดเหมือนชั้นดิน 3 หรือแนวคิด “สามเหลี่ยมแห่งความรุนแรง” โดยแบ่งความรุนแรงออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ความรุนแรงทางตรง (Direct Violence) เป็นความรุนแรงที่ส่งผลถึงในเชิงของการทำร้ายร่างกายและมีผู้กระทำอย่างชัดเจน มีผู้ที่ก่อความรุนแรง มีเครื่องมือหรืออาวุธที่ใช้ในการก่อความรุนแรง มีผลที่เกิดขึ้นต่อร่างกาย ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ผลในเชิงของการทำร้ายร่างกาย เช่น การแทง การเผา และผลในเชิงการขัดขวางการทำงานของร่างกาย เช่น การไม่ให้อาหาร การไม่ให้มีอากาศ รวมถึงเป็นปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัดเจนและคนทั่วไปเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นความรุนแรง เพราะมีร่องรอยปรากฏให้เห็นบนร่างกายของมนุษย์ในรูปของบาดแผลเลือดเนื้อและการสูญเสียชีวิต รวมทั้งความเสียหายต่อวัตถุและทรัพย์สินของผู้คน การทารุณกรรม และการทำร้ายร่างกายด้วยวิธีการต่าง ๆ หรือการฆ่าฟันกันของผู้คน จึงเป็นเรื่องของความรุนแรงทางตรงที่เห็นได้ง่ายและชัดเจนที่สุด และการกระทำที่อาจจะไม่ได้ทำให้เกิดการบาดเจ็บทางร่างกายหรือการสูญเสียชีวิตในทันที แต่กระทบต่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ในบริบทของงานวิจัย ความรุนแรงทางตรง จะหมายรวมถึง

การทำร้ายร่างกายให้บาดเจ็บหรือจนเสียชีวิต รวมไปถึงการทำร้ายจิตใจอีกด้วย เช่น การตบหน้า การใช้อาวุธทำร้ายผู้อื่นการทรมาน รวมไปถึงการบังคับขู่เข็ญโดยอีกฝ่ายไม่ได้ยินยอม

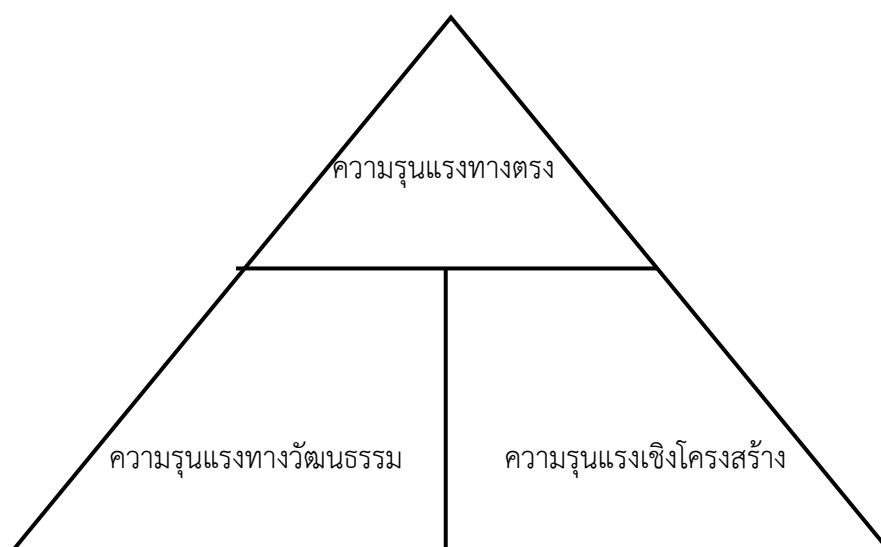
2. ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (Structural Violence) หมายถึง ความรุนแรงในเชิงบริบททางการเมืองและเศรษฐกิจ คือ การกดขี่ (Repression) และการขูดรีด (Exploitation) โครงสร้างที่ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างคนที่มีตำแหน่งที่แตกต่างกันในโครงสร้างนั้น ผู้ที่มีอำนาจมากกว่าเอาเปรียบผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่า ในกระบวนการปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนระหว่างกันรวมถึงความไม่เท่าเทียมในการแลกเปลี่ยนกระทบความอยู่รอดและความเป็นอยู่ของผู้ที่เสียเปรียบในโครงสร้าง ทำให้กระทบกับความอยู่ดีมีสุขของผู้ที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบในโครงสร้าง ปัญหาเหล่านี้มักจะถูกมองว่าเป็นเรื่องของความยากจนอันเป็นผลมาจากความด้อยพัฒนาที่แก้ไขได้โดยกระบวนการพัฒนาหรือทำให้ทันสมัย ทั้งที่สภาพความอดอยากแร้นแค้นเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างที่เป็นอยู่ และจะดำรงอยู่ต่อไปถ้าโครงสร้างยังคงมีลักษณะที่เอื้อต่อคนบางกลุ่มและทำให้คนบางกลุ่มเสียเปรียบ นอกจากผลกระทบทางร่างกายแล้ว ยังมีผลต่อจิตใจและจิตวิญญาณของผู้คนในสังคมผ่านกระบวนการควบคุมการพัฒนาสำนึกร่วมและการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกลุ่มคนที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบในโครงสร้างที่เป็นอยู่ กระบวนการดังกล่าวมักจะอยู่ในรูปของการจำกัดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความเป็นไปในสังคม และการปลุกกลุ่มที่มีอำนาจน้อยไปอยู่ที่ชายขอบของสังคม ทำให้ปัญหาและเรื่องราวของคนเหล่านี้กลายเป็นเรื่องเล็ก ๆ ที่ไม่มีความสำคัญ ทำให้คนในสังคมมองไม่เห็นสภาพของการกดขี่เอาเปรียบที่เป็นอยู่กระบวนการเหล่านี้เป็นเครื่องมือหลักในการควบคุมคนในสังคมให้อยู่ในตำแหน่งของตนโดยไม่ตั้งคำถามหรือท้าทายโครงสร้างเชิงอำนาจที่มีความไม่เท่าเทียมและการกดขี่ฝังตัวอยู่ภาพของความรุนแรงเชิงโครงสร้างลักษณะนี้มักจะถูกใช้เพื่ออธิบายทวิลักษณะในสังคมไทยที่ปรากฏในความแตกต่างระหว่างคนจนคนรวย หรือระหว่างเมืองกับชนบทและโครงสร้างทางสังคมมิติอื่นๆ เช่น ศาสนา วัฒนธรรม และเพศสภาพ เป็นต้น การแบ่งสรรบทบาทหน้าที่ของคนในสังคม เช่น ระหว่างชายหญิงถูกมองว่าเป็นไปโดยสอดคล้องกับลักษณะทางชีวภาพของคนคำอธิบายเช่นนี้ทำให้คนในสังคมมองไม่เห็นการเอาเปรียบหรือความรุนแรงเชิงโครงสร้างหลายรูปแบบ ผู้คนในสังคมดูจะเลือกมองเห็นหรือจัดว่าปรากฏการณ์หรือการกระทำบางประเภทเป็นความรุนแรงและมองข้ามหรือมองไม่เห็นความรุนแรงอีกหลายประเภทในบริบทของงานวิจัย ความรุนแรงเชิงโครงสร้างหมายถึง การที่ผู้ที่มีอำนาจมากกว่าหรืออยู่ในตำแหน่งทางสังคมที่สูงกว่าเอาเปรียบผู้ที่เสียเปรียบหรืออยู่ในตำแหน่งที่ต่ำกว่า

3. ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม (Cultural Violence) เป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นในบริบทของวัฒนธรรมที่รองรับและให้ความชอบธรรมแก่การใช้ความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงทางโครงสร้าง ซึ่งความรุนแรงทางวัฒนธรรมจะปรากฏอยู่ในรูปของสัญลักษณ์ ศาสนา อุดมการณ์ ภาษา วิทยาศาสตร์ ศิลปะ เป็นต้น และเป็นระบบความเชื่อ โศกนาฏกรรมเอาเปรียบ รวมทั้งการ ทำร้ายร่างกายและจิตใจระหว่างคนในสังคมกลายเป็นเรื่องที่ยอมรับได้หรือต้องยอมรับ วัฒนธรรม ในฐานะที่เป็นกรอบความหมายที่คนใช้ในการทำความเข้าใจตนเองและชีวิตทางสังคม มีแง่มุมที่ให้ความชอบธรรมกับความรุนแรงหลายรูปแบบ ทำให้ปรากฏการณ์ที่เป็นความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้างกลายเป็นเรื่องที่ยอมรับได้หรือเป็นเรื่องถูกต้อง หลายสิ่งหลายอย่างที่ทำให้เกิดความทุกข์ยากทางกายและใจให้กับคนในสังคมจึงไม่ถูกจัดหรือมองเห็นเป็นความรุนแรง เช่น การชกมวย ในความเข้าใจของ

คนทั่วไป คือการที่คนสองคนต่อสู้กันบนสังเวียน ไม่นับว่าเป็นความรุนแรง แต่เป็นกีฬาที่ยอมรับและมีผู้สนใจติดตามมากมาย และคนในสังคมก็นั่งดูการต่อสู้ของนักมวยที่บางครั้งก็บาดเจ็บสาหัสได้อย่างสนุกสนาน และภาคภูมิใจในกรณีที่นักมวยของประเทศตนได้ชัยชนะ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าความรุนแรงทางตรงถูกหล่อเลี้ยงอยู่ด้วยความรุนแรงเชิงโครงสร้างและความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมในบริบทของงานวิจัย ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม หมายถึง ความรุนแรงที่ถูกส่งสมมาจากประสบการณ์ หลักศีลธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้มักทำให้ความรุนแรงถูกมองข้ามไป และสร้างความชอบธรรมให้กับความรุนแรงเชิงโครงสร้างและความรุนแรงทางตรงให้เป็นที่ยอมรับได้ในสังคม เนื่องจากใช้กรอบทางวัฒนธรรมและศีลธรรมตัดสินแล้วว่าอะไรถูกอะไรควร นอกจากนี้ยังรวมไปถึงประสบการณ์การเสพสื่อที่ถูกบ่มเพาะจนเกิดความเคยชิน ต่อความรุนแรง คือ การส่งสมประสบการณ์ผ่านการรับรู้ต่อสารต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ จนรู้สึกว่สิ่งนั้นเป็นภาวะปกติ ความชินชานี้จึงกลายเป็นค่านิยมของความรุนแรงอย่างหนึ่ง ที่ผู้รับสารคุ้นเคยและคาดหวังความรุนแรงจากสื่อตามประสบการณ์ของตน

Johan Galtung อธิบายถึง “สามเหลี่ยมแห่งความรุนแรง” 3 ระดับตามความอ่อนไหวในการเปลี่ยนแปลงของตัวแปร โดยให้ความเห็นว่าความรุนแรงในทางตรงหรือความรุนแรงที่ตื้นที่สุด เป็นประเภทของความรุนแรงที่เปลี่ยนแปลงง่ายหรือบ่อยที่สุด ลำดับชั้นต่อมา คือ ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (Structural Violence) ซึ่งเป็นความรุนแรงที่อยู่ในรูปของการกดขี่เอาเปรียบกันทางสังคม การที่คนกลุ่มหนึ่งมีอำนาจเหนือกว่าผู้คนส่วนใหญ่ โดยมีโครงสร้างทางสังคมหรือสถาบันที่พุงไว้ซึ่งความเหนือกว่า ถือเป็นชั้นที่มีตัวแปรที่เปลี่ยนแปลงได้น้อยกว่าในระดับแรก ส่วนชั้นที่ลึกที่สุด คือ ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม (Culture Violence) ซึ่งเป็นความรุนแรงที่อยู่ในวัฒนธรรมความคิดความเชื่อจะเปลี่ยนแปลงได้ยากมาก แม้ความรุนแรงที่อยู่ในระดับตื้นกว่านั้นจะเปลี่ยนแปลงไปแล้วก็ตาม

แม้ว่าความรุนแรงทั้งสามส่วนนี้จะอยู่ในระดับชั้นที่แตกต่างกัน แต่มีการทำงานที่โยงใยถึงกัน อธิบายผ่านโครงสร้างที่เรียกว่า “สามเหลี่ยมแห่งความรุนแรง” ซึ่งความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมอยู่บนสุด โดยมีความรุนแรงทางตรงกับความรุนแรงเชิงโครงสร้างเป็นฐานทั้งสอง

ภาพประกอบ 7 สามเหลี่ยมแห่งความรุนแรง

ที่มา: ภาณิชา พิมพ์ทองงาม. (2560). ความรุนแรงที่ปรากฏในละครชุด Club Friday The Series

Johan Galtung ให้คำอธิบายว่า ความรุนแรงอีกสองส่วน และหากสลับเปลี่ยนตำแหน่งของสามเหลี่ยม โดยให้ความรุนแรงทางตรงเป็นยอดของสามเหลี่ยม ก็สามารถอ่านได้อีกลักษณะหนึ่งคือ ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมและความรุนแรงเชิงโครงสร้างเป็นฐานหรือเป็นที่มาของความรุนแรงในทางตรงได้เช่นกัน (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2539)

5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ทฤษฎีการตัดสินใจเป็นการนำแนวความคิดที่มีเหตุผลที่ผู้บริหารใช้ในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ ทฤษฎีการตัดสินใจจำแนกตามวิธีการตัดสินใจ และทฤษฎีการตัดสินใจตามบุคคลที่ตัดสินใจ (สุโขทัยธรรมาราช, 2546) ดังนี้

1. ทฤษฎีการตัดสินใจจำแนกตามวิธีการตัดสินใจ สามารถจำแนกทฤษฎีการตัดสินใจตามวิธีการตัดสินใจออกเป็น 3 วิธี ดังนี้

1.1 ทฤษฎีการตัดสินใจโดยการคาดการณ์ มีการใช้เทคนิคการคาดการณ์และการพยากรณ์ เข้ามาประกอบการตัดสินใจ เช่น การพยากรณ์โดยใช้แนวโน้ม เป็นต้น

1.2 ทฤษฎีการตัดสินใจโดยการพรรณนา เป็นการใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องมีการพิสูจน์และเห็นจริงจึงจะดำเนินการตัดสินใจได้ บางครั้งเรียกการตัดสินใจแบบนี้ว่า การตัดสินใจทางวิทยาศาสตร์

1.3 ทฤษฎีการตัดสินใจโดยกำหนดความเป็นทฤษฎีที่ค้ำประกันถึงแนวทางการตัดสินใจควรจะเป็นหรือน่าจะเป็นอย่างไรจึงจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการตัดสินใจได้

2. ทฤษฎีการตัดสินใจจำแนกตามบุคคลที่ตัดสินใจ สามารถจำแนกทฤษฎีการตัดสินใจ โดยการจำแนกตามบุคคลที่ตัดสินใจได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การตัดสินใจโดยคนเดียว เป็นการตัดสินใจโดยคนๆ เดียวจะทำให้เกิดความเร็ว และมีประสิทธิภาพในการตัดสินใจ มักจะใช้ธุรกิจขนาดย่อมที่มีผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของกิจการ และเป็นผู้ที่ใกล้ชิดปัญหาและทราบข้อมูลได้ดีกว่า

2.2 การตัดสินใจโดยกลุ่ม เป็นการตัดสินใจที่ยืดที่ทีมงาน และคณะกรรมการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจเป็นการมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เมื่อใดก็ตามที่ต้องการความร่วมมือผู้บริหาร จึงควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จึงจำเป็นสำหรับองค์การในอนาคต

ความหมายของการตัดสินใจ

นักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ ดังนี้

Harrison (1991) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจเป็นขบวนการประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับทางเลือกหรือตัวเลือกที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย การคาดคะเนผลที่เกิดจากการเลือกปฏิบัติต่างๆ ปบบังคับให้ผู้ตัดสินใจตัวเลือกทางปฏิบัติที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายมากที่สุด

Kinicki & Williams (1999) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ คือการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งในหลายๆทางเลือกที่มีอยู่

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ (Decision Making) เป็นขั้นตอนการตัดสินใจเลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทางเลือก โดยมีความคาดหวังว่าจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงพอใจ หรือเป็นกระบวนการในการเลือกรูปแบบของการปฏิบัติ เพื่อจัดการกับปัญหาและโอกาสที่เกิดขึ้น

สมคิด บางโม (2548) อธิบายว่า การตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติซึ่งมีหลายทางเป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ การตัดสินใจนี้อาจเป็นการตัดสินใจ ที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อความสำเร็จตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ในทางปฏิบัติ การตัดสินใจมักเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ยุ่งยากสลับซับซ้อน และมีวิธีการแก้ปัญหาให้วินิจฉัย มากกว่าหนึ่งทางเสมอ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้วินิจฉัยปัญหาว่าจะเลือกสั่งการปฏิบัติ โดยวิธีใด จึงจะบรรลุเป้าหมายอย่างดีที่สุดและบังเกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่องค์การนั้น

ฉัตรพร เสมอใจ (2550) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการในการเลือกที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่

ณัฐพันธ์ เขจรนนท์ (2551) ให้ความหมายการตัดสินใจว่าเป็นกระบวนการใช้ความคิดและการกระทำของการรับรู้โดยการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา (Problem) หรือโอกาส(Opportunity) และประเมินทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อจัดการกับปัญหาหรือโอกาสที่เกิดขึ้น

พรพรหม ชูปวา (2558) การตัดสินใจ หมายถึงการเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งจากทางเลือกหลาย ๆ ทางที่มีอยู่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงพอใจจากปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยเป็นกระบวนการที่ใช้เหตุผลในการพิจารณา วิเคราะห์และหาทางเลือกเพื่อนำไปสู่ขั้นของการปฏิบัติที่ดีที่สุดซึ่งจะนำไป

สู่เป้าหมายที่กำหนด การตัดสินใจจึงต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการอย่างรอบคอบ เพื่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการบริหารองค์การ

ภาณุวัฒน์ ฤทธิธัญญ (2558) สรุปว่าการตัดสินใจเป็นวิธีการคิดเมื่อบุคคลต้องเกี่ยวข้องกับทางเลือกซึ่งมีอยู่หลายทางเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและตอบสนองเงื่อนไขของความต้องการขณะนั้นอย่างสมบูรณ์ที่สุด

สรุปความหมายของการตัดสินใจ คือ กระบวนการสร้างทางเลือกและประเมินทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดโดยการใช้เหตุผลพิจารณา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ตนเองพึงพอใจ

ประเภทของการตัดสินใจ

Kinicki & Williams (1999) แบ่งประเภทของการตัดสินใจ 2 ประเภท ดังนี้ 1) การตัดสินใจที่เป็นระบบ คือ การตัดสินใจที่กระทำเป็นประจำและมีขั้นตอนที่แน่นอนซึ่งจะมีการกำหนดกฎเกณฑ์หรือวิธีปฏิบัติไว้แน่นอน อย่างไรก็ตามการตัดสินใจที่เป็นระบบเป็นเรื่องยากและซับซ้อน แต่ถ้านำองค์ประกอบต่าง ๆ มาวิเคราะห์อย่างดีแล้วก็สามารถนำมาตัดสินใจแบบเป็นระบบได้ 2) ที่ไม่เป็นระบบ คือ การตัดสินใจที่ไม่ได้ทำเป็นประจำ หรือเป็นการตัดสินใจที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ เนื่องเป็นการตัดสินใจที่ไม่ได้เตรียมตัวมาก่อน ทำให้ไม่มีโครงสร้างในการตัดสินใจที่แน่นอนและมีความซับซ้อน

บุตรี จารุโรจน์ (2549) ได้แบ่งประเภทการตัดสินใจไว้เป็น 2 ประเภท ดังนี้ 1) การตัดสินใจที่เป็นระบบ คือ การตัดสินใจที่กระทำเป็นประจำและมีขั้นตอนที่แน่นอน ซึ่งจะมีการกำหนดกฎเกณฑ์หรือวิธีปฏิบัติไว้แน่นอน 2) การตัดสินใจที่ไม่เป็นระบบ คือ การตัดสินใจที่ไม่ได้ทำเป็นประจำ หรือเป็นการตัดสินใจที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ เนื่องเป็นการตัดสินใจที่ไม่ได้เตรียมตัวมาก่อน ทำให้ไม่มีโครงสร้างในการตัดสินใจที่แน่นอนและมีความซับซ้อน

ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2551) ได้แบ่งการตัดสินใจเป็น 3 ประเภท ดังนี้ 1) การตัดสินใจภายใต้สภาวะแน่นอน ได้แก่ การตัดสินใจที่มีข้อมูลสมบูรณ์แน่นอนเกือบทั้งหมดทำให้สามารถกำหนดได้ว่า สภาพการณ์ใดจะเกิดขึ้น และเกิดขึ้นได้อย่างไร ซึ่งในสถานการณ์เช่นนี้ผู้ตัดสินใจจะต้องพยายามเลือกทางเลือกที่ให้ผลประโยชน์สูงสุด 2) ภายใต้สภาวะไม่แน่นอน ได้แก่ การตัดสินใจที่ปราศจากข้อมูลประกอบการพิจารณาที่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถทราบผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจ ซึ่งจะส่งผลให้ไม่สามารถเลือกทางเลือกที่ให้ผลตอบแทนสูงสุด ผู้ตัดสินใจอาจต้องมีการใช้ดุลยพินิจและวิจารณญาณประกอบการตัดสินใจ ดังนั้นเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจจึงขึ้นอยู่กับลักษณะนิสัยของผู้ตัดสินใจ 3) ภายใต้สภาวะเสี่ยง ได้แก่ การตัดสินใจตามข้อมูลที่พอมืออยู่บ้าง แต่ไม่สมบูรณ์ โดยข้อมูลที่มีอยู่เป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้นที่ช่วยให้ผู้ตัดสินใจคาดเดาความน่าจะเป็นที่อาจเกิดขึ้นได้เท่านั้น แม้ผู้ตัดสินใจอาจทราบถึงผลลัพธ์ของทางเลือกต่างๆแต่โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ตามทางเลือกนั้นอาจแตกต่างกันออกไป เนื่องจากข้อมูลหรือปัจจัยบางอย่าง ผู้ตัดสินใจไม่ทราบอย่างชัดเจนนั่นเอง

รูปแบบการตัดสินใจ

Kinicki & Williams (1977) ได้อธิบายรูปแบบการตัดสินใจ ดังนี้

1. การตัดสินใจที่มีเหตุผล (Rational Decision Making) หรือการตัดสินใจแบบดั้งเดิมโดยมีสมมุติฐานว่าจะเลือกทางเลือกทำให้ผลเหมาะสมที่สุดต่อองค์กร มีข้อมูลข่าวสารที่ครบถ้วนปราศจากอคติใด ไม่ใช่อารมณ์ หรือเติมความคิดเห็นต่อการตัดสินใจ

2. การตัดสินใจแบบถั่งชยะ เป็นการสุ่มเลือกปัญหาตัดสินใจ เนื่องจากบางปัญหานั้นมีความซับซ้อนมากจนทำให้ผู้ตัดสินใจเพียงตัดสินใจไป โดยวิธีเลือกทางเลือกนั้นๆ โดยไม่มีเหตุผลใดๆ มาสนับสนุนการตัดสินใจแบบนี้ อาจจะทำให้เกิดปัญหาความวุ่นวายตามมาภายหลังได้

การดี อนันต์นารี (2551) สรุปรูปแบบการตัดสินใจที่สำคัญมี 3 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบการตัดสินใจแบบมีเหตุผลหรือ เรียกว่า รูปแบบการตัดสินใจตามแนวดั้งเดิม (The Classic Model) ที่เน้นกลยุทธ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นรูปแบบการตัดสินใจที่ค่อนข้างเป็นอุดมคติ การที่จะตัดสินใจจะต้องเสาะหาข้อมูลเกี่ยวกับทั้งหมด อย่างครบถ้วน มีข้อจำกัดที่จะนำไปใช้

2. รูปแบบการตัดสินใจทางการบริหาร เป็นรูปแบบที่เป็นกลยุทธ์ความพึงพอใจ เพื่อหาทางเลือกที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจมากกว่าทางเลือกที่จะให้ประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารจำเป็นต้องตัดสินใจให้ทัน ท่วงที ขณะที่ปัญหาบางประการอาจไม่เร่งด่วนและสามารถชะลอการตัดสินใจออกไปได้ก่อน

3. รูปแบบการตัดสินใจแบบผสมผสาน หรือกลยุทธ์แห่งการปรับเปลี่ยนเกิดขึ้น เพื่อช่วยผู้บริหารในกรณีที่มีข้อมูลเพียงบางส่วน และไม่มีเวลาที่จะศึกษาหาข้อมูลมาได้เพียงพอกับการตัดสินใจให้ทันเวลา

วุฒิชัย ชมพู (2557) ได้สรุปว่ารูปแบบการตัดสินใจที่ผู้บริหารหรือผู้ตัดสินใจใช้ในการตัดสินใจมี 5 รูปแบบการตัดสินใจ ดังนี้

1. รูปแบบการตัดสินใจแบบมีเหตุผล หรือเรียกว่า รูปแบบการตัดสินใจตามแนวดั้งเดิม (The Classic Model) เป็นรูปแบบการตัดสินใจที่เน้นกลยุทธ์ที่ให้ประโยชน์สูงสุดเป็นกระบวนการแก้ปัญหาที่มีเหตุผล ผู้ที่ตัดสินใจต้องทำความเข้าใจกับสถานการณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น วินิจฉัยและระบุปัญหา สร้างทางเลือก มีการประเมินและเลือกทางเลือกเหล่านั้น ยอมรับนำทางเลือกที่เลือกไปสู่การปฏิบัติ เป็นรูปแบบการตัดสินใจที่ดี เพราะมีกระบวนการและข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจอย่างเพียงพอ

2. รูปแบบการตัดสินใจทางการบริหาร เป็นรูปแบบที่จะช่วยให้ผู้บริหารทำการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นกลยุทธ์แห่งความพึงพอใจ ค้นหาทางเลือกที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ มากกว่าทางเลือกที่จะให้ประโยชน์สูงสุด ผู้ตัดสินใจมีความตระหนักและระบุปัญหาที่จะตัดสินใจ วิเคราะห์ถึงความยุ่งยากในสถานการณ์ที่จำเป็น กำหนดเกณฑ์เพื่อจะแก้ไขปัญหาพัฒนาแบบวิธีการหรือกลยุทธ์ของการดำเนินงาน มีการวางแผนปฏิบัติเมื่อมีการตัดสินใจแล้ว

3. รูปแบบการตัดสินใจแบบค่อยเป็นค่อยไป (The Incremental Model) เป็นรูปแบบที่จะช่วยให้ผู้บริหารไม่สามารถตัดสินใจด้วยรูปแบบการตัดสินใจทางการบริหารที่มีความเหมาะสมสอดคล้องต่อการที่จะนำไปปฏิบัติ แต่ในบางครั้งการตัดสินใจไม่อาจกำหนดทางเลือกให้ชัดเจนและไม่สามารถคาดหมายผลที่จะได้รับได้ รูปแบบการตัดสินใจแบบค่อยเป็นค่อยไป มีกระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ เรื่องที่จะตัดสินใจมีความหลากหลายไม่แน่นอนและมีความขัดแย้งสูง ผู้ตัดสินใจต้องกำหนดวัตถุประสงค์และทางเลือกที่จะเกิดขึ้นพร้อมกัน จึงไม่เหมาะสมที่จะใช้แนวการวิเคราะห์วิธีการจุดมุ่งหมาย มีจำนวนทางเลือกและผลที่ได้ลดลงมาก เหลือเฉพาะการพิจารณาทางเลือกที่สอดคล้อง

กับสภาพทำงานที่เป็นอยู่ การตัดสินใจที่ดีที่สุดเป็นสิ่งที่ผู้ตัดสินใจเห็นพ้องต้องกันโดยไม่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ มีการวิเคราะห์ข้อจำกัดอยู่ที่ความแตกต่างระหว่างสถานการณ์ที่เป็นอยู่กับทางเลือกที่เหมาะสม เป็นวิธีการใช้การเปรียบเทียบกับทางเลือกที่เป็นรูปธรรมและนำไปปฏิบัติได้

4. รูปแบบการตัดสินใจแบบผสมผสาน (The Mixed Scanning Model) ผู้บริหารหรือผู้ตัดสินใจที่ชาญฉลาด และมีประสบการณ์สูงมักจะไมเลือกวิธีการตัดสินใจรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเท่านั้น แต่จะใช้รูปแบบการตัดสินใจหลายรูปแบบผสมผสานอย่างเหมาะสม เพื่อให้ได้วิธีที่ดีที่สุด รูปแบบการตัดสินใจแบบผสมผสานเป็นรูปแบบที่ใช้ข้อมูลที่ดีที่สุดมาใช้ รูปแบบการตัดสินใจแบบผสมผสานเป็นรูปแบบที่นำข้อมูลที่ดีที่สุดมาใช้หลักการของการตัดสินใจ ที่สำคัญคือการก้าวไปข้างหน้า หากไม่แน่ใจเรื่องที่จะต้องตัดสินใจควรรี้อยู่ระยะเวลาของการตัดสินใจออกก่อนไปเพื่อค้นหาข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติม หรือแยกส่วนของการตัดสินใจไว้ก่อนหรือทดลองปฏิบัติดูก่อน หรือมีการตัดสินใจที่ตรงข้ามไว้บ้าง ถ้าหากการตัดสินใจในครั้งแรกได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ การตัดสินใจที่ผลลัพธ์ของการตัดสินใจออกมาเป็นที่พึงพอใจเป็นไปตามนโยบายและพันธกิจขององค์กร การค้นหาทางเลือกที่มีข้อจำกัดขึ้นอยู่กับสภาพกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ข้อมูลสารสนเทศที่ขาดหายไปมีความสำคัญต่อการนำมาใช้ในการวิเคราะห์ องค์ความรู้ ทฤษฎีประสบการณ์ และข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

5. รูปแบบการตัดสินใจแบบถังขยะ (The Garbage Can Model) เป็นพฤติกรรม การตัดสินใจในองค์กรมีเป้าหมายไม่ชัดเจน ความหมายของเป้าหมายไม่แน่นอน การเปลี่ยนแปลง ผู้ร่วมการตัดสินใจกลุ่มของปัญหามีหลากหลาย วิธีการแก้ไขปัญหามีหลากหลายวิธี มีความซับซ้อน คุณภาพของการตัดสินใจที่ไม่เป็นระบบใช้จินตนาการหรือมีความบังเอิญ วิธีการแก้ไขปัญหากับปัญหา การตัดสินใจของผู้บริหารสอดคล้องกับปัญหาขององค์กรปัญหานั้น ๆ ก็จะหมดไป และสามารถจะพบได้กับองค์กรที่มีความหลากหลายปัญหา หรือทั้งหมดเป็นปัญหาเรื้อรังอาจไม่ทราบว่ามีอะไรเกิดขึ้น ในองค์กรที่ต้องตัดสินใจจนกว่าปัญหาจะไปพ้องกันกับประสบการณ์ ที่ผู้ตัดสินใจมีมาก่อนการตัดสินใจแบบถังขยะมีลักษณะสำคัญ คือ จุดประสงค์ขององค์กรเป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่มีใครกำหนดมาก่อน วิธีการและเป้าหมายมีความเป็นอิสระไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเหตุการณ์การตัดสินใจที่ดีจะเกิดขึ้นต่อเมื่อปัญหาสอดคล้องกับวิธีการแก้ไข คำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงมากกว่าความสมเหตุสมผล โดยมีกรอบการตัดสินใจ ดังนี้ มีการวิเคราะห์เพื่อหาจุดที่เกิดความไม่พึงพอใจและความต้องการแก้ไขปัญหา และมีแนวทางของการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม มีการวิเคราะห์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาขององค์กร ตัดสินใจเลือกทางเลือกในโอกาสหรือระยะเวลาที่องค์กรจะต้องตัดสินใจ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

นักวิชาการหลายท่านได้แบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจไว้หลายประการ ดังนี้
ฉัตรพร เสมอใจ (2550) ได้อธิบายว่าการตัดสินใจแต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งมีผลมาจากลักษณะทางกายภาพและสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล ดังนั้น ต้องศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อการตัดสินใจอย่างเหมาะสม สามารถแบ่งเป็น 2 ประการ ได้แก่

1. ปัจจัยภายใน (Internal Factors) เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากตัวบุคคลในด้านความคิดและการแสดงออก ซึ่งมีพื้นฐานมาจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ โดยที่ปัจจัยภายในประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ความจำเป็น ความต้องการหรือความปรารถนา แรงจูงใจ บุคลิกภาพ ทักษะ การรับรู้

2. ปัจจัยภายนอก (External Factors) หมายถึงปัจจัยที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวของบุคคล ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของบุคคล ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ ครอบครัว สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม

พรพรม ชูปวา (2558) ได้อธิบายว่าค่านิยมมีความสำคัญในการตัดสินใจของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพราะค่านิยมจะเป็นเครื่องช่วยในการกำหนดทิศทางการตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ค่านิยมจึงเป็นบรรทัดฐานในการประพฤติปฏิบัติของบุคคลในการดำเนินชีวิต ค่านิยมจะมาจากความคิดความเชื่อที่ได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่วัยเด็ก ตลอดจนสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคม อันจะมีส่วนทำให้บุคคลมีค่านิยมไปในทางใดทางหนึ่ง เมื่อบุคคลมีค่านิยมไปในทิศทางใด ย่อมสามารถพิจารณาได้จากพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลนั้น เช่น ค่านิยมไปในทิศทางใด ย่อมสามารถพิจารณาได้จากพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลนั้น เช่น ค่านิยมการศึกษาสูง ค่านิยมคุณความดี ค่านิยมรับราชการ ค่านิยมอำนาจ ค่านิยมประชาธิปไตย เป็นต้น

ณัชชา สุวรรณวงศ์ (2560) สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจสามารถแบ่งออกเป็นสองปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายใน (Internal Factor) เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากตัวบุคคลในด้านความคิด และการแสดงออกซึ่งมีพื้นฐานมาจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ความจำเป็น ความต้องการของบุคคล แรงจูงใจ บุคลิกภาพ ทักษะ การรับรู้และการเรียนรู้ และสำหรับปัจจัยภายนอก (External Factor) เป็นปัจจัยที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวของบุคคลซึ่งจะมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรม ประกอบด้วย สภาพเศรษฐกิจ ครอบครัว สังคม วัฒนธรรม ตัวกระตุ้นทางการตลาดและสภาพแวดล้อมทั่วไป

สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมี 2 ประเภท คือ ปัจจัยภายในที่เกิดจากองค์ประกอบของความจำเป็น แรงจูงใจ บุคลิกภาพ ทักษะ การรับรู้ ความคิด ค่านิยม และปัจจัยภายนอกที่เป็นผลจาก สิ่งแวดล้อม สภาพเศรษฐกิจ ครอบครัว สังคม วัฒนธรรม ซึ่งปัจจัยทั้งสองมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล

6. ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Rational Choice Theory)

ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผลเป็นทฤษฎีที่มีคุณูปการอย่างมากต่อการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคลี่ให้เห็นถึงปัจจัยหลักของการตัดสินใจเลือกของตัวแสดง และเป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลอย่างมากในวงวิชาการและเป็นพื้นฐานแนวคิดที่มีความสำคัญต่อญาณวิทยาของทฤษฎีสังคมศาสตร์ ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ รวมถึงทฤษฎีทางด้านเศรษฐศาสตร์การเมืองจำนวนมาก ด้วยสมมติฐานเกี่ยวกับตัวแสดงในระดับปัจเจกบุคคลที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์อันเป็นเรื่องง่ายต่อการเข้าใจ และสามารถปรับใช้ได้กับตัวแสดงในทุกสภาพสังคม ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีเดียวที่ทำให้สถานะของวิชารัฐศาสตร์ใกล้เคียงกับความเป็นวิทยาศาสตร์มากที่สุด และมีสมมติฐานพื้นฐานที่สำคัญ คือการที่ตัวแสดงทุกตัวรู้ถึงทางเลือกทุก ๆ

ทางที่มีอยู่ (Preferences) รู้ถึงข้อจำกัดในทางเลือกนั้น ๆ (Constraints) รู้ถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในการเลือกทางเลือกแต่ละทาง (Outcomes) และรู้ถึงข้อมูลที่น่าไปสู่การจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกที่มีอยู่ได้ (Preference Ordering) ซึ่งมนุษย์ในฐานะตัวแสดงที่มีเหตุมีผล จึงทำทุกวิถีทางเพื่อสนองตอบความต้องการของตนเองตามหลักเศรษฐศาสตร์ (จากรี ไชยพินิจ, 2559) เป็นทฤษฎีที่มีระเบียบวิธีการศึกษาที่วิเคราะห์ อธิบายและคาดคะเนปรากฏการณ์ที่เน้นการบรรยายสิ่งที่เกิดขึ้น หรือการวินิจฉัยตัดสินโดยใช้ดุลพินิจ มีลักษณะเรียกว่า Methodological individualism คือเป็นการวิเคราะห์ที่การกระทำโดยใช้ปัจเจกบุคคลเป็นจุดเริ่มต้น (ไชยันต์ ไชยพร, 2557) ซึ่ง Ostrom & Ostrom (1971) ได้สรุปถึงพฤติกรรมของปัจเจกที่มีเหตุมีผลไว้ 4 ประการ ประกอบด้วย 1) มนุษย์ทุกคนคำนึงถึงผลประโยชน์ตัวเองเป็นหลัก (Self-Interest) และมนุษย์แต่ละคนก็มีความต้องการที่แตกต่างกันไปและไม่เหมือนกัน 2) มนุษย์มีเหตุมีผลในการตัดสินใจ (Rational) รู้ในทางเลือกทุก ๆ ทางและสามารถเรียงลำดับความชอบที่มีต่อทางเลือก เพื่อเลือกทางที่ดีที่สุดให้แก่ตนเองได้ 3) มนุษย์จะเลือกทางเลือกที่ให้ประโยชน์แก่ตนมากที่สุด (Maximizing Strategies) โดยที่แต่ละคนจะพิจารณาจากทางเลือกที่มีอยู่ และ 4) มนุษย์จำเป็นต้องใช้ข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอในการเลือกทางเลือกในข้างต้น

ไชยันต์ ไชยพร (2557) ได้สรุปทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผลของ Jon Elster ว่าจำเป็นต้องเข้าใจถึงรากฐานของทฤษฎีนี้ อันได้แก่

1. ความเชื่อในศักยภาพของการใช้เหตุผลของมนุษย์ที่เหนือกว่าสัตว์อื่น ๆ
2. ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผลมีที่มาหรือได้รับอิทธิพลจากองค์ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์
3. ดังนั้นในการทำความเข้าใจของรากทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจปรัชญาเศรษฐศาสตร์ ดังที่ปรากฏในคำอธิบายปรัชญาเศรษฐศาสตร์ของคอลลิงวูด
4. การให้ความสำคัญกับการตัดสินใจเลือกของปัจเจกบุคคลในฐานะที่เป็นระเบียบวิธีการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมการเมือง หรือที่เรียกว่า Methodological individualism
5. จาก 3 และ 4 ส่งผลให้ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล เชื่อว่าจารีตประเพณีและวัฒนธรรม รวมทั้งภูมิหลังของปัจเจกบุคคลเป็นปัจจัยที่สำคัญน้อยกว่าการตัดสินใจเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผลของปัจเจกบุคคล รวมถึงการลดทอนหรือไม่เชื่อในการศึกษาและคำอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมการเมืองภายใต้แนวทางการศึกษาเชิงโครงสร้างหน้าที่ (Structural-functional Explanation)

จากการที่ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผลมีพื้นฐานความคิดที่เชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพในการใช้เหตุผลเหนือกว่าสัตว์อื่น ๆ จึงมุ่งศึกษาเรื่องเหตุผล ซึ่ง Elster เสนอว่าทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล สามารถอธิบายพฤติกรรมมนุษย์ได้ รวมทั้งช่วยให้มนุษย์ปรับปรุงพฤติกรรมที่ทำอยู่ให้มีความเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้นได้ โดยได้นำเสนอให้เห็นว่า “การเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล” หมายถึงอะไร อันได้แก่

1. ลักษณะของความเป็นเหตุเป็นผลแบ่งได้เป็น ความเป็นเหตุเป็นผลสมบูรณ์แบบ (Perfect Rationality) และความเป็นเหตุเป็นผลเชิงยุทธศาสตร์ (Strategically Rational Actor)
2. ลักษณะของความเป็นเหตุเป็นผลที่ไม่สมบูรณ์ (Imperfect Rationality) หรืออาการจิตตก (Weakness of Will) และการแก้ไขปัญหาโดยการผูกมัดตัวเองไว้ล่วงหน้า (Pre - Commitment)

3. ความเป็นเหตุเป็นผลที่เป็นปัญหา (Problematic Rationality)
4. การวิเคราะห์ความเป็นเหตุเป็นผลเชิงยุทธศาสตร์ในระดับที่ก้าวหน้ามากขึ้น
5. ทฤษฎีอองุ่นเปรี้ยว: การก่อรูปและการปรับเปลี่ยนความพึงพอใจ เพื่อปรับตัวกับโอกาสและสถานการณ์ (Adaptive Preference Formation and Change)

ในการอธิบายประเด็นต่างๆ Elster มีจุดมุ่งหมายหลัก 3 ประการ คือ

1. แยกแยะให้เห็นว่า “ความเป็นเหตุเป็นผล” ต่างจากความมีเหตุผลที่เข้าใจรับรู้กันโดยปกติทั่วไปอย่างไร ซึ่งต้องการชี้ให้เห็นว่าแค่การที่คนคนหนึ่งมีเหตุผลอย่างเข้าใจโดยพื้น ๆ ไม่ได้หมายความว่า “ความเป็นเหตุเป็นผล”
2. แยกแยะให้เห็นว่า การเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผลมีลักษณะ คือ มุ่งตอบสนองความพึงพอใจให้ได้สูงสุด (Maximization) และมีลักษณะแบบยุทธศาสตร์
3. แยกแยะให้เห็นความหมายในระบับที่ย่อยลงไปอีก เช่น การเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผลสมบูรณ์แบบ กับ การเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผลที่ไม่สมบูรณ์แบบ ฯลฯ

สำหรับรูปแบบทางเลือกของปัจเจกบุคคล Ostrom & Ostrom (1971) ได้อธิบายไว้ว่า ภายใต้เงื่อนไขของสมมติฐานเกี่ยวกับมนุษย์ที่เรียกว่า “มนุษย์ในฐานะผู้ทำการตัดสินใจ” (Man as the decision maker) นี้ ย่อมนำไปสู่สถานการณ์ 3 รูปแบบ ได้แก่

1. สถานการณ์แห่งความแน่นอน (Certainty) จะเกิดขึ้นเมื่อแต่ละปัจเจกบุคคลรู้ถึงทางเลือกทุกทางที่มีอยู่ และรู้ว่าแต่ละทางเลือกจะนำไปสู่ผลลัพธ์อย่างไร ทำให้สามารถจัดลำดับทางเลือกของตนได้อย่างเหมาะสม
2. สถานการณ์แห่งความเสี่ยง (Risk) จะเกิดขึ้นเมื่อปัจเจกบุคคลรู้ในทางเลือกทุก ๆ ทาง แต่ทว่าในแต่ละทางเลือกที่มีอยู่กลับนำไปสู่ผลลัพธ์ได้หลายทาง ดังนั้น จึงต้องชั่งน้ำหนักว่าทางเลือกที่มีอยู่ทางใดมีความเป็นไปได้มากที่สุด ในระยะยาวอาจต้องมีการตัดสินใจหลายครั้งเพื่อให้ผลได้จากทางเลือกมีความเป็นไปได้มากที่สุด
3. สถานการณ์แห่งความไม่แน่นอน (Uncertainty) จะเกิดขึ้นเมื่อปัจเจกบุคคลรู้ถึงทางเลือกทุก ๆ ทางที่มีอยู่ แต่ไม่รู้ว่าแต่ละทางเลือกจะนำไปสู่ผลลัพธ์อย่างไร ดังนั้นจึงอาจต้องเลือกทางเลือกไว้หลายทางเพื่อลดโอกาสของความไม่แน่นอนให้ลดลง

สรุป ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล เชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพในการใช้เหตุผลเหนือกว่าสัตว์อื่น ๆ มนุษย์สามารถวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุแยกย่อย จนสามารถใช้เหตุผลในการกำหนดทางเลือก และเลือกทางเลือกอย่างมีเหตุผลเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

7. แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน สำหรับใช้ในการวิจัยต่อไป ดังนี้

วีโรจน์ มุฮำมัด (2542) อธิบายว่า โรงเรียนจะเป็นที่ปรารถนาของผู้ปกครองนั้นต้องพร้อมด้วยปัจจัยหลายด้านและจะต้องมีกระบวนการบริหารที่ดีเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ควบคู่คุณธรรม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนที่สนองต่อความต้องการของนักเรียนและสังคม ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงจำแนกปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจในการเลือกโรงเรียนของผู้ปกครองไว้ 7 ด้าน คือ ด้านโรงเรียนที่ดี ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านบริการ ด้านชื่อเสียงของโรงเรียน ด้านตัวครู และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

อติคม สวัสดิญาณ (2550) ได้สรุปไว้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนไว้ 5 ด้าน คือ 1) ด้านบริการเป็นการบริการช่วยเหลือแก่นักเรียนเพื่อให้การช่วยเหลือให้นักเรียนให้ได้รับประโยชน์จากการศึกษาของโรงเรียนอย่างเต็มที่ อาจใช้เป็นเครื่องมือสำหรับให้การศึกษาแก่นักเรียนไปในตัว เช่น การให้บริการสุขภาพ การจัดบริการแนะแนว การให้บริการอาคารสถานที่ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 2) ด้านอาคารสถานที่ของทางโรงเรียนและสภาพแวดล้อม 3) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา 5) ด้านชื่อเสียงของโรงเรียน เป็นการวางกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ เนื่องจากชื่อเสียงองค์กรที่แข็งแกร่งเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางนั้นย่อมจะช่วยดึงดูดความสนใจจากบุคคลต่าง ๆ ภายนอกองค์กรได้เป็นอย่างดี

ปิยนุช ทองทั่ว (2552) ได้สรุปการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนว่าประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านบุคลากรของโรงเรียน ด้านค่าธรรมเนียมการเรียน ด้านอาคารสถานที่ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ

อมลสิริณ กันชัย (2553) ได้สรุปการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนว่าประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบทบาทของครู ด้านชื่อเสียงของโรงเรียน ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านการบริการและงานสัมพันธ์ชุมชน

โนรี คำวิจิตและนันทิยา น้อยจันทร์ (2558) ได้สรุปการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนว่าประกอบด้วย ด้านชื่อเสียงของสถานศึกษา ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ด้านสภาพแวดล้อม ด้านแนวทางการจัดการเรียนการสอน ด้านการเดินทาง และด้านค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง

ภาณุวัฒน์ ฤทธิธัญญุท (2558) สรุปได้ว่าการตัดสินใจเลือกโรงเรียนของผู้ปกครองนั้นขึ้นอยู่กับหลายๆ ปัจจัยเช่น 1) ด้านการบริการ 2) ด้านอาคารสถานที่ของทางโรงเรียนและสภาพแวดล้อม 3) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 5) ด้านชื่อเสียงโดยการนำประสบการณ์ต่าง ๆ มาเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้กับบุตรหลานของตน

เหม หมดอาหาว (2559) ได้สรุปการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนว่าประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านบุคลากร และด้านค่าใช้จ่าย

ภูษา รักษาภักดีและนันทรัตน์ เจริญกุล (2558) ได้สรุปการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนว่าประกอบด้วย ด้านครูและบุคลากร ด้านวิชาการ ด้านกิจการนักเรียน ด้านชื่อเสียงของโรงเรียน ด้านบริการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านความสัมพันธ์ชุมชน และด้านค่าธรรมเนียมการเรียน

สรุป จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณา การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ในครั้งนี้ออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวิชาการ

การบริหารวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่ง บุตรหลานเข้าเรียน ซึ่งการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบันได้มีนักวิชาการเสนอ แนวทางการแก้ปัญหาไว้มาก เช่น การปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับท้องถิ่น ให้มี การส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งการศึกษาสามัญ วิชาชีพและศาสนา มีการเรียนรู้ แบบบูรณาการให้สามารถเทียบโอนกันได้ระหว่างการศึกษาแบบ เดียวกันและต่างรูปแบบ จัดให้มี โครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระบบ 2 หลักสูตร ในโรงเรียนของรัฐ ทั้งประถมศึกษา และมัธยมศึกษา คือ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตร อิสลามศึกษา โดยหลอมรวมบูรณาการ 2 หลักสูตรเข้าด้วยกัน โดยส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถจัดการ เรียนรู้ระบบสองภาษา (ภาษาไทยและ มลายู) ในโรงเรียนได้อีกด้วย ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาดังกล่าว ต้องมีการบูรณาการให้มีความสอดคล้อง กับสภาพ ปัญหา ความต้องการของชุมชน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิต โดยบูรณาการ วิชาสามัญ ศาสนา และวิชาชีพในสัดส่วนที่เหมาะสม (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2554)

อมลสิริณ ก้นชัย (2553) ได้กำหนดภารกิจของโรงเรียนที่สำคัญ คือ การให้บริการ ทางการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ผู้บริหาร ต้องมีจุดมุ่งหมายใน การบริหารการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย คือ ผลผลิตของโรงเรียนนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และเป็นที่ยอมรับสมาชิกในสังคม ดังนั้น ด้านวิชาการ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนต้องมีปรัชญา และเป้าหมายที่เหมาะสม เพื่อที่จะใช้เป็นเครื่องชี้แนะและดำเนินการ และให้เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ และสร้างให้เด็กที่มีคุณภาพในทุกด้าน กล้าที่จะแสดงออก สุขภาพที่ดีมีความสุข

เหม หมดอาหาว (2559) ได้ให้ความหมายด้านวิชาการว่าเป็นการบริหารงาน เกี่ยวกับหลักสูตร ครุมีแผนการเรียนรู้ แผนการจัดประสบการณ์ไปใช้เป็นแนวทางการสอนหรือจัดกิจกรรม ให้แก่เด็กโดยมีการบูรณาการอย่างเหมาะสม มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญมีการใช้สื่ออุปกรณ์การสอน มีการจัด ประสบการณ์เสริมให้เด็กมีการพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ความสามารถขั้นพื้นฐาน นักเรียน มีการพัฒนาการและมีความพร้อมเหมาะสมตามวัย

ภูวษา รักษาภักดีและนันทรัตน์ เจริญกุล (2558) ได้สรุปปัจจัยด้านวิชาการที่มี ผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดผลการเรียนอย่าง สม่าเสมอ และรายงานผลให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ การจัดการเรียนการสอนมุ่งให้นักเรียนพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โรงเรียนมีการรายงานการเรียนอย่างสม่าเสมอแก่ ผู้ปกครองที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ

นันทพล วิทยานนท์ (2561) ได้อธิบายแนวทางการบริหารงานวิชาการในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ว่า ควรประกอบด้วย 1) จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาความต้องการของ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมตามกรอบ หลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน 2) ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ 3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ไปประกอบอาชีพหลังจบการศึกษาได้ 4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผลิต พัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการศึกษา 5) จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน เช่น ห้องปฏิบัติการ ห้องทดลองต่าง ๆ และภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียงและสอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ 6) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนสามารถเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ โดยร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันทางสังคมอื่น

2. ด้านบุคลากร

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรมุ่งเน้นครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ เป็นนักเรียนรู้อยู่ ตลอดเวลา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนในสังคมมีความเท่าเทียม เสมอภาค ในการได้รับการศึกษาที่มาจากหลาย วัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา เพศ ฐานะทางสังคม ทั้งความเท่าเทียมทางโอกาสของการได้รับการศึกษา และความเท่าเทียมของโอกาสในการประสบความสำเร็จทางการศึกษา (ทิชัมพร สมพงษ์ และคณะ, 2561) สำหรับอติคม สวัสดิ์ดีญาณ (2550) ได้อธิบายว่า บุคลากร หมายถึง การจัดให้มีครูที่สอนในโรงเรียน โดยจะต้องมีวุฒิทางการศึกษา และใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรจะต้องได้รับการฝึกอบรม และมีประสบการณ์จากสถาบันหรือหน่วยงานที่เชื่อถือได้

ภาณุวัฒน์ ฤทธิธรมยุทธ (2558) บุคลากร หมายถึง บุคคลที่ร่วมกันรับผิดชอบในการดำเนินการจัดการ และบริการทางการศึกษาที่รับผิดชอบโดยตรงต่องานหรือโดยทางอ้อม ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและบุคลากรสนับสนุน และผู้ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ในโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารจะมีความสำคัญต่อสถานศึกษา เป็นผู้ที่เอื้ออำนวยการทำงานของบุคลากรทุกฝ่ายจนประสบผลสำเร็จ

เหม หมดอาหว่า (2559) ได้ให้ความหมายด้านบุคลากร หมายถึง ผู้บริหาร ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน เพื่อเป็นผู้บริหารงานเกี่ยวกับการวางแผนกำลังคน การมอบหมายงานให้รับผิดชอบ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่แล้วให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ผลงานและประโยชน์สูงสุดตามเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารและครูเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญยิ่งในการที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ครูนับว่ามีบทบาทมากที่สุดในโรงเรียน มีส่วนที่จะสร้างองค์ความรู้ และจัดมวลประสบการณ์ให้กับเด็ก ปัจจัยด้านบุคลากร เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองโดยเน้นการจัดการเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนทุกฝ่ายให้ความร่วมมือบุคลากรในโรงเรียนร่วมแก้ไขปัญหาคือข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม มีความรู้ดี บุคลิกภาพของครูมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียน และการปรับปรุงของผู้เรียน ครูผู้สอนปฏิบัติต่อเด็กทุกคนด้วยความรัก และเสมอหน้ากัน มีอารมณ์ดี ใจเย็น สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ครูผู้สอนปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ยุติธรรม ซื่อสัตย์ และซื่อตรงต่อหน้าที่ของตน

นันทพล วิทยานนท์ (2561) ได้อธิบายแนวทางการบริหารงานบุคคล ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าควรประกอบด้วย 1) ส่งเสริมระบบการประเมินผล การดำเนินงานของครูที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นมีความยุติธรรมและมีมาตรฐาน 2) สนับสนุนให้มีการฝึกอบรมเสริมสร้าง ความรู้ในวิชาชีพครู

3) สนับสนุนให้มีการฝึกอบรมทักษะครู และบุคลากรเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกันระหว่างคนต่างศาสนา 4) พัฒนาระเบียบสวัสดิการครูและ บุคลากรเฉพาะพื้นที่ที่สามารถช่วยเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู เช่น การให้ทุนการศึกษาต่อสำหรับผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานดีและอยู่ในพื้นที่เป็นต้น 5) พิจารณาบรรจุครูอัตราจ้างที่เป็นคนพื้นที่ที่มีผลการปฏิบัติงานดีให้เป็นข้าราชการ 6) เสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในกับครูในพื้นที่ 7) พิจารณาการทำวิทยฐานะของครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

Robbins (1990) กล่าวว่า อาคารสถานที่ของทางโรงเรียนและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ภายนอกองค์การ คือ เป็นภาพรวมทั้งหมด ส่วนองค์การถือว่าเป็นส่วนประกอบย่อยที่อยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมภายนอกนั้น และองค์การจะอยู่โดดเดี่ยวไม่ได้ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกด้วย

Smith (1995) อธิบายว่า อาคารสถานที่ของทางโรงเรียนและสภาพแวดล้อม คือ การดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผน การใช้อาคาร สถานที่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด การควบคุมดูแล การบำรุงรักษา การพัฒนาอาคารต่าง ๆ การจัดบริเวณโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่สวยงาม เหมาะสมกับสภาพการใช้งานอยู่เสมอ การรักษาความสะอาดความคงทนแข็งแรง ความปลอดภัย และสามารถสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ

อติคม สวัสดิญาณ (2550) อธิบายว่าอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน หมายถึง สภาพอาคารเรียนและอาคารประกอบอื่นที่มีความมั่นคง แข็งแรง อาคารสถานที่ และอุปกรณ์อื่น ๆ ได้รับการดูแลให้สะอาดเป็นระเบียบ จำนวนนักเรียนต่อห้อง และห้องจัดกิจกรรมอื่นมีความเหมาะสม มีห้องน้ำ ห้องส้วมสะอาด เพียงพอ และเหมาะสม จัดห้องพยาบาล และมีเจ้าหน้าที่พยาบาลไว้ดูแลนักเรียนอยู่ประจำ มีการป้องกันอุบัติเหตุทั้งภายในและภายนอกอาคาร สนามเด็กเล่นมีความปลอดภัย

นินาวาลย์ ปานากาเซ็ง แมงกาจิ (2550) ได้อธิบายด้านอาคารสถานที่ และการจัดสิ่งแวดล้อมว่าสถานศึกษาจะสามารถสร้างความแตกต่างภายใต้การควบคุมต้นทุนอย่างประหยัดที่สุดหรือสร้างประสิทธิภาพได้ ก็ต่อเมื่อสถานศึกษามีอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอสอดคล้องกับการใช้งาน อีกทั้งการเน้นเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากร โดยผู้บริหารต้องควบคุมดูแลการใช้อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เน้นการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อทำให้ต้นทุนต่อหน่วยการผลิตลดลง อันจะนำไปสู่ความได้เปรียบทั้งด้านความแตกต่างและด้านต้นทุน ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถอยู่รอดได้อย่างมั่นคงในโลกยุคไร้พรมแดน

ภาณุวัฒน์ ฤทธิธัญญ์ (2558) อาคารสถานที่ของทางโรงเรียนและสภาพแวดล้อม หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนการใช้ประโยชน์มีความสะดวกสบาย การดูแลรักษา ให้เกิดความปลอดภัยและส่งเสริมการเรียนรู้

โนรี คำวิชิตและนันทิยา น้อยจันทร์ (2558) ได้สรุปว่าด้านสภาพแวดล้อมในการตัดสินใจที่จะเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่ 1) การจัดโรงอาหารและให้บริการอาหารกลางวันแก่นักเรียนมีความเหมาะสม สะอาด ปลอดภัย ถูกหลักโภชนาการ 2)

การมีบรรยากาศ ภูมิทัศน์ที่ร่มรื่น เป็นระเบียบ สวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้ และพัฒนาการของผู้เรียน และ 3) ความสะอาด กสบาย สะอาด ปลอดภัย มีแสงสว่างเพียงพอของห้องเรียน

ภูวษา รักษาภักดี และนันทรัตน์ เจริญกุล (2558) ได้อภิปรายว่าอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน โดยพิจารณาจากสถานที่ตั้ง การคมนาคมสะดวกในการเดินทาง โรงเรียนที่ตึ้นนั้นเรื่องทำเล ที่ตั้งเพื่อความสะดวกในการเดินทางของนักเรียนและการรับส่งของผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่ผู้ปกครองคำนึงถึงมาก เพราะมีผลกระทบต่อการเดินทางของผู้ปกครอง ไม่เพียงแต่การพิจารณาในด้านอาคารสถานที่เท่านั้น สิ่งที่โรงเรียนต้องทำคือ ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ของนักเรียน

เหม หมัดอาหาวา (2559) ได้สรุปว่าด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับคุณลักษณะของสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในด้านของอาคารสถานที่ สามารถตอบสนองประโยชน์ใช้สอยได้สูงสุด โดยต้องมีความเพียงพอในด้านต่าง ๆ เช่น อาคาร ห้องเรียน ห้องใช้ประโยชน์ต่าง ๆ วัสดุ สนามเด็กเล่น สถานที่พักผ่อน ห้องส้วมและอื่น ๆ มีความเหมาะสมในด้านที่ตั้งของอาคารสถานที่ ลักษณะของพื้นที่และการจัดอาคารสถานที่ที่มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ อัคคีภัย และอื่น ๆ มีสุขลักษณะห่างไกลจากมลภาวะทางอากาศ ระยะทางที่ติดต่อและใช้สอยไม่ห่างไกลจากสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องสมุด สวนสาธารณะและอื่น ๆ โรงเรียนมีอาคารสถานที่ตั้งที่มีบรรยากาศน่าอยู่ สะดวกสบายคล้ายบ้านของตนเอง อาคารสถานที่ของโรงเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวก สะอาดและปลอดภัย

4. ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน

ภาพลักษณ์ขององค์กรเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างความประทับใจ การจดจำ การเพิ่มจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการ โดยสามารถสื่อผ่านทาง CEO การประชาสัมพันธ์ สินค้า/บริการ ซึ่งผลออกมาสามารถเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ ภาพลักษณ์เป็นผลรวมของการประสมประสานหลายสิ่งหลายอย่างเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นภาพของสถาบัน สินค้า/บริการ พนักงาน/ผู้บริหารที่ทำให้เกิดความรู้สึกขึ้นในจิตใจของสาธารณชน หากความเห็นของคนส่วนมากเป็นเช่นไร ภาพลักษณ์ขององค์กรก็จะเป็นเช่นนั้น การสร้างภาพลักษณ์องค์กรที่ดีจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือ ความเลื่อมใสศรัทธา การดึงดูดความสนใจต่อลูกค้าที่ต้องการเข้ามาใช้สินค้าและบริการมากขึ้น องค์กรประกอบของภาพลักษณ์องค์กรประกอบด้วย ภาพลักษณ์ของผู้บริหาร ภาพลักษณ์ของพนักงาน ภาพลักษณ์ของสินค้าและบริการ ภาพลักษณ์ของวิธีการดำเนินงาน ภาพลักษณ์ของบรรยากาศขององค์กร ภาพลักษณ์ของเครื่องมือเครื่องใช้ หรืออุปกรณ์ในสำนักงาน ภาพลักษณ์ของวัฒนธรรมองค์กร และภาพลักษณ์ทางด้านสังคม (จุไรลักษณ์ จันทสิทธิ์ราช, 2553) ซึ่งเมื่อผู้ปกครองต้องตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้กับบุตรหลานของตนเอง การพิจารณาถึงภาพลักษณ์ของโรงเรียนก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่นำมาพิจารณา ดังนั้นโรงเรียนทุกแห่งต้องพยายามสร้างภาพพจน์ หรือ “ภาพลักษณ์ของโรงเรียน” เพื่อเป็นที่ยอมรับและศรัทธาของผู้ปกครอง (นาฏนภางค์ รวยดี, 2548)

วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2545) กล่าวว่า กลยุทธ์ ในการสร้างภาพลักษณ์ คือ การสร้างความรู้สึกให้ประชาชนยอมรับและเห็นด้วย อันจะเป็นผลให้โรงเรียนเป็นที่เชื่อถือ มีปรับปรุงโรงเรียนทั้งด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีการกำหนดวิสัยทัศน์และ

เป้าหมายล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางและหลักชัยในการทำงาน นำโรงเรียนให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับชุมชน และท้องถิ่นมากขึ้น สร้างโรงเรียนให้มีชื่อเสียง เช่น การส่งโรงเรียนเข้าประกวด การส่งครูและนักเรียน ไปแข่งขันความรู้และทักษะต่าง ๆ เน้นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ภาพลักษณ์จึง อาจเป็นภาพของสถาบันที่เกิดขึ้นในความรู้สึก ในจิตใจ ของคนเราว่า ดี ไม่ดี ชอบ ไม่ชอบ เชื่อถือ ไม่ เชื่อถือ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ฯลฯ หรือรู้สึกเฉยๆ เป็นกลาง ไม่ดีไม่เลว ถ้าความคิดเห็นของคน ส่วนมากเป็นเช่นไร ภาพลักษณ์ของหน่วยงานก็จะเป็นเช่นนั้น องค์การใดมีภาพลักษณ์ที่ดีก็จะได้ รับ ความเชื่อถือไว้วางใจ และการสนับสนุนร่วมมือให้องค์การนั้นประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน แต่ถ้าองค์การใด มีภาพลักษณ์ที่ไม่ดี ย่อมได้รับการต่อต้านและการดูหมิ่นเกลียดชัง ภาพลักษณ์จึงเป็น รากฐานแห่งความมั่นคงขององค์การ

ภากร ใจเพียร (2551) กล่าวว่า การที่สถานศึกษาจะมีชื่อเสียงได้นั้นผู้บริหารต้อง สร้างความเป็นเลิศทางการศึกษาโดยเฉพาะทางด้านวิชาการที่สร้างชื่อเสียง ผลงาน เกียรติยศ ความภาคภูมิใจ ให้แก่สถานศึกษาและได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งปรากฏออกมาให้ผู้ปกครองและชุมชนได้เห็นผ่าน การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง เช่น แผ่นป้ายโฆษณา หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ เป็นต้น เพราะเป็นปัจจัย ที่สำคัญที่ผู้ปกครองจะนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้กับนักเรียน

พรพรหม ชูปวา (2558) ได้สรุปว่าภาพลักษณ์เป็นภาพที่เกิดจากความรู้สึกนึกคิด เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลที่มีต่อองค์กรสถาบัน มีความรู้สึกประทับใจต่อหน่วยงาน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อ ความสำเร็จขององค์กรทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ภาพลักษณ์จึงเป็นรากฐานแห่งความมั่นคงขององค์กร ถ้ามีภาพลักษณ์ที่ดี แม้จะมีวิกฤตการณ์เกิดขึ้นก็สามารถแก้ไขได้ง่าย เสมือนหนึ่งร่างกายของคนที่แข็งแรง มีภูมิคุ้มกันโรคหากได้รับเชื้อโรคหรือมีอาการเจ็บป่วยอาการก็จะไม่ร้ายแรงและหายเร็วกว่าปกติ

โนรี คำวิจิตและนันทิยา น้อยจันทร์ (2558) ได้สรุปว่าด้านชื่อเสียงของสถานศึกษา ในการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่ 1) ความสามารถในการพัฒนา ผู้เรียนจนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมแข่งขันทักษะทางวิชาการต่าง ๆ 2) การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงของรัฐ และ 3) การประสบ ความสำเร็จและมีชื่อเสียงในด้านการพัฒนากิจกรรมพิเศษแก่นักเรียน

5. ด้านค่าใช้จ่าย

สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวน่าจะมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางตรงต่อการเลือก สถานศึกษาสำหรับบุตรของผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังคาดว่าน่าจะมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางอ้อม ต่อการเลือกของผู้ปกครองโดยผ่านทางความต้องการใช้แรงงานจากบุตร ระดับผลการเรียนเดิมของบุตร และความคาดหวังเกี่ยวกับระดับการศึกษาสูงสุดของบุตร เนื่องจากมีผลการศึกษาวิจัยพบว่า รายได้ ของผู้ปกครองมีผลต่อตัวแปรดังกล่าวด้วย (นาฏนภางค์ รวยดี, 2548)

โนรี คำวิจิตและนันทิยา น้อยจันทร์ (2558) ได้สรุปว่าด้านค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง หมายถึง 1) ความเหมาะสมของราคาอาหารและสินค้าที่วางจำหน่ายแก่นักเรียนในโรงเรียน 2) การจัดให้ มีทุนการศึกษาเพื่อส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือแก่นักเรียนยากจนและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และ 3) ความเหมาะสมของอัตราการจัดเก็บค่ากิจกรรมพิเศษที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้น เช่น การทัศนศึกษา กิจกรรม เสริมหลักสูตร

เหม หมดอาหว่า (2559) ได้ให้ความหมายด้านค่าใช้จ่ายว่าหมายถึง ค่าใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนเรียกเก็บจากผู้ปกครองในแต่ละภาคเรียน เช่น ค่าธรรมเนียมการเรียน ค่าบำรุงการศึกษา ค่ากิจกรรมการเรียนการสอน ค่าเรียนภาษาต่างประเทศโดยครูชาวต่างประเทศ ค่าเรียนคอมพิวเตอร์ ค่าสารสนเทศ ค่าอุปกรณ์ ค่ากิจกรรมในหลักสูตร กิจกรรมนอกหลักสูตร รวมถึงค่าอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ค่าห้องปรับอากาศ ค่าอาหารกลางวัน ค่าประกันอุบัติเหตุ ที่โรงเรียนจัดขึ้นซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ทางโรงเรียนเรียกเก็บจากผู้ปกครองตลอดปีการศึกษา ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชน

วรรณวี จันทรฉายรัศมี (2554) ได้ศึกษาการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในเครือจีเอ็มพีเพลย์ แอนด์ มิวสิค พบว่า การตัดสินใจของผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานตั้งไว้ คือผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านการบริการที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองย่อมต้องการให้เด็กได้รับการเรียนการสอนที่ดีที่สุด แต่หากมีบริการที่สามารถส่งเสริมหรือสนับสนุน และเอื้ออำนวยให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ถึงแม้มีการชำระค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม ผู้ปกครองก็ยินดีชำระตามกำลังที่สามารถจะให้ได้

6. ด้านความสัมพันธ์ชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนมีการพัฒนานโยบายและ กำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียนร่วมกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการจัดกิจกรรมร่วมกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงการจัดเครือข่ายกับโรงเรียน หรือสถานศึกษาอื่นในลักษณะของโรงเรียนคู่พัฒนา (ทิฆัมพร สมพงษ์ และคณะ, 2561)

นาฎนภาพงค์ รวยดี (2548) ได้สรุปว่า ความสัมพันธ์ที่ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งสำคัญมาก โรงเรียนควรให้ชุมชนรู้จักและเข้าใจโรงเรียน ในทางกลับกันโรงเรียนควรรู้จักและเข้าใจชุมชนด้วย โรงเรียนที่สามารถจัดการศึกษาได้สนองและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยสอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐาน มีพัฒนาการทุกด้าน เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข เรียนต่อและประกอบอาชีพได้ และคุณภาพผู้เรียนเป็นที่ยอมรับของสังคมสามารถเป็นแบบอย่างในการให้ความช่วยเหลือชุมชนและโรงเรียนอื่นในชุมชน ย่อมจะทำให้โรงเรียนเป็นที่ชื่นชมของชุมชน คือ ชุมชน พึงพอใจ และศรัทธาต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน บุคคลในชุมชนที่ร่วมมือต่อกิจกรรม ต่าง ๆ ของโรงเรียน

เอกรินทร์ สังข์ทอง (2551) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษา ในการประสานสัมพันธ์ที่ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา โดยผู้บริหารต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชนทั้งในเรื่องของการบริหารจัดการสถานศึกษาในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการเรียน การสอนของครูและนักเรียน การมีส่วนร่วมเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามาใช้บริการทางการศึกษามากขึ้น สร้างความสัมพันธ์อันดีให้กับโรงเรียนและ ชุมชน สร้างความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครูในพื้นที่ห่างไกลและรวมถึงการจัดเครือข่ายกับ โรงเรียนหรือสถานศึกษาอื่น ในลักษณะของโรงเรียนคู่พัฒนา

พรทิพย์ พิมลสินธุ์ (2552) อธิบายว่าสิ่งที่ก่อให้เกิดชื่อเสียงเป็นองค์กรที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสาธารณชน เป็นหน้าที่หลักของการประชาสัมพันธ์ คือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเป้าหมายภายในหรือภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กรที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อถือ ความศรัทธาต่อองค์กร

ภูวษา รักษาภักดี และนันทรัตน์ เจริญกุล (2558) ได้สรุปว่าความสัมพันธ์ชุมชน หมายถึง โรงเรียนมีการรายงานผลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหาร และ/หรือครูมีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับตัวนักเรียนอย่างเป็นกันเอง โรงเรียนมีการติดต่อประสานงานกับสถานประกอบการในการร่วมมือกันพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคลากรอื่น ๆ รวมทั้งผู้ปกครอง และชุมชน โรงเรียนสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ผู้ปกครองสามารถเยี่ยมบุตรหลาน หรือขอพบครูได้ตลอดเวลาทำการของโรงเรียน โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในวันสำคัญต่าง ๆ โรงเรียนจัดทำเอกสาร วารสาร แผ่นพับ สิ่งพิมพ์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียน โรงเรียนมีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560) ได้อธิบายว่าการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนช่วยให้โรงเรียนและชุมชนเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และช่วยให้เกิดความร่วมมืออันดีต่อกัน ทั้งนี้ทั้งสองฝ่ายจะต้องปฏิบัติตามบทบาทของตนด้วยวิธีการที่เหมาะสม จึงจะสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นได้บทบาทหน้าที่สำคัญของโรงเรียนต่อชุมชน คือ บทบาทในการให้การศึกษาบอบรมแก่บุคลากรในชุมชน ส่วนบทบาทสำคัญของชุมชนต่อโรงเรียน คือ บทบาทในการมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา การให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการศึกษาและ บทบาทในการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน มีแนวทางในการดำเนินการ คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์ทางตรง ประกอบด้วยวิธีการ 2 ประการ ได้แก่ การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และการนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน และ 2) การสร้างความสัมพันธ์ทางอ้อม โดยการพัฒนาให้บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์อันดีสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น สวยงามเป็นที่ประทับใจแก่ผู้มาเยี่ยมเยือน

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิโรจน์ มูฮำหมัด (2542) ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด คือ ด้านทำเลที่ตั้งของโรงเรียน ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบริการ ด้านชื่อเสียงของโรงเรียน ด้านตัวครู และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

นาฏนภางค์ รวยดี (2548) ทำการวิจัย เรื่อง การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา ในเขตอำเภอปรานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 โดยมีด้านคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดอาคารเรียนและสภาพแวดล้อม ด้านการอำนวยความสะดวก

และการบริการ และด้านค่าธรรมเนียมการเรียน โดยมีด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน เป็นอันดับสุดท้าย

นิกาญจณี นามมาลา (2559) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ พบว่า ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ ในภาพรวมมีน้ำหนักการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก โดยผู้ปกครองให้น้ำหนักในระดับมาก 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากรของโรงเรียน ด้านอาคารสถานที่/สภาพแวดล้อม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ตามลำดับ ขณะที่ผู้ปกครองให้น้ำหนักการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ด้านค่าธรรมเนียมการเรียน เป็นลำดับสุดท้าย

ปิยนุช ทองทั่ว (2552) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองนักเรียนไทยในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติหลักสูตรประเทศอังกฤษระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองนักเรียนไทยในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติหลักสูตรประเทศอังกฤษระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากรของโรงเรียน ด้านค่าธรรมเนียมการเรียน ด้านอาคารสถานที่ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ

อมลสิริณ กั้นชัย (2553) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนนารอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองมี 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบทบาทของครู ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และด้านการบริการ และงานสัมพันธ์ชุมชน

เหม หมัดอาหาว (2559) ทำการวิจัยเรื่อง ระดับปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชนระดับอนุบาลเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชนระดับอนุบาลเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ โดยผู้ปกครองให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนปัจจัยด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านค่าใช้จ่ายอยู่ในระดับมาก สำหรับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน ในสถานศึกษาเอกชนระดับอนุบาลเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

จำลอง สุริวงศ์ (2559). ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาเอกชนให้บุตรหลาน ของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพิจิตร พบว่า ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาเอกชนให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านทั้ง 7 ด้าน ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาเอกชนให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียนสูงสุดลงมา ได้แก่ 1) ด้านแนวทางการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านมาตรฐานของสถานศึกษา 3) ด้านสภาพแวดล้อม 4) ด้านผู้บริหารสถานศึกษา 5) ด้านการเดินทาง 6) ด้านค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง และ 7) ด้านชื่อเสียงของสถานศึกษา ตามลำดับ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ในลักษณะของการผสมผสานระหว่างวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี และเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนของรัฐที่ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรมอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี (Focus Group) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,655 คน โดยถือว่านักเรียน 1 คน ต่อผู้ปกครองคนเดียว จาก 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดสถิตย์ชลธาร จำนวน 315 คน โรงเรียนบ้านดอนรัก จำนวน 397 คน โรงเรียนวัดมัจฉลินทวาปีวิหาร(เพชรานุกุลกิจ) จำนวน 633 คน และโรงเรียนบ้านคอลอตันหยง จำนวน 310 คน โดยใช้วิธีการเลือกโรงเรียนแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกโรงเรียนขนาดใหญ่ ตามการกำหนดขนาดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 313 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนโรงเรียน โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2553) และทำการสุ่มอย่างง่ายจากบัญชีรายชื่อนักเรียนโดยการจับสลากแบบไม่ใส่คืน (kritiya Ariya, 2012) ตามสัดส่วนของแต่ละโรงเรียน

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ ในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จำนวน 313 คน ดังแสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนวัดมุจลินทวาปีวิหาร (เพชรานุกุลกิจ)	633	120
โรงเรียนบ้านดอนรัก	397	75
โรงเรียนวัดสถิตย์ชลธาร	315	59
โรงเรียนบ้านคอลอตันหยง	310	59
รวม	1,655	313

3. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (ณรงค์ โพธิ์พลกษานันท์, 2557) จำนวน 7 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1. ผู้ปกครองนักเรียนในฐานะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐที่มีวิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ ในพื้นที่อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานีและได้ดำรงตำแหน่งในสถานศึกษาปัจจุบันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปีการศึกษา จำนวน 5 คน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ รายได้ ศาสนา ชาติพันธุ์ ภาษาที่ใช้สื่อสารกับบุตรหลาน ระดับการศึกษาสูงสุดทั้งสายสามัญและศาสนา อาชีพหลัก จำนวนนักเรียนในปกครอง และความสัมพันธ์กับนักเรียนในปกครอง

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลักษณะเครื่องมือเป็นมาตราวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด จำนวน 45 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดโครงสร้าง และเนื้อหาของแบบสอบถาม

2. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญทางด้านสังคมศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องเหมาะสม ความครอบคลุม และให้คำแนะนำสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำผลการพิจารณาไปทำการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามนั้นกับประเด็นหลักของเนื้อหา ตามโครงสร้างจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 117) โดยกำหนดให้คะแนน ดังนี้

+ 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงหรือสอดคล้องกับนิยามที่ระบุไว้

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงหรือสอดคล้องกับนิยามที่ระบุไว้

- 1 เมื่อแน่ใจว่าไม่ตรงกับข้อความวัดได้ตรงหรือสอดคล้องกับนิยามที่ระบุไว้

จึงคัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .60 - 1.00 ถ้าข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า .60 ก็นำไปปรับปรุงหรือตัดออกไปตามความเหมาะสม

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ แล้วให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมืออีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงครั้งสุดท้าย ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองจำนวน 30 คน ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

6. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้คะแนน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.974

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวของผู้วิจัย จากภาควิชาความขัดแย้งและสันติศึกษา สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์แจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

2. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารของโรงเรียน ทั้ง 4 โรงเรียน ในการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อการวิจัยให้กับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง หลังจากส่งแบบสอบถามใน 15 วัน ผู้วิจัยไปปรับแบบสอบถามที่โรงเรียนด้วยตนเอง
3. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม แล้วนำผลไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยจัดกระทำข้อมูลแล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ด้วยคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพ และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบความเรียง
2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เกี่ยวกับสภาวะแวดล้อม และเงื่อนไขทางอ้อมที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ แล้วเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) ได้แบ่งคะแนนเป็นช่วง ตามวิธีการของซ็ชวาลย์ เหลืองประพันธ์ (2543) โดยการนำระดับสูงสุดลบระดับต่ำสุดแล้วหารด้วยจำนวนช่วงที่ตั้งไว้ 6 ชั้น ดังนี้

5.20 – 6.00	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
4.36 – 5.19	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมาก
3.52 – 4.35	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก
2.68 – 3.51	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นค่อนข้างน้อย
1.84 – 2.67	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อย
1.00 – 1.83	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย โดยใช้สูตร
 - 1.1 หาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตรโรวินลลี และแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton, 1987 : 34-37 อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 117)

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับโครงสร้างหลักของเนื้อหา
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach, 1990: 204)

$$\alpha_k = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\text{Sum}S_{\text{items}}^2}{S_{\text{Total}}^2} \right)$$

เมื่อ	α_k	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ
	K	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือ
	$\text{Sum}S_{\text{items}}^2$	แทน	ความแปรปรวนของข้อมูลแต่ละข้อ
	S_{Total}^2	แทน	ความแปรปรวนของข้อมูลที่ได้

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

2.2 หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตรเฟอร์กูสัน (Ferguson, 1981: 49)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

2.3 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรเฟอร์กูสัน (Ferguson, 1981: 68)

$$SD = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละข้อยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปรเพศ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ศาสนา ชาติพันธุ์ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ระดับการศึกษาสูงสุดสายสามัญ ระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา อาชีพ จำนวนนักเรียนในความปกครอง และความสัมพันธ์กับนักเรียนในปกครอง นำเสนอโดยค่าร้อยละ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 2 ศึกษาสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัย ที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี นำเสนอโดยภาพรวมและรายด้าน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนของรัฐที่ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรม อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรเพศ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ศาสนา ชาติพันธุ์ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ระดับการศึกษาสูงสุดสายสามัญ ระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา อาชีพ จำนวนนักเรียนในความปกครอง และความสัมพันธ์กับนักเรียนในปกครองปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	190	60.7
ชาย	123	39.3
รวม	313	100
ศาสนา		
อิสลาม	277	88.5
พุทธ	36	11.5
รวม	313	100

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบถาม (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	123	39.3
5,001 – 10,000 บาท	106	33.9
10,001– 20,000 บาท	63	20.1
20,000 บาทขึ้นไป	21	6.7
รวม	313	100
ชาติพันธุ์		
ปาตานี	26	8.3
มลายู	36	11.5
มุสลิม	121	38.7
ไทย	130	41.6
รวม	313	100
ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร		
ภาษามลายูถิ่น	257	82.1
ภาษามลายูกลาง	21	6.7
ภาษาไทย	33	10.5
ภาษาอาหรับ	2	0.6
รวม	313	100
ระดับการศึกษาสูงสุดสายสามัญ		
ไม่ได้ศึกษา	15	4.80
ประถมศึกษา	99	31.62
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)	71	22.68
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือ ปวช.	59	18.80
อนุปริญญาหรือปวส.	20	6.40
ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	49	15.70
รวม	313	100
ระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา		
ไม่ได้ศึกษา	46	14.7
ตาดีกา	117	37.4
ระดับต้น (อิบติดาอ์)	31	9.9
ระดับกลาง (มุตาวัจซิต)	26	8.3
ระดับปลาย (ซานาเวีย)	44	14.1
สถาบันปอเนาะ	37	11.8
ระดับชั้นปริญญาตรีหรือสูงกว่า	11	3.5
รวม	313	100

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบถาม (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
อยู่ระหว่างหางาน/ว่างงาน	18	5.8
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	55	17.6
ทำการเกษตร/เลี้ยงสัตว์	36	11.5
รับจ้างทั่วไป/แรงงาน	145	42.8
รับราชการ/ลูกจ้างหน่วยงานรัฐ	40	12.8
ลูกจ้างหน่วยงานเอกชน	16	5.1
นักการเมืองท้องถิ่น	3	1.0
รวม	313	100
จำนวนนักเรียนในความปกครอง		
1 คน	79	25.2
2 คน	128	40.9
3 คนขึ้นไป	105	33.5
รวม	313	100
ความสัมพันธ์กับนักเรียนในปกครอง		
เป็นบิดาหรือมารดา	253	80.8
มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ	54	17.3
ไม่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ	5	1.6
รวม	313	100

จากตาราง 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 313 คน จำแนกตามเพศ ซึ่งเป็นหญิง จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 60.7 และชาย จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 313 คน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 รายได้ 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 รายได้ 10,001– 20,000 บาท จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 20.1 และรายได้ 20,000 บาทขึ้นไป จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 313 คน จำแนกตามศาสนา ซึ่งมีศาสนาอิสลาม จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 88.5 ศาสนาพุทธ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 313 คน จำแนกตามชาติพันธุ์ ซึ่งมีชาติพันธุ์ปาดานี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 ชาติพันธุ์มลายู จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 ชาติพันธุ์มุสลิม จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 ชาติพันธุ์ไทย จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 ชาติพันธุ์พุทธ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 313 คน จำแนกตามภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ซึ่งมีภาษามลายูถิ่น จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6 ภาษามลายูกลาง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 ภาษาไทย จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2 และภาษาอาหรับ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 313 คน จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดสายสามัญ ซึ่งไม่ได้ศึกษา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 ระดับประถมศึกษา จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือปวช. จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 ระดับอนุปริญญาหรือ ปวส. จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 ระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 313 คน จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา ซึ่งไม่ได้ศึกษา จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 ระดับตติกา จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 ระดับต้น (อิติดาอี) จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 9.9 ระดับกลาง (มุตาวัตซิต) จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 ระดับปลาย (ซานาวี) จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 สถาบันปอเนาะ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 ระดับชั้นปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 313 คน จำแนกตามอาชีพ ซึ่งอยู่ระหว่างหางาน/ว่างงาน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 อาชีพทำการเกษตร/เลี้ยงสัตว์ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 อาชีพรับจ้างทั่วไป/แรงงาน จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 อาชีพรับราชการ/ลูกจ้างหน่วยงานรัฐ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 อาชีพลูกจ้างหน่วยงานเอกชน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1 อาชีพพนักงานเมืองท่องเที่ยว จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 313 คน จำแนกตามจำนวนนักเรียนในความปกครอง ซึ่งมีนักเรียนในความปกครอง 1 คน จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 มีนักเรียนในความปกครอง 2 คน จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 มีนักเรียนในความปกครอง 3 คนขึ้นไป จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 313 คน จำแนกตามความสัมพันธ์กับนักเรียนในปกครอง ซึ่งเป็นบิดาหรือมารดา จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 80.8 มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 ไม่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามวัตถุประสงค์ และสมมุติฐาน ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมและรายด้านปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็นสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอ้อม โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอ้อม	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	ด้านวิชาการ	4.78 (6)	0.653	มาก
2	ด้านบุคลากร	5.01 (3)	0.651	มาก
3	ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดลอม	5.02 (2)	0.656	มาก
4	ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน	4.96 (4)	0.595	มาก
5	ด้านค่าใช้จ่าย	5.10 (1)	0.662	มาก
6	ด้านความสัมพันธ์ชุมชน	4.93 (5)	0.688	มาก
รวมเฉลี่ย		4.97	0.557	มาก

จากตาราง 3 พบว่าสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอ้อมที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.97$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 5.10$) คือ ด้านค่าใช้จ่าย รองลงมา ($\bar{X} = 5.02$) คือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดลอม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.78$) คือ ด้านวิชาการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้านปรากฏผล ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอ้อมที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ในด้านวิชาการ ปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็นด้านวิชาการ

ข้อที่	สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอ้อม	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	โรงเรียนมีหลักสูตรที่หลากหลาย มุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.80 (4)	0.897	มาก
2	โรงเรียนจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย สอดคล้องกับกิจกรรม เนื้อหาและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.81 (3)	0.821	มาก
3	โรงเรียนมีสื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ	4.76 (8)	0.904	มาก
4	โรงเรียนมีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.80 (4)	0.912	มาก
5	โรงเรียนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ	4.75 (9)	0.844	มาก

วิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม				
ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็นด้านวิชาการ (ต่อ)				
ข้อที่	สถานะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัย	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น
6	โรงเรียนจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนสอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม ท้องถิ่น เช่น จัดหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม และภาษามลายู	4.78 (7)	0.869	มาก
7	โรงเรียนจัดให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัด การเรียนรู้	4.69 (10)	0.989	มาก
8	โรงเรียนจัดประสบการณ์พิเศษต่างๆ ให้นักเรียน ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	4.82 (2)	0.910	มาก
9	โรงเรียนจัดให้มีการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมและระเบียบวินัย	4.83 (1)	0.918	มาก
10	โรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ใน ระดับที่พึงพอใจ	4.79 (6)	0.861	มาก
รวมเฉลี่ย		4.78	0.654	มาก

จากตาราง 4 พบว่า สถานะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือก
ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา
อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ในด้านวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.78$) เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.83$) คือ โรงเรียนจัดให้มีการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม
จริยธรรมและระเบียบวินัย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.75$) คือ โรงเรียนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่
สอดคล้องกับวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ด้านบุคลากร ปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็นด้านบุคลากร

ข้อที่	สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัย	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น
1	ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ ความสามารถในการบริหาร	4.92 (8)	0.894	มาก
2	ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ครุมาโรงเรียนแต่เช้า	5.09 (1)	0.858	มาก
3	ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย มีมารยาทและบุคลิกภาพที่ดี	5.07 (2)	0.848	มาก
4	ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ดี	5.01 (4)	0.952	มาก
5	ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม และรับผิดชอบต่อหน้าที่	5.01 (4)	0.862	มาก
6	ครูผู้สอนมีความรู้ ความสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.97 (6)	0.898	มาก
7	ครูผู้สอนปฏิบัติต่อนักเรียนด้วยความรัก มีอารมณ์ดีใจเย็น และสามารถควบคุมอารมณ์ได้	4.97 (6)	0.919	มาก
8	บุคลากรทางการศึกษาทุกคนในโรงเรียนมีความหลากหลายทางศาสนาทั้งมุสลิมและพุทธ	5.04 (3)	0.976	มาก
รวมเฉลี่ย		5.01	0.652	มาก

จากตาราง 5 พบว่า สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 5.09$) คือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ครุมาโรงเรียนแต่เช้า ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.92$) คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ ความสามารถในการบริหาร

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็นด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัย	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	โรงเรียนอยู่ใกล้บ้านหรือที่ทำงานของผู้ปกครอง สะดวกในการรับ-ส่งบุตรหลาน	5.24 (1)	0.890	มากที่สุด
2	โรงเรียนมีรั้วรอบบริเวณส่งผลต่อความปลอดภัยแก่นักเรียน	5.13 (2)	0.935	มาก
3	โรงเรียนมีระบบดูแลความปลอดภัยนักเรียนจากอุบัติเหตุ อัคคีภัยและอื่นๆ	5.03 (6)	0.866	มาก
4	โรงเรียนมีอาคารเรียน อาคารประกอบเพียงพอ	5.09 (4)	0.911	มาก
5	โรงเรียนมีอาคารเรียน และอาคารประกอบมีความแข็งแรง ปลอดภัย	5.10 (3)	0.864	มาก
6	โรงเรียนมีการตกแต่งอาคารเรียน อาคารประกอบ และห้องเรียนสะอาด สวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้	5.05 (5)	0.853	มาก
7	โรงเรียนมีห้องน้ำที่สะอาด	4.84 (8)	0.969	มาก
8	โรงเรียนมีห้องน้ำเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน	4.81 (9)	0.989	มาก
9	โรงเรียนมีภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียนสะอาดร่มรื่นและมีความสวยงาม	4.94 (7)	0.942	มาก
รวมเฉลี่ย		5.02	0.657	มาก

จากตาราง 6 พบว่า สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 5.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 5.24$) คือ โรงเรียนอยู่ใกล้บ้านหรือที่ทำงานของผู้ปกครองสะดวกในการรับ-ส่งบุตรหลาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.81$) คือ โรงเรียนมีห้องน้ำเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน

2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน ปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน

ข้อที่	สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัย	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	โรงเรียนก่อตั้งมาเป็นเวลานานเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป	5.13 (1)	0.936	มาก
2	โรงเรียนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นคุณภาพทางการศึกษา	5.00 (4)	0.738	มาก
3	โรงเรียนมีการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพโดยความร่วมมือจากทุกฝ่าย	4.97 (5)	0.788	มาก
4	โรงเรียนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของชุมชน	5.09 (2)	0.816	มาก
5	โรงเรียนมีการส่งเสริมอัตลักษณ์ที่สื่อถึงความเป็นท้องถิ่น/ความเป็นมลายู/มุสลิม	5.05 (3)	0.844	มาก
6	โรงเรียนมีผลงาน และเคยได้รับรางวัลต่าง ๆ เป็นที่ประจักษ์ของคนทั่วไป	4.90 (6)	0.888	มาก
7	โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือเกื้อกูลจากผู้ที่เคยสำเร็จการศึกษา	4.70 (8)	0.890	มาก
8	ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นด้านคุณภาพการศึกษา เพราะโรงเรียนมีการควบคุมการจัดกิจกรรม ไม่หยุดเรียนโดยไม่มีเหตุจำเป็น	4.87 (7)	0.948	มาก
รวมเฉลี่ย		4.96	0.595	มาก

จากตาราง 7 พบว่า สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 5.13$) คือ โรงเรียนก่อตั้งมาเป็นเวลานานเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.70$) คือ โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือเกื้อกูลจากผู้ที่เคยสำเร็จการศึกษา

2.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ด้านค่าใช้จ่าย ปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็นด้านค่าใช้จ่าย

ข้อที่	สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัย	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น
1	รายได้เฉลี่ยของครอบครัวมีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่เรียนให้บุตรหลาน	5.06 (4)	0.849	มาก
2	จำนวนบุตรที่อยู่ภายใต้การดูแลของท่านส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียน	5.06 (4)	0.891	มาก
3	ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ น้อยกว่าโรงเรียนเอกชนทำให้มีผลต่อการตัดสินใจส่งลูกเข้าเรียน	5.10 (3)	0.923	มาก
4	ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางระหว่างบ้านถึงโรงเรียน	5.19 (2)	0.831	มาก
5	โรงเรียนมีการบริการอาหารกลางวันและน้ำดื่มที่สะอาดเพียงพอต่อความต้องการของบุตรหลาน	5.22 (1)	0.827	มากที่สุด
6	โรงเรียนมีการจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ประพฤติดีแต่ยากจน	5.01 (6)	0.913	มาก
รวมเฉลี่ย		5.11	0.662	มาก

จากตาราง 8 พบว่า สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ด้านค่าใช้จ่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 5.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 5.22$) คือ โรงเรียนมีการบริการอาหารกลางวันและน้ำดื่มที่สะอาดเพียงพอต่อความต้องการของบุตรหลาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 5.01$) คือ โรงเรียนมีการจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ประพฤติดีแต่ยากจน

2.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ด้านความสัมพันธ์ชุมชนปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็นด้านความสัมพันธ์ชุมชน

ข้อที่	สถานะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัย	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น
1	โรงเรียนมีการแจ้งข่าวสารให้ผู้ปกครองได้ทราบอย่าง สม่ำเสมอ	4.93 (4)	0.862	มาก
2	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมเสนอ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครู	4.85 (6)	0.891	มาก
3	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่าย/สมาคม/กลุ่มไลน์ ผู้ปกครอง	4.82 (7)	0.941	มาก
4	โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในวันสำคัญต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น อาซุรอ เมาลิด สงกรานต์ รายอ	4.86 (5)	0.982	มาก
5	โรงเรียนมีบริการให้ชุมชนได้เข้ามาใช้ประโยชน์ เช่น การให้ใช้อาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมของชุมชน/ การให้บริการเครื่องมือ/อุปกรณ์/ความรู้	5.01 (2)	0.935	มาก
6	ผู้ปกครองสามารถเยี่ยมบุตรหรือขอพบครูได้ ตลอดเวลาทำการของโรงเรียน	5.03 (1)	0.876	มาก
7	ครูและผู้ปกครองมีการปรึกษาเกี่ยวกับตัวนักเรียน อย่างเป็นกันเองอยู่เสมอ	5.00 (3)	0.855	มาก
รวมเฉลี่ย		4.93	0.688	มาก

จากตาราง 9 พบว่า สถานะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ด้านความสัมพันธ์ชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 5.03$) คือ ผู้ปกครองสามารถเยี่ยมบุตรหรือขอพบครูได้ตลอดเวลาทำการของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.82$) คือ โรงเรียนมีการสร้างเครือข่าย/สมาคม/กลุ่มไลน์ ผู้ปกครอง

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนของรัฐที่ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรม อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปรากฏผลดังรายละเอียด ดังนี้

3.1 ด้านวิชาการ

ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เปิดประเด็นการสนทนา ควรทำอย่างไร โรงเรียนของรัฐจึงจะสามารถพัฒนาด้านวิชาการให้ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรม อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า โรงเรียนควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและพัฒนาให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ มุ่งให้นักเรียน สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขตามความสนใจ เน้นการสร้างทักษะด้านอาชีพให้แก่ นักเรียน รวมทั้งการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาได้อย่างถูกต้องพร้อมทั้งการส่งเสริมการนำเทคโนโลยี มาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 “.....โรงเรียนควรมีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน มีรูปแบบการสอนที่มีความหลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” สอดคล้องกับ ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 “.....ควรพัฒนาให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ เข้าใจและสามารถตีความหมายจากสิ่งที่อ่าน สามารถสื่อสารภาษาไทยได้คล่องแคล่ว ซึ่งไม่ได้สอดคล้องกับระบบทดสอบ เพื่อจัดลำดับต่าง ๆ ตามที่รัฐบาลมุ่งหวัง และสังเกตได้ชัดว่าโรงเรียนเอกชนเองก็ไม่ได้หยิบบกประเด็นในการพัฒนาสถานศึกษา แต่มุ่งผลสำเร็จที่จะติดตัวนักเรียน และพัฒนาความรู้ที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมมากกว่า” และผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 “.....โรงเรียนรัฐต้องปรับบทบาททางวิชาการโดยนำเทคโนโลยีมาช่วย เน้นการอ่าน และเขียนภาษาไทยให้มากขึ้น เน้นการสร้างนักเรียนที่เน้นทักษะ 3 ด้าน คือ วิชาการ วิชาชีพ และศาสนา” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 “.....การใช้ทีวีสอนไม่ได้ทำให้ผู้เรียนเพิ่มขึ้น เพราะสิ่งที่ชาวบ้านต้องการ คือให้บุตรหลานอ่านออก เขียนได้ และการทำตามหลักคำสอนของศาสนาประจำวัน (อิบาดัต) ซึ่งต้องสร้างให้เกิดเป็นนิสัยที่ติดตัวให้ได้” และผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 “.....ผู้ปกครองไม่ได้ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ O-net, NT มากนัก ซึ่งผู้ปกครองต้องการศาสนาที่เข้มข้นมากกว่า” ส่วนผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 “.....โรงเรียนควรให้ความสำคัญด้านมีการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ นอกโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข ไม่เครียด ไม่เบื่อ ส่งเสริมและตอบสนองความสามารถทางวิชาการ นำนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขัน ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และต้องสร้างทักษะด้านอาชีพให้แก่ นักเรียนด้วย จะทำให้นักเรียนมีความรู้ทักษะพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพที่จำเป็น โรงเรียนจึงควรมีโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสิ่งเหล่านี้ และต้องเป็นการสืบทอดอาชีพท้องถิ่นของ บรรพบุรุษ” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 “นอกจากนี้ควรปลูกจิตสำนึกที่ดีในตัวผู้เรียน ให้มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งต้องหาได้จากในโรงเรียน ความรู้สามารถได้จากที่ไหนก็ได้” สำหรับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 “.....ผู้ปกครองต้องการคือทักษะชีวิต “สร้างคนให้เป็นคน” จึงต้องสร้างเขาตามที่เขาควรจะเป็น ไม่ใช่ยึดความรู้ในสิ่งที่เข้า

ไม่ได้ใช้ความรู้เหล่านั้น ครูส่วนใหญ่เป็นผู้ที่โรงเรียนเลือกมาเพื่อทำหน้าที่ครู อาจเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากชาวบ้านอยู่แล้ว จึงสามารถจูงใจให้ ผู้ปกครองเลือก ส่งบุตรหลานเข้าเรียน ซึ่งผู้ปกครองวางใจ”

จากที่กล่าวมาสรุปว่า การพัฒนาทักษะด้านวิชาการ ซึ่งได้แก่ การส่งเสริมการอ่าน ออกเขียนได้ เข้าใจเนื้อความที่อ่าน ควรจะกระทำควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะในด้านอื่นๆ เช่น ทักษะอาชีพ ทักษะศาสนา เพราะมันเป็นรูปแบบของการดำเนินชีวิตของคนในสังคม อีกทั้งโรงเรียนเองควรส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยนำเทคโนโลยีมาช่วยจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง

3.2 ด้านบุคลากร

ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เปิดประเด็นการสนทนา ควรทำอย่างไร โรงเรียนของรัฐจึงจะสามารถพัฒนาด้านบุคลากรให้ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรม อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นผู้นำทางวิชาการ ควรแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย มีมารยาทและมีบุคลิกภาพที่ดี รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดี มีการดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 “... ตัวผู้บริหารเองถือเป็นโลโก้ของสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนของผู้ปกครอง ผู้บริหารที่มีคุณสมบัติ ถือเป็นตัวแปรสำคัญ เช่น มีภาวะผู้นำสูง มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำวิชาการ บุคลิกภาพดี เข้ากับชุมชนท้องถิ่นได้ดี จึงมีส่วนสำคัญในการสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้าน” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 “...ครูควรเป็นผู้นำทางวิชาการ และเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เนื่องมาจาก ผู้ปกครองและครูจะมีปฏิสัมพันธ์กันจึงเกิดจากการรับรู้ของผู้ปกครองและได้เล็งเห็นความสำคัญว่าครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ประพฤติปฏิบัติตนที่เหมาะสม มีความรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบ และมีวินัยในตนเอง” และผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 “...ผู้ปกครองต้องการโรงเรียนที่ผู้บริหารมีบุคลิกดี มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มุ่งมั่นในการพัฒนาโรงเรียน และควรส่งเสริมให้ครูเป็นผู้นำทางวิชาการ และสามารถทำงานเป็นทีมได้ รวมทั้งการสร้างวิธีการปฏิบัติที่ทำให้ประสบความสำเร็จหรือการปฏิบัติที่นำสู่ความเป็นเลิศ (Best Practices)” ส่วนผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 “.....บุคลากรในแต่ละคนซึ่งก็จะมี ความแตกต่างกัน ทั้งในเรื่องความขยัน เสียสละอดทน อุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การปฏิบัติงาน และการแก้ปัญหา แต่ครูที่ดีต้องมีคุณธรรม จริยธรรม มีสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน” และ “.....ผอ. และครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ เรื่อง การมีวินัยในตนเอง ต้องมาเข้า ถ้าครูมาโรงเรียนสายแล้วจะให้นักเรียนมาเข้าคงไม่ใช่ นักเรียนเค้าจะเห็นเราเป็นตัวอย่าง แล้วเค้าจะทำอย่างไร เรา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการปฏิบัติตน การพูดจาดี มีมารยาท แต่งกายสุภาพเรียบร้อย และครูต้องรู้จักชื่นชม ให้กำลังใจนักเรียนด้วย” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 “ครูควรมีความรู้ความสามารถ มีบุคลิกภาพดี ไม่จำเป็นต้องมีรูปร่างหล่อ สวย แต่เป็นคนที่มีแต่งตัวสะอาด เรียบร้อย สุภาพ แต่งกายมิดชิดให้เข้ากับพื้นที่ ครูควรเอาใจใส่นักเรียน อบรมกิริยามารยาทแก่นักเรียนอย่างดี

เป็นผู้ที่มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส รักเด็ก พูดจาสุภาพอ่อนโยนกับนักเรียนและคนอื่น ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของโรงเรียน และชุมชน”

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บุคลากรทางการศึกษาทุกคนควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในทุกด้านเพราะการแสดงออกของบุคลากรในโรงเรียนจะถูกสังเกตและจดจำโดยนักเรียนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารต้องเป็นต้นแบบที่ดีทุกด้าน เพราะจะถูกสังเกตโดยชุมชนตลอดเวลา การประพฤติปฏิบัติตนของบุคลากรทุกคนจึงมีความสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน

3.3 ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เปิดประเด็นการสนทนา ควรทำอย่างไร โรงเรียนของรัฐจึงจะสามารถพัฒนาด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรม อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสะอาด รมรื่น สวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดให้มีอาคารเรียน ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ห้องน้ำห้องส้วม อย่างเพียงพอ ควรตรวจสอบอาคารและสถานที่ให้มั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย บริเวณโรงเรียนรมรื่น เหมาะแก่การเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีห้องสุขาเพียงพอ สะอาด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 “... ควรพัฒนา ปรับปรุงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ห้องห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องพยาบาลและสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ พร้อมอยู่ในสภาพการใช้งาน ได้ ปลูกต้นไม้และพืชประดับต่าง ๆ ให้รมรื่น สวยงาม” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 “... โรงเรียนต้องจัดสภาพแวดล้อมให้มีความสะอาดรมรื่น สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตัวอาคารแข็งแรง มั่นคง เหมาะสม มุ่งเน้นความปลอดภัยของนักเรียน ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี และเหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ จะกระตุ้นให้นักเรียนได้มีความสนใจ ความคิดสร้างสรรค์ และช่วยสร้างเสริมพัฒนาการให้กับนักเรียน” และผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 “โรงเรียนควรจัดบริเวณโรงเรียนให้มีบรรยากาศแห่งความอบอุ่น รมรื่น มีห้องเรียนที่สะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ ไม่มีกลิ่นหรือสิ่งที่เป็นอันตรายอยู่ข้างเคียง อากาศถ่ายเทได้สะดวก จัดมุมเรียนรู้ในห้องเรียน อาคารเรียนควรตกแต่งให้สวยงาม สะอาด มั่นคง และปลอดภัย สนามเด็กเล่นและเครื่องเล่น ควรดูแล บำรุงรักษา และมีการปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรง มั่นคง ปลอดภัยของนักเรียน” สำหรับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 “โรงเรียนควรมีสถานที่ไว้สำหรับผู้ปกครอง นั่งพักระหว่างรอรับนักเรียนอย่างเหมาะสม มีการจัดแต่งสถานที่สิ่งแวดล้อมได้ รมรื่นและมีความสวยงาม มีอุปกรณ์ดับเพลิงแต่ละอาคาร ห้องเรียนต้องมีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวก และจัดห้องพยาบาลไว้บริการนักเรียน มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด เพียงพอ สำหรับชั้นอนุบาลควรจัดครูดูแลความปลอดภัยให้กับนักเรียนในการเล่นที่สนาม” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 “... ควรมีมาตรการและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัยสำหรับนักเรียน” และผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 “...บรรยากาศในโรงเรียนที่สำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะว่าบรรยากาศในโรงเรียนนั้น ส่งผลต่อความรู้สึกของคนที่มาสัมผัสว่าชอบหรือไม่ชอบต่อสถานที่ ถ้าเป็นบรรยากาศที่ดีก็จะทำให้เกิดความรู้สึกประทับใจ พอใจ อบอุ่นใจ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและภาคภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิกของโรงเรียน แต่ถ้าเป็นบรรยากาศที่ไม่ดีก็จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ขาด ความรัก ขาดความผูกพันต่อโรงเรียน เบื่อหน่าย ไม่อยากเข้าใกล้สภาพโรงเรียนที่สะอาด รมรื่น สงบเรียบร้อย แจ่มใส มีชีวิตชีวา อาคารสถานที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่

ให้มีความแข็งแรงปลอดภัย มีความสะดวก เป็นระเบียบเรียบร้อย พร้อมทั้งจะให้ครูและนักเรียนได้ใช้ตลอดเวลา ทำให้ครูและนักเรียนจิตใจแจ่มใส กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ นอกจากนี้ควรจัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดโปร่ง โล่งสะอาด ปลูกต้นไม้ ไม้ดอก ไม้ประดับให้สวยงาม จะทำให้รู้สึกสดชื่น”

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า โรงเรียนควรจัดให้มีอาคารเรียน อาคารประกอบอย่างเพียงพอ วางแผนในการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เน้นความปลอดภัย สวยงาม ร่มรื่น เพราะเป็นสิ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ทันที จึงถือเป็นด้านสำคัญที่จะสร้างให้เกิดความประทับใจแรกที่ได้สัมผัส และที่สำคัญบรรยากาศที่ดีส่งผลต่อสุขภาพจิตที่ดีของผู้เรียนในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเรียนรู้ที่ดีอีกด้วย

3.4 ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน

ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เปิดประเด็นการสนทนา ควรทำอย่างไร โรงเรียนของรัฐจึงจะสามารถพัฒนาด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียนให้ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรม อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า โรงเรียนต้องสร้างความเชื่อถือ เกิดการยอมรับ และความศรัทธา จากชุมชน โรงเรียนควรบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพทางการศึกษา จัดการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้มาตรฐาน จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านวิชาการ และทักษะต่างๆ รวมทั้งทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมอัตลักษณ์ที่สื่อถึงความเป็นท้องถิ่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 “...โรงเรียนที่มีชื่อเสียงประวัติ ยาวนานถือเป็นจุดเด่นของโรงเรียน ก็จะเป็นที่ยอมรับของชุมชนได้ง่าย ซึ่งโรงเรียนต้องบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพทางการศึกษา พัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านวิชาการ และทักษะต่างๆ เน้นความเป็นระเบียบวินัยของนักเรียน มีการอบรม มารยาท คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องและเกิดผลจริงกับนักเรียนนั้นจะส่งผลให้เกิดชื่อเสียงแก่โรงเรียน จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน จึงจะมีสิ่งจูงใจต่อการตัดสินใจในการเลือกโรงเรียนให้กับบุตรหลาน” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 “...ผู้ปกครองต่างมีความต้องการให้บุตรหลานของตนเองเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง เช่น โรงเรียนประจำจังหวัด/อำเภอ รวมถึงการเกิดความภาคภูมิใจ เมื่อบุตรหลานได้รับรางวัลจากการแข่งขันทักษะทางวิชาการต่างๆ จากหน่วยงานภายนอก เพราะสิ่งเหล่านี้สะท้อนมาจากคุณภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนั้นสิ่งที่โรงเรียนต้องทำ คือ จัดการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้มาตรฐาน” และผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 “โรงเรียนควรเน้นด้านคุณภาพเพื่อชื่อเสียงทางด้านวิชาการของโรงเรียน โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านวิชาการ ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ เน้นการอ่าน การเขียน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมแข่งขันทักษะทางวิชาการ ซึ่งผู้ปกครองจะใช้คุณภาพการศึกษาในการเลือกโรงเรียนให้กับบุตรหลาน” เช่นเดียวกับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 “...บางโรงเรียนไม่กวัดขังกับการเรียนรู้ของนักเรียน “เป็นศูนย์รวมเด็กซ์เกียจ” กลายเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดี” รวมทั้งผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 “...การสร้างโรงเรียนให้มีชื่อเสียง โรงเรียนควรส่งโรงเรียนเข้าประกวด ส่งครู และนักเรียนไปแข่งขันความรู้และทักษะต่าง ๆ ใช้การประชาสัมพันธ์ในการสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานของโรงเรียน และโรงเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่นมากขึ้น”

ส่วนผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ให้ความเห็นว่า “การสร้างภาพลักษณ์ของโรงเรียน ควรต้องสร้างความรู้สึกให้ ผู้ปกครองยอมรับและเป็นที่ยอมรับ โรงเรียนต้องกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย นโยบาย และแผนการดำเนินการ มีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และนำผลการประเมินไปปรับปรุง การทำงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้คุณภาพ” สำหรับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 “โรงเรียนควรจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพนักเรียนและคุณภาพของโรงเรียน ควรมีสติว่า นักเรียน ที่จบระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปแล้ว เรียนต่อที่ใดบ้าง หรือ ศิษย์เก่าที่สามารถสร้างชื่อเสียงด้าน ใด เพื่อจะได้มาประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รับรู้ ตามช่องทางการประชาสัมพันธ์ต่างๆ โดยเฉพาะในโลก โซเชียล พร้อมกับสร้างโอกาสการเข้ามามีบทบาทการพัฒนาสถานศึกษาเดิมของศิษย์เก่าด้วย” และ ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 เห็นว่า “ควรพัฒนานักเรียนให้มีทักษะชีวิต ด้านอาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งใน ความเป็นจริง ผู้ปกครอง คือ คนสำคัญที่จะคอยสนับสนุนในเรื่องภาพลักษณ์ที่ดีของโรงเรียน”

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า โรงเรียนควรหาวิธีการที่สามารถสร้างการรับรู้ถึงความเป็น เจ้าของ ความภาคภูมิใจ และทำให้โรงเรียนคือฐานพัฒนาของชุมชนอย่างแท้จริง มีการจัดกิจกรรมร่วม กันกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันในระดับต่าง ๆ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงให้ชุมชนได้รับทราบข่าวสารของโรงเรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อโรงเรียนจะ ได้มีภาพลักษณ์ที่ดีและได้รับการยอมรับ

3.5 ด้านค่าใช้จ่าย

ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เปิดประเด็นการสนทนา ควรทำอย่างไร โรงเรียนของรัฐจึงจะสามารถพัฒนาด้านค่าใช้จ่ายให้ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรม อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า โรงเรียนควรจัดอาหารเช้าและกลางวันที่มีคุณภาพ บริการ น้ำดื่มที่สะอาดเพียงพอ ควรหาช่องทางจัดหาทุนการศึกษาเพื่อส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือนักเรียน ยากจน นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและนักเรียนด้อยโอกาส ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 “... ผู้ปกครองต้องการส่งลูกให้เรียนใกล้บ้าน เพราะสะดวก ในการเดินทางและประหยัดค่าใช้จ่าย หากโรงเรียนมีรถรับ-ส่ง ตัดความยุ่งยากของผู้ปกครองในการ รับ - ส่ง ทั้งเช้าและเย็น สามารถบริหารเวลาทำอย่างอื่นก็จะยิ่งดี แต่เรื่องรถรับ-ส่งก็เป็นเรื่องยาก สำหรับโรงเรียนของรัฐ เมื่อมีโครงการเรียนฟรี 15 ปีก็เป็นเรื่องดี เพราะสามารถลดค่าใช้จ่ายของ ผู้ปกครองได้มาก” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 “...ความสามารถและศักยภาพในการชำระค่าใช้จ่าย ทางการศึกษาของผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกโรงเรียนให้ลูกหลาน โดยโรงเรียนพยายาม ไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายอื่นเพิ่ม และสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา เช่น ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์ การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งจัดและบริการอาหารเสริมนม อาหารกลางวันที่มีคุณภาพให้กับนักเรียนทำให้ผู้ปกครองไม่ต้องรับภาระค่าใช้จ่าย นอกจากนี้โรงเรียน ต้องมีการระดมทุนต่าง ๆ และจัดทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจนหรือนักเรียนด้อย โอกาส”เช่นเดียวกับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 “.... โรงเรียนเอกชนมีกลยุทธ์ใหม่ๆ ในการดึงนักเรียน เช่น การสนับสนุนทุนเข้าเรียนสำหรับเด็กเข้าใหม่ นอกเหนือจากที่รัฐแจกฟรี ดังนั้นโรงเรียนรัฐควรมีการจัด

หาทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ประพฤติดีแต่ยากจน หรือทุนการศึกษาอื่น ๆ ให้มากยิ่งขึ้น อาจได้รับการจัดสรรจากรัฐ หรือการขอทุนจากที่ต่าง ๆ จัดบริการอาหารเช้าและอาหารกลางวันที่มีคุณภาพ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนและเป็นการจูงใจในการส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐให้มากยิ่งขึ้น” และผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 “... คนมีฐานะดีมักจะมีเชื่อมั่นโรงเรียนเอกชนจึงนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนเอกชน ลูกข้าราชการที่สามารถเบิกค่าเล่าเรียนได้ ก็ตั้งเป้าส่งเอกชน ส่วนคนฐานะปานกลางที่ค้ำจนถึงค่าใช้จ่ายมักจะส่งบุตรหลานมาเรียนโรงเรียนของรัฐ เพราะไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย ค่าเล่าเรียน ดังนั้นมองว่าเป็นจุดแข็งที่สามารถเพิ่มจำนวนนักเรียนให้กับโรงเรียนของรัฐ” ส่วนผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 “... โรงเรียนควรจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจน หรือนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และควรบริการอาหารกลางวันที่มีคุณภาพ ครบ 5 หมู่ ถ้าสามารถบริการอาหารเช้าให้กับนักเรียนจะถือว่าดีมาก ควรบริการน้ำดื่มที่สะอาด มีจุดบริการน้ำดื่มที่เพียงพอ จัดบริการการสอนคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม” สำหรับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 ให้ความเห็นว่า “โรงเรียนรัฐมีกิจกรรมมาก ปิดโรงเรียนบ่อย ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ทำงานรับจ้าง ต้องหยุดงานเพื่อดูแลลูก หรือเมื่อเด็กหยุดเรียนแล้วอยู่บ้านผู้ปกครองก็จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นทั้งอาหารกลางวัน ขนมต่าง ๆ ถ้ามาโรงเรียนก็ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายนี้”

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า โรงเรียนควรจัดหาบริการเสริมจากบริการที่มีอยู่เดิม เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง เนื่องจากกลุ่มผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐมักเป็นกลุ่มที่มีรายได้ไม่มากนัก เช่นการจัดหาอาหารและน้ำดื่มที่สะอาด การจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียน

3.6 ด้านความสัมพันธ์ชุมชน

ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เปิดประเด็นการสนทนา ควรทำอย่างไร โรงเรียนของรัฐจึงสามารถพัฒนาด้านความสัมพันธ์ชุมชนให้ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรม อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ควรจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โรงเรียนควรเป็นแหล่งวิทยากรในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชน ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง โรงเรียนควรจัดให้ผู้ปกครองสามารถขอพบผู้บริหาร ครู และเยี่ยมบุตรหลานได้ตลอดเวลาทำการของโรงเรียน และประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบอย่างสม่ำเสมอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 “... ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นมีความสำคัญในการบริหารโรงเรียน คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา ให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดการศึกษา รวมทั้งกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และเปิดโอกาสให้คนชุมชนได้แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ และรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ด้วย” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 “... โรงเรียนต้องดูความต้องการของชุมชนเป็นหลัก เปลี่ยนความคิดให้เขาเห็นว่า โรงเรียน

เป็นของเรา “สกอเกาะก๊อต” ใส่สิ่งนั้นให้เขา โรงเรียนทำตามความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียนควรมีการติดตามดูแลนักเรียน ให้มีการติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและร่วมมือกัน ระหว่างครูและผู้ปกครอง โรงเรียนควรเป็นแหล่งวิทยาการให้ความรู้ เช่น เรื่องสุขอนามัยของนักเรียน โรคติดต่อต่าง ๆ การเลี้ยงดูบุตรหลานที่เหมาะสมกับวัย รวมทั้งโรงเรียนควรบริการชุมชนในเรื่อง การใช้อาคาร สถานที่ต่าง ๆ ” และผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 “... หากโรงเรียนจะพัฒนาให้สอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชน ควรสอบถามความต้องการของผู้ปกครอง ศึกษาบริบทแวดล้อมหรือพื้นเพ ของชุมชน จัดหลักสูตรที่สนองความต้องการ ดึงชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการกิจกรรมต่าง ๆ ของ โรงเรียน และประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย และกิจกรรมต่าง ๆ ของ โรงเรียน โดยใช้สื่อต่าง ๆ การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน การให้ความรู้และบริการทาง วิชาการแก่ชุมชน รวมทั้งการเยี่ยมบ้านนักเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในวันสำคัญต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ก็เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทางหนึ่ง ” และผู้ให้ข้อมูล คนที่ 1 “...โรงเรียนควรอนุญาตให้ผู้ปกครองเข้าเยี่ยมนักเรียนหรือขอพบครูได้ตลอดเวลาทำการของ โรงเรียน ซึ่งเด็กเล็ก ๆ ก็ชอบที่ให้ผู้ปกครองมาเยี่ยมที่โรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนา ปรับปรุงพื้นที่หรือห้องสำหรับรับรองผู้ปกครองอย่างเหมาะสม และถ้ามีปัญหาที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน เกิดขึ้นผู้ปกครองควรได้รับการแจ้งข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนพร้อมให้ผู้ปกครอง เข้าพบทำความเข้าใจ” ส่วนผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 “...โรงเรียนควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามาใช้บริการสถานที่ และอุปกรณ์ ของโรงเรียน ที่สำคัญคือพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างครูกับผู้ปกครอง ควรให้ผู้ปกครองการได้รับ ข่าวสารข้อมูลของบุตรหลานและของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ.....” เช่นเดียวกับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 “.... โรงเรียนควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ใน โรงเรียน เช่นมาช่วยดูแลนักเรียนปฐมวัย มาเล่านิทาน มาเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นสอนอาชีพในท้องถิ่น เช่น การทำขนมท้องถิ่นในวิชาการงานอาชีพ และชั่วโมงชุมนุม ซึ่งโรงเรียนจะต้องเป็นผู้เริ่มต้นนำผู้ปกครอง มาที่โรงเรียน และชั้นเรียนด้วยความเป็นกันเอง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ ถือเป็นความช่วยเหลือ จากชุมชนและผู้ปกครอง และควรประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบอย่างสม่ำเสมอ”

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า โรงเรียนควรศึกษาความต้องการของชุมชนเพื่อกำหนด รูปแบบ หรือโครงการในการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกับชุมชน สร้างบทบาทการรับรู้และการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการพัฒนาบุตรหลานของเขาในรูปแบบที่เขาต้องการ ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ กำหนดวิธีการ และทำงานร่วมกับโรงเรียนอย่างสร้างสรรค์

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยนำเสนอการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

การสรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ การวิจัยเรื่องสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียนของรัฐที่ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,655 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2553) และสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลากแบบไม่ใส่คืน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 313 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ศาสนา ชาติพันธุ์ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ระดับการศึกษาสูงสุดสายสามัญ ระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา อาชีพ จำนวนนักเรียนในความปกครอง และความสัมพันธ์กับนักเรียนในปกครอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน ด้านค่าใช้จ่าย และด้านความสัมพันธ์ชุมชน ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) รวมทั้งสิ้น 48 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียน ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

ส่วนคุณภาพของเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านแล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อทดสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.974

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวของผู้วิจัย จากภาควิชาความขัดแย้งและสันติศึกษา สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์แจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารของโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน ในการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อการวิจัยให้กับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง หลังจากส่งแบบสอบถามใน 15 วัน ผู้วิจัยได้ประสานกับผู้บริหารโรงเรียนนั้น ๆ และรับแบบสอบถามที่โรงเรียนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 313 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนข้อเสนอแนะนำเสนอโดยวิธีการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ นำไปใช้เป็นส่วนประกอบในการอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับมากไปหาน้อย คือ ด้านค่าใช้จ่าย ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน ด้านความสัมพันธ์ชุมชน ด้านวิชาการ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านค่าใช้จ่าย สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการบริการอาหารกลางวันและน้ำดื่มที่สะอาดเพียงพอต่อความต้องการของบุตรหลาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ประพฤติดีแต่ยากจน

1.2 ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือโรงเรียนอยู่ใกล้บ้านหรือที่ทำงานของผู้ปกครองสะดวกในการรับ-ส่งบุตรหลาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือโรงเรียนมีห้องน้ำเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน

1.3 ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ครุมาโรงเรียนแต่เช้า ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ ความสามารถในการบริหาร

1.4 ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนก่อตั้งมาเป็นเวลานานเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือเกื้อกูลจากผู้ที่เคยสำเร็จการศึกษา

1.5 ด้านความสัมพันธ์ชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้ปกครองสามารถเยี่ยมบุตรหรือขอพบครูได้ตลอดเวลาทำการของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการสร้างเครือข่าย/สมาคม/กลุ่มไลน์ ผู้ปกครอง

1.6 ด้านวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนจัดให้มีการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมและระเบียบวินัย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนจัดให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ในขอบเขตเนื้อหาต่าง ๆ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน ด้านค่าใช้จ่าย ด้านความสัมพันธ์ชุมชน ตามลำดับ

จากผลการวิจัยพบว่าสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านค่าใช้จ่าย ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านบุคลากร ส่วนด้านวิชาการผู้ปกครองใช้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเป็นลำดับสุดท้าย แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจหรือรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับต่ำ จึงให้ความสำคัญกับด้านค่าใช้จ่ายมากกว่าวิธีการหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับบุตรหลาน แต่ถึงอย่างไรก็ตามสถานศึกษาควรต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนางานในทุกองค์ประกอบให้ขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กัน เพื่อสร้างความมั่นใจและการยอมรับให้กับผู้ปกครอง เป็นการรักษาระดับคุณภาพที่มีความต่อเนื่องให้เกิดกับสถานศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับภาษา รักษาภักดีและนันทรัตน์ เจริญกุล (2558) ได้สรุปการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนว่าประกอบด้วย ด้านครูและบุคลากร ด้านวิชาการ ด้านกิจการนักเรียน ด้านชื่อเสียงของโรงเรียน ด้านบริการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านความสัมพันธ์ชุมชน และด้านค่าธรรมเนียมการเรียน

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ เนื่องจากโรงเรียนที่ด้อยมเป็นที่ปรารถนาของผู้ปกครองเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อภิปรายได้ ดังนี้

1.1 ด้านวิชาการ ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองคำนึงถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เหม หมัดอาหว่า (2559) พบว่าระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชนระดับอนุบาล เขตเทศบาลนครหาดใหญ่ โดยภาพรวมด้านวิชาการ อยู่ระดับมาก เช่นเดียวกับนาฏนภางค รวยดี (2548) พบว่าการตัดสินใจส่ง

บุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา เขตอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เนื่องจากโรงเรียนมีหลักสูตรที่ส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียน มีการจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ สอดคล้องกับบริบท วัฒนธรรมท้องถิ่น จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน รวมทั้งผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่พึงพอใจ ดังนั้นการบริหารงานด้านวิชาการ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน สอดคล้องกับงานวิจัย ของกาญจนา มักเขียว (2558) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลาน เข้าศึกษาในโรงเรียนโชติกาญจน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร คือ โรงเรียนให้ความสำคัญในด้านการ นำนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันโครงการบริการวิชาการ ด้านมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนอง ความสามารถทางวิชาการ และด้านการจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทยและ ฉัตรยาพร เสมอใจ (2549) ได้ให้แนวความคิดด้านผลิตภัณฑ์การตัดสินใจเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนใน โรงเรียนของรัฐ เนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนในการเพิ่มพูน ความรู้ความสามารถ และผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพให้กับสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นจำเป็นต้องจัด เรียนการสอนโดยมุ่งเน้นให้เด็กมีพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา สังคม และพัฒนาผู้เรียน ด้านคุณธรรม จริยธรรมและระเบียบวินัย โรงเรียนต้องจัดทำ และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อใช้ประกอบการเรียนรู้ สอดคล้องกับภวษา รักษาภักดีและนันทรัตน์ เจริญกุล (2558) ได้สรุป ปัจจัยด้านวิชาการที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน ได้แก่ โรงเรียน วัดผลการเรียนอย่างสม่ำเสมอ และรายงานผลให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ การจัดการเรียนการสอน มุ่งให้นักเรียนพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โรงเรียนมีการรายงานการเรียน อย่างสม่ำเสมอแก่ผู้ปกครองที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ

1.2 ด้านบุคลากร ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก บุคลากรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงาน เพราะการจัดกิจกรรมและการจัดบริการ ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ คณาน นอกจากนั้นครูผู้สอนและบุคลากรในโรงเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุวัฒน์ ฤทธิธัญญ์ (2558) พบว่า การตัดสินใจของผู้ปกครองใน การส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ด้านครู และบุคลากรทางการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหาร และครูช่วยแก้ปัญหา พัฒนาผู้เรียนและโรงเรียน ซึ่งต้องมีความรู้ ความสามารถ วิสัยทัศน์กว้างไกล มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็น ประชาธิปไตยยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น นำมวลประสบการณ์มาใช้ในการบริหารจัดการและ จัดการเรียนการสอน

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ เนื่องจากผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย มีมารยาท บุคลิกภาพดี มีมนุษยสัมพันธ์ และมาโรงเรียนแต่เช้า ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม รับผิดชอบต่อหน้าที่ และมาโรงเรียนแต่เช้า จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปฏิบัติต่อนักเรียนด้วยความรัก มีอารมณ์ดี ใจเย็น และสามารถควบคุมอารมณ์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของกาญจนา มักเขียว (2558) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร คือ ด้านบทบาทหน้าที่ของครูมากที่สุด โดยให้ความสำคัญด้านครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการสอน และพัฒนาผู้เรียน และครูแจ้งผลการเรียนให้เด็กทราบเป็นระยะ เพื่อให้เด็กประเมินความสามารถของตนเอง และครูมีปฏิสัมพันธ์ ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เช่นเดียวกับกัลป์ปภัส มินโรจน์ทวี (2561) พบว่าปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนโสตศึกษาพิทยากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านบุคลากร เนื่องจากการที่จะทำให้เด็กได้รับความรู้และการดูแลเป็นอย่างดีนั้น บุคลากรครูเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญโรงเรียนโสตศึกษาพิทยากรได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากร ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถจัดการเรียนการสอน และดูแลนักเรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ดีส่งผลต่อความสะดวกแก่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความพร้อม และพอใจในการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน มีความกระตือรือร้นสนใจ และมีความสุขกับการเรียนรู้ในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจำลอง สุริวงศ์ (2559) พบว่า ด้านสภาพแวดล้อม ในภาพรวมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาเอกชนให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพิจิตร อยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ เนื่องจาก อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่สะอาด เป็นระเบียบ ปลอดภัย สวยงาม ร่มรื่น เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับภาณุวัฒน์ ฤทธิธัญยุทธ (2558) ที่สรุปว่าอาคารสถานที่ของทางโรงเรียนและสภาพแวดล้อม คือ การดำเนินงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน การใช้ประโยชน์มีความสะดวกสบาย การดูแลรักษาให้เกิดความปลอดภัยและส่งเสริมการเรียนรู้

1.4 ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก การรับรู้ภาพลักษณ์ที่เหมาะสม การมีภาพลักษณ์ในเชิงบวกจะทำให้โรงเรียนได้รับความเชื่อถือ ศรัทธา และยอมรับ เพราะภาพลักษณ์ของโรงเรียนสะท้อนมาจากคุณภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นหลัก ดังนั้นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีจึงมีความสำคัญเพราะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงคุณภาพ ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อถือ ศรัทธา และการได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของจำลอง สุริวงศ์ (2559) พบว่า ด้านชื่อเสียงของสถานศึกษา ในภาพรวมการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาเอกชนให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพิจิตร อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับโนรี คำวิจิตและนันทิยา น้อยจันทร์ (2559) พบว่า ด้านชื่อเสียงของสถานศึกษา ในภาพรวมการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียน อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ภาณุวัฒน์ ฤทธิธัญยุทธ (2558) พบว่า การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ด้านชื่อเสียง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และฟ้าใส นามเทียร (2556) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตร

หลาน โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ด้านชื่อเสียงของโรงเรียน มีความสำคัญอยู่ในระดับมากต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนให้กับบุตรหลาน

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เนื่องจากโรงเรียนก่อตั้งมาเป็นเวลานาน บริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ เป็นที่รู้จักของชุมชน มีผลงานและเคยได้รับรางวัลต่าง ๆ เป็นที่ประจักษ์ของคนทั่วไป รวมทั้งมีอัตลักษณ์ที่สื่อถึงความเป็นท้องถิ่น สอดคล้องกับภากร ใจเพชร (2551) ได้อธิบายว่าการที่สถานศึกษาจะมีชื่อเสียงได้นั้น ผู้บริหารต้องสร้างความเป็นเลิศทางการศึกษาโดยเฉพาะด้านวิชาการที่สร้างชื่อเสียง ผลงาน เกียรติยศ ความภาคภูมิใจให้แก่สถานศึกษาและได้รับการยอมรับจากสังคมซึ่งปรากฏ ออกมาให้ผู้ปกครองและชุมชนได้เห็นผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น แผ่นป้ายโฆษณา หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ หรืออื่น ๆ เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้ปกครองจะนำมาใช้พิจารณา ประกอบการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้กับนักเรียน เช่นเดียวกับ นินาวาลย ปานากาเซ็งแมงกาจิ (2550) ที่อธิบายจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อการพัฒนาได้อย่างยั่งยืนว่าต้องมีการพัฒนางานให้เป็นที่ยอมรับและได้รับความเชื่อถือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดแนวทางและจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อสร้างชื่อเสียงและความเชื่อมั่นใส่ให้แก่โรงเรียน และมีการกำหนดแนวทางการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารของโรงเรียนต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้รับบริการ ศรัทธา และทำให้โรงเรียนสามารถดำรงอยู่ในยุคที่มีการแข่งขัน ภาพลักษณ์ของโรงเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน ภาพลักษณ์เกิดจากความรู้สึกนึกคิดของผู้รับบริการที่มีต่อโรงเรียน ภาพลักษณ์ของโรงเรียนสามารถสร้างขึ้นมาได้โดยใช้กลยุทธ์ ที่เหมาะสม การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นแก่โรงเรียนทำได้ยากพอๆ กับการรักษาภาพลักษณ์ ของโรงเรียน แต่ไม่เกินความสามารถของผู้บริหาร คณะกรรมการโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องจะทำให้เกิดขึ้นมาได้

1.5 ด้านค่าใช้จ่าย ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา เช่น เงินอุดหนุนรายหัว ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทำให้ผู้ปกครองไม่ต้องรับภาระค่าใช้จ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของจำลอง สุวีริงค์ (2559) พบว่า ด้านค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ในภาพรวมการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาเอกชน ให้บุตรหลานของผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพิจิตร อยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เนื่องจาก โรงเรียนจัดบริการอาหารกลางวันถูกสุขลักษณะและน้ำดื่มที่สะอาด มีการจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ประพฤติดีแต่ยากจน และอาจมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ บ้างแต่น้อยกว่าโรงเรียนเอกชน ทำให้มีผลต่อการตัดสินใจในส่งลูกเข้าเรียน รวมทั้งประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางระหว่างบ้านถึงโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของนางนุญภางค์ รวยดี (2548) พบว่า รายได้ของผู้ปกครองมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษา เช่นเดียวกับปิยนุช ทองท้าว (2552) ทำการศึกษาปัจจัยการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน ดานค่าธรรมเนียม พบว่า อัตราค่าธรรมเนียมการเรียนต่าง ๆ มีความเหมาะสม มีการจัดงบประมาณพัฒนาอาคารเรียนและห้องเรียนให้ทันสมัย และมีการนำเงินค่าธรรมเนียมการเรียนมาจัดสรรเป็นงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน มีระบบแบ่งจ่ายค่าเทอมได้ การจัดสอนคอมพิวเตอร์โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายนักเรียน และมีรูปแบบการบริการชำระค่าธรรมเนียม การเรียนอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้จำลอง

สุริวงค์ (2559) พบว่าในภาพรวมการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียนในจังหวัดพิจิตร ได้แก่ 1) มาตรการและความปลอดภัยในการให้บริการของรถโรงเรียน 2) ความเหมาะสมของระยะเวลาในการเดินทาง และ 3) การประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

1.6 ด้านความสัมพันธ์ชุมชน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน เป็นการสร้างพัฒนาการผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงามและการเรียนรู้ที่ดี อีกทั้งเด็กเล็ก ๆ ก็ชอบที่ให้ผู้ปกครองมาเยี่ยมที่โรงเรียน จึงเป็นโอกาสที่ดีที่ชุมชนและผู้ปกครองจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียนอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของนางฉวีพร รวยดี (2548) พบว่าการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา เขตอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เนื่องจาก โรงเรียนมีการอนุญาตให้ผู้ปกครองสามารถเข้าพบบุตรได้ แจ้งข่าวสารให้ผู้ปกครองได้ทราบอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น มีการสร้างเครือข่ายและจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ หรือชุมชนมีโอกาสได้เข้ามาใช้บริการสถานที่และอุปกรณ์ของโรงเรียน สอดคล้องกับกัลป์ภัทส มินโรจน์ทวี, สุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์ และสุชุม เฉลยทรัพย์ (2561) พบว่า ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนโพธิสารพิทยากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เนื่องจากโรงเรียนให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยปรับเปลี่ยนแนวคิด ความเชื่อในเรื่องการปฏิรูปการศึกษา เพราะการขอความร่วมมือชุมชนเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการระดมทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ และการร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนาสถานศึกษาในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน มีความเชื่อมโยงกันในการดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแนวพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน และครอบครัวในการสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับชุมชนอย่างเหมาะสมกับสภาพโรงเรียนระดับการศึกษาและชุมชน รวมทั้งนิพนาวลัย ปานากาแข็ง แมงกาจิ (2550) อธิบายว่าการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนว่าโรงเรียนมีหน้าที่จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ซึ่งเป็นทั้งกลุ่มเป้าหมายที่จะมาเป็นผู้รับบริการทางการศึกษาและเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนของรัฐที่ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แนวทางการพัฒนาวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนควรจัดหาสื่อ เทคโนโลยี ในการพัฒนาให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ มุ่งให้นักเรียน สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขตามความสนใจเน้นทักษะที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงของผู้เรียน เน้นการสร้างทักษะด้านอาชีพให้แก่นักเรียน รวมทั้งการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิจกัญญา นามมาลา (2557) พบว่าด้านวิชาการผู้ปกครอง

เสนอให้โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนด้านประสบการณ์พิเศษเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่นเดียวกับฟ้าใส นามเทียร (2556) ได้อธิบายว่า ผู้ปกครองเลือกปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นอันดับความสำคัญแรกในตัดสินใจ โรงเรียนจึงควรเน้นการเขียนหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรและใช้ทฤษฎีในการสอนที่มุ่งเน้นให้เด็กเกิดพัฒนาการในทุก ๆ ด้านมากที่สุดโดยไม่ลืมนิสัย เรื่องจริยธรรม และศีลธรรม

2.2 แนวทางการพัฒนาบุคลากร ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นตัวอย่างบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนาตนเองรอบด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นผู้นำทางวิชาการ ควรแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย มีมารยาทและมีบุคลิกภาพที่ดี รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดี มีการดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริยญา โกษะ (2558) พบว่า ผู้ปกครองมีการรับรู้ต่อภาพลักษณ์ของโรงเรียนที่จัดการศึกษาในโรงเรียนที่ผู้บริหารมีความอดทนต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน สืบเนื่องมาจากการที่ผู้ปกครองได้พบครูเป็นประจำสม่ำเสมอ จนทำให้เห็นแนวทางการบริหารงานของผู้บริหารจึงทำให้เกิดการรับรู้ในด้านบวกต่อภาวะผู้นำ และผู้ปกครองมีการรับรู้ต่อภาพลักษณ์ของครูที่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เนื่องจากผู้ปกครองได้เล็งเห็นความสำคัญของครูที่ต้องมีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการเป็นครู มีความรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบ และมีวินัยในตนเอง

2.3 แนวทางการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เนื่องจากควรจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสะอาด ร่มรื่น สวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดให้มีอาคารเรียน ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ อย่างเพียงพอ ควรตรวจสอบอาคารและสถานที่ให้มั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย บริเวณโรงเรียนร่มรื่น เหมาะแก่การเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีห้องสุขาเพียงพอ สะอาด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิจกาญจน์ นามมาลา (2557) พบว่าด้านอาคารสถานที่/สภาพแวดล้อม ผู้ปกครองเสนอให้โรงเรียนมีการจัดแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติให้มากขึ้น มีกิจกรรมและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับหลักสูตรการเรียนการสอน และกัลป์ภัส มีนโรจน์ทวี, สุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์ และสุขุม เฉลยทรัพย์ (2561) ได้สรุปว่าผู้ปกครองมีการตัดสินใจจากการที่โรงเรียนมีการจัดแต่งอาคารและสถานที่ที่ดีและเหมาะสม โรงเรียนมีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยกับนักเรียนในโรงเรียนโดยมีการตรวจตราคนเข้าออก และโรงเรียนมีความพร้อมในส่วนของอาคารสถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนจึงส่งเสริมความเข้มแข็งในการจัดระบบดูแลความปลอดภัยอาคารเรียน และอาคารประกอบอย่างสม่ำเสมอ โดยให้กรรมการสถานศึกษาร่วมเป็นกรรมการหรือผู้สังเกตการณ์ในการตรวจสอบความแข็งแรง ปลอดภัยของอาคารเรียนประจำปี จัดระบบความปลอดภัยในโรงเรียนเพื่อให้สามารถจำแนก บุคคลภายนอกที่เข้ามาในโรงเรียนได้ และบุคลากรครูควรดูแลห้องเรียนให้มีความพร้อมสำหรับการจัดการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา

2.4 แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์ของโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากภาพลักษณ์หรือชื่อเสียงของโรงเรียนเป็นสิ่งสะท้อนมาจากคุณภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นหลัก ดังนั้นโรงเรียนต้องสร้างความเชื่อถือ การยอมรับและความศรัทธาจากชุมชน การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม

ร่วมของศิษย์เก่าให้มีโอกาสในการพัฒนาสถานศึกษาเดิมของเขา โรงเรียนควรบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพทางการศึกษา จัดการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้มาตรฐาน จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านวิชาการ และทักษะต่าง ๆ รวมทั้งทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมอัตลักษณ์ที่สื่อถึงความเป็นท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจำลอง สุริวงศ์ (2559) พบว่า ด้านชื่อเสียงของสถานศึกษา ได้แก่ 1) การได้รับการรับรองคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงของรัฐ 2) ความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนจนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมแข่งขันทักษะทางวิชาการต่าง ๆ และ 3) การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์โดยพิจารณาจากผลการทดสอบระดับชาติ เช่น NT และ O-NET สอดคล้องกับฟ้าใส นามเทียร (2556) พบว่า การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน ด้านชื่อเสียงโรงเรียน โดยพิจารณาจากโรงเรียนเปิดสอนมานานเป็นที่ยอมรับของชุมชนโรงเรียนมีชื่อเสียงในด้านวิชาการโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพนักเรียนชนะเลิศในการแข่งขันทักษะทางวิชาการโรงเรียนเคยได้รับรางวัลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เช่น รางวัลโรงเรียนพระราชทานโรงเรียนมีชื่อเสียงด้านจริยธรรม นักเรียนที่จบการศึกษาสามารถสอบเข้าเรียนต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้.

2.5 แนวทางการพัฒนาค่าใช้จ่าย ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนไม่ได้เรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองตามนโยบายเรียนฟรี มีบริการจัดอาหารเช้าและอาหารกลางวันที่มีคุณภาพ และมีบริการน้ำดื่มที่สะอาดอย่างเพียงพออยู่แล้ว แต่ควรจัดหาทุนการศึกษาเพื่อส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือนักเรียนยากจน นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและนักเรียนด้อยโอกาสเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนาฏนภางค รวยดี (2548) พบว่า ผู้ปกครองมีการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชนเป็นอันดับแรก คือ การกำหนดค่าบำรุงการศึกษามีมาตรฐานเหมาะสม รองลงมา คือ ความสามารถในการชำระค่าบำรุงที่ไม่เดือดร้อน และการจัดสรรทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลนอย่างต่อเนื่อง ทุกปี และโนรี คำวิจิตและนันทิยา น้อยจันทร์ (2558) ได้สรุปว่าด้านค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ในภาพรวมการตัดสินใจที่เลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่ ความเหมาะสมของราคาอาหารและสินค้าที่วางจำหน่ายให้แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียน การจัดให้มีทุนการศึกษาเพื่อส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือแก่นักเรียนยากจนและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และความเหมาะสมของอัตราการจัดเก็บค่ากิจกรรมพิเศษที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้น เช่น การทัศนศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

2.6 แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อสนับสนุนและเสนอความเห็นแนวทางการพัฒนานักเรียน ควรจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โรงเรียนควรเป็นแหล่งวิทยาการในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชน ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง โรงเรียนควรจัดให้ผู้ปกครองสามารถขอพบผู้บริหาร ครู และเยี่ยมบุตรหลานได้ตลอดเวลาทำการของโรงเรียน และประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับบทความของชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560) ได้อธิบายแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีแนวทางในการดำเนินการ คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์ทางตรง ประกอบด้วย การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และ การนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน 2) การสร้างความสัมพันธ์ทางอ้อม โดยการพัฒนาให้บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์อันดี สามารถ

ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น สวยงาม เป็นที่ประทับใจแก่ผู้มาเยี่ยมชม และกัลปพฤกษ์ มินโรจน์ทวี, สุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์ และสุชฌม เฉลยทรัพย์. (2561) ได้อธิบายเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า โรงเรียนควรส่งเสริมให้ ชุมชน รับรู้ รับทราบ และมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อและมีการทำการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร การจัด กิจกรรม การเรียนการสอน ผลงานของนักเรียน รวมถึงผลงานของโรงเรียนให้ชุมชนทราบอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามาแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันอยู่เสมอ เพื่อประโยชน์ ในการจัดการศึกษาและการพัฒนาพฤติกรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านวิชาการ โรงเรียนควรจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษาของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ พัฒนาให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ จัด ประสบการณ์พิเศษต่าง ๆ ให้นักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์และวิถี ชุมชน ควรจัดการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่มีปัญหาในการเรียน และควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และระเบียบวินัย

1.2 ด้านบุคลากร ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องประพฤติตนเป็น แบบอย่างที่ดี มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ กำหนดนโยบาย ให้ครูมาโรงเรียนแต่เช้า แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย มีมารยาทและบุคลิกภาพที่ดี ปฏิบัติต่อนักเรียน ด้วยความรักและความสนใจอย่างเท่าเทียมกัน โรงเรียนควรจัดให้มีข้อมูลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างถูกต้อง เป็นปัจจุบัน

1.3 ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม โรงเรียนควรจัดให้มีห้องน้ำ ห้องส้วม ที่สะอาด เพียงพต่อนักเรียน มีรั้วรอบบริเวณที่มั่นคง มีการปรับปรุงซ่อมแซม และพัฒนาอาคารเรียน อาคารประกอบให้มีความแข็งแรง ส่งผลต่อความปลอดภัยแก่นักเรียน มีการตกแต่งให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้

1.4 ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน โรงเรียนควรให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภาพลักษณ์ ของโรงเรียนเพื่อสร้างความเชื่อถือศรัทธา การยอมรับจากชุมชน จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นคุณภาพ ทางการศึกษา มีการส่งเสริมอัตลักษณ์ที่สื่อถึงความเป็นท้องถิ่น และส่งเสริมให้ศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ ในหน้าที่การงานและเป็นที่ยอมรับในชุมชนได้กลับมาพัฒนาโรงเรียน

1.5 ด้านค่าใช้จ่าย โรงเรียนควรจัดหาทุนการศึกษาเพื่อส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ นักเรียนยากจน นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและนักเรียนด้อยโอกาส จัดบริการอาหารกลางวัน นม และน้ำดื่มที่สะอาดถูกสุขลักษณะ เพียงพตต่อความต้องการ

1.6 ด้านความสัมพันธ์ชุมชน โรงเรียนควรสนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาเพื่อเป็นช่องทางเสนอความเห็นหรือความช่วยเหลือการพัฒนา โรงเรียนร่วมกัน จัดบริการให้ผู้ปกครองสามารถเยี่ยมบุตรหรือขอพบครูได้ตลอดเวลาทำการของโรงเรียน และบริการให้ชุมชนได้เข้ามาใช้ประโยชน์ ในการขอใช้อาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยเสนอแนะไว้ดังนี้

2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน ในรูปของกรณีศึกษาโรงเรียนที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ได้รับการยอมรับจากชุมชน สามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนของรัฐที่ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มเติมในองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ด้านอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทในการบริหารจัดการศึกษาภายใต้ความหลากหลายของวัฒนธรรมในพื้นที่

2.3 ควรมีการศึกษาสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมกับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ

2.4 ควรทำการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่าง กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนเอกชน กับ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนรัฐบาลหรือศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้ปกครองที่มีแนวคิดเชิงอัตลักษณ์ที่ต่างกัน เช่น กลุ่มที่มองว่าตัวเองเป็นคนไทย กับกลุ่มตัวอย่างที่มองว่าตัวเองเป็นคนมลายู

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ สุขะตุงคะ. (2556). **ประมวลความรู้ทางจิตวิทยาคลินิก**. กรุงเทพฯ: นีโอดีจิดอล.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **การปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ศรุสภา.
- _____. (2549). “**แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้**”, เอกสาร.
- _____. (2560). **ควมบรมร.ร.เล็กนํารองกว่าหมีนแห่งสพฐ.ย่นไม่ใช้การยุบเลิก-เน้นมีครูครบชั้น**. สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://moe.go.th>
- ประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (กุมภาพันธ์ 2549), 1-5.
- กัลป์ปภัส มีนโรจน์ทวี, สุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์ และสุขุม เฉลยทรัพย์. (2561, กันยายน-ธันวาคม). ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองที่ส่ง บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนโพธิสารพิทยากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. **วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต**, 14(3), 241-256.
- กาญจนา มักเขียว. (2558). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนโชติกาญจน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.
- ไข่มุก อุทยาวลี. (2548). **รายงานการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัญหาการจัดการศึกษา ของรัฐที่มีต่อการบูรณาการทางสังคมและวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2460-2547**. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- คณะอนุกรรมการศึกษาวิถีทางพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์. (2549, มีนาคม). **รายงานของคณะอนุกรรมการศึกษาวิถีทางพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ เสนอต่อคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ**. เอกสารนำเสนอ ในการประชุมคณะอนุกรรมการทำงานจัดทำกรอบแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2564), คณะอนุกรรมการศึกษาวิถีทางพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์.
- จารุวัจน์ สองเมือง. (2556). **การพัฒนาระบบอีเลิร์นนิ่งเพื่อการจัดการเรียนการสอนใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุซงฎิบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จุไรลักษณ์ จันทสิทธิ์ราช. (2553). **อิทธิพลของภาพลักษณ์บริษัทที่มีต่อความไว้วางใจและความภักดีของลูกค้า บริษัท ฮอนด้า ออโตโมบิล (ประเทศไทย) จำกัด**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จำลอง สุริวงศ์. (2559). **การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาเอกชนให้บุตรหลาน ของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพิจิตร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ฉัตรพร เสมอใจ. (2550). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ชัชวาล เหลืองประพันธ์. (2543). **สถิติพื้นฐานพร้อมตัวอย่างการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Minitab SPSS และ SAS**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. **Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**, 10(2), เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2560.
- ชูพนิจ เกษมณี. (2547). **ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมพหุลักษณะ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2539). **สันติทฤษฎี วิถีวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: โกมลคีมทอง
- _____. (2546). **อาวุธมีชีวิต? แนวคิดเชิงวิพากษ์ว่าด้วยความรุนแรง**. กรุงเทพฯ: ฟ้าเดียวกัน.
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2550). **การจัดการความขัดแย้งในองค์กร**. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ไชยันต์ ไชยพร. (2557). **จอห์น เอลสเตอร์ (Jon Elster) กับทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Rational Choice Theory)**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ณรงค์ โพธิ์พูกษานันท์. (2557). **ระเบียบวิธีวิจัย**. กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรินท์.
- ณัชชา สุวรรณวงศ์. (2560). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา (ระบบโควตา) ประจำปีการศึกษา 2560**. งานบริหารงานทั่วไป สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2551). **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ: วี.พรินท์.
- ทิฆัมพร สมพงษ์ และคณะ. (2561). **การบริหารสถานศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2561, จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/HatyaiAcademicJournal/article/download/82380/65468>
- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2551). **การบริหารทีมงานและการแก้ปัญหา**. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2547). **ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: แชนพอร์ พรินต์ติ้ง.
- นาฏนภางค รวยดี. (2548). **การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเขาเรียนในสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตอำเภอปรานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- นันทพล วิทยานนท์. (2561). **รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้**. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2561, จาก <http://www.dpu.ac.th/dpurc/assets/uploads/magazine/3vyz7pni5i04wok.pdf>
- นิจกาญจน์ นามมาลา. (2559, มกราคม – เมษายน). **การศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ**. **วารสารวิจัยมสศ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต**, 12 (1), 57-71

บรรณานุกรม (ต่อ)

- นิภา แยมวจี. (2559). **ควบรวมโรงเรียนเล็กนําร่องกว่าหมื่นแห่งสพฐ. ยันไม่ใ้การยุบเล็ก – เน้นมีครูครบชั้น**. สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2560, จาก [www.noe.go.th/moe/th/news/detail.php? News ID : 455658 key=homenews](http://www.noe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID:455658&key=homenews)
- นินาวาลย์ ปานากาแข็ง แมงกาจี. (2550). **การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ ศึกษบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- โนรี คำวิจิตและนันทิยา น้อยจันทร์. (2558). **ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดสิงห์สถิตย์ จังหวัดชัยนาท**. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 5(8), 25-44.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- บุตรี จารุโรจน์. (2549). **หลักการจัดการ**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ปิยนุช ทองท้ว. (2552). **ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองนักเรียนไทยในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติหลักสูตรประเทศอังกฤษระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พรพรหม ชูปวา. (2558). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในเขตอีสานตอนล่าง**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พรทิพย์ พิมพ์สินธุ์. (2552). **การวิจัยเพื่อการประชาสัมพันธ์**. กรุงเทพฯ: มหาลัยธรรมศาสตร์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ฟ้าใส นามเทียร. (2556). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนอนุบาลเอกชนขนาดเล็กในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ภากร ใจเพียร. (2551). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสิงห์บุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ภาณิชา พิมพ์ทองงาม. (2561). **ความรุนแรงที่ปรากฏในละครชุด Club Friday The Series**. ปริญญาเนเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ภาณุวัฒน์ ฤทธิธรรณยุทธ. (2558). **การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ภารดี อนันตนาวิ. (2551). **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. ชลบุรี: มนตรี.
- ภูวษา รักษาภักดี และนันทรัตน์ เจริญกุล. (2558). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**. 10(3), 28-40.
- มูลนิธิสุข-แก้ว แก้วแดง. (2558). การวิจัยและการพัฒนาการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบสาม โดยบูรณาการกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองและการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในรอบที่ 1 ของสถานศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. สืบค้นเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://203.144.163.84/th/contentlist-view/934/1240/>
- มูหามัดรียานี บากา และ อิบราเฮ็ม ณรงค์รัชศึกษาเขต. (2555). การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไข การใช้สองหลักสูตรในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. **วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**, 18(1), 215-244.
- ยศวดี คำทรัพย์ และ ณรงค์ พุทธิชีวิน (2560). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร **สถานศึกษาในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม**. สุราษฎร์ธานี: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2548). **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นานมี บุ๊คส์ พับลิเคชันส์.
- โรสมาวัน อะลีดีมัน. (2556). **ความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของนักเรียนแผนการเรียน วิทยาศาสตร์ในสังคมพหุวัฒนธรรม**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วรรณวีรย์ จันทร์ฉายรัศมี. (2554). **การเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในเครือ จิมโบรีเพลย์ แอนด์ มิวสิค**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัฒน์ พรหมเพชร. (2557). **การสังเคราะห์งานวิจัยด้านพหุวัฒนธรรมศึกษาในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้**. สงขลา: Leo design and print.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2547). **ความขัดแย้ง : หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- วิโรจน์ มโนกิจอุดม. (2558). **การบริหารความขัดแย้งกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วิโรจน์ มูฮำมัด. (2542). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษา ในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์. (2545). **โรงเรียนดีโรงเรียนดัง**. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนาระบบสารสนเทศ ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- วุฒิชัย ชมพู. (2557). **รูปแบบพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในเขตภาคตะวันออก**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2548). **เสียงจากคนตानी ๒ เราคือปอเนาะ**. โครงการอบรมและวิจัยเชิงปฏิบัติการทางประวัติศาสตร์โบราณคดีและชาติพันธุ์ สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สวก.).
- ศรีสมภพ จิตรภิมรณศรี. (2543). พลวัตทางสังคมกับความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้. **วารสารรัฐสมิแล**, 21(2), 47-53.
- ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอหนองจิก. (2559). **ข้อมูลอำเภอหนองจิก**. สืบค้นเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://www.amphoe.com/menu.php?am=354&pv=30&mid=1>
- สมคิด บางโม. (2548). **องค์การและการจัดการ**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สมจิต อดม. (2547). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับ ประถมศึกษาในภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมจิต อดม. (2556). สมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน จังหวัดภาคใต้. สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://re-ed.onecapps.org/ReEDFile/56-80010.pdf>
- สมาคมสื่อชื่อ. (2559). **ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน**. สืบค้นเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2560, จาก <https://www.chorsaard.or.th/content/13199>
- สมิต สัจฉกร. (2561). แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง. สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2561, จาก http://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php?bookID=653&read=true&count=true
- สารานุกรมเสรี. (2561). สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2561, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/สิทธิญา>
- สิทธิญา โภชะ. (2558, กันยายน). การศึกษาภาพลักษณ์ของโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยตาม การรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2. **วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ**, 2(3), 9 - 15.
- สุพานี สฤกษ์วานิช. (2549). **พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ : แนวคิดและทฤษฎี**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุกร อดรเดช. (2559). **คุณภาพชีวิตการทำงานในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนใต้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุวิมล เขี้ยวแก้ว, สุเทพ สันติวรานนท์, และอุสมาน สารี. (2542). ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 5(1), 75 - 93.
- สำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอหนองจิก. (2559). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2558. ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2560). ข้อมูลโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้. สืบค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://www.opec.go.th/weboppec/content.php?page=content&group=history>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1. (2561). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561. ม.ป.พ.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน. (2552). แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553- 2556. ม.ป.พ.
- _____. (2559). แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2557- 2560. ฉบับทบทวนใหม่ (รอบปี 2560). ค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2562, จาก http://www.osmsouth-border.go.th/files/gover/20160524_yqwkdyzx.doc.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2540). ความขัดแย้ง: การบริหารเพื่อการสร้างสรรค์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ต้นอ้อแกรมมี.
- _____. (2554). รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ: วี.ที. ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- เหม หมดอวา. (2559). ระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชนระดับอนุบาลเขตเทศบาลนครหาดใหญ่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อมลสิริณ ก้นชัย. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนนารอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อติคม สวัสดิญาณ. (2550). เคล็ดลัทธิตัดสิ้นใจ. กรุงเทพฯ: เต่าประยุคต์.
- อับบัส ยีรัน. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เอกชัย บุญยาริชฐาน. (2555). การบริหารความขัดแย้งในองค์กร. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2551). ภาวะผู้นำเชิงพุทธวัฒนธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Cronbach, Lee.J. 1990. **Essentials of Psychological Testing**. Fifth Ed. New York: Harpercollinspublishers, Inc.
- Ferguson, G. A. 1981. **Statistical Analisis in Psychology and Education**. (5th ed.). Singapore : McGraw Hill International Book Co.
- Gultung, J. (1975). **Peace : Research, Education, Action: Essays in Peace Research 1**. Copenhagen: Christian Ejlers.
- _____. (1990). "Cultural Violence," **Journal of Peace Research**, 27(3), 291-305.
- _____. (1996). **Peace By Peaceful Means: Peace and Conflict, Development and Civilization**. Oslo : PRIO; London: SAGE.
- Harrison, F. (1991). The managerial decision-making process. Boston: Mifflin. Hill, P.
- Kinicki, A., & Williams, D. (1977). **Learner Centered Teaching: A Humanistic View**. English: Love Publishing.
- _____. (1999). Management. New York: South-Western College.
- Kritiya Ariya. (2012). การสู่มตัวอย่าง. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2561, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/408215>
- March, J. G. & Simon, H. A. (1998). **Organization**. New York: John Wiley and sons, Inc.
- Neilgen, E.H. (1972). Understanding and Managing and Managing Conflict. Homewood: Irwin.
- Robbins, S. P. (1990). **Managing organizational conflict: A nontraditional approach**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Smith, J.E. (1995). Teacher Quality of Work. Minn: West Publishing.
- Ostrom, V. and Elinor Ostrom. (1971). "Public Choice: A Different Approach to the Study of Public Administration". In **Public Administration Review**, (March-April 1971), 203-216.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

-
1. รองศาสตราจารย์ ดร.สิงหนาท น้อมเนียน	อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยภาษา
และวัฒนธรรมเอเชีย
มหาวิทยาลัยมหิดล
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกสรี่ ลัดเลีย	รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษอรีย์ ยี่หมะ	อาจารย์ประจำสาขารัฐศาสตร์และ
รัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ภาคผนวก ข

รายชื่อกลุ่มผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ผู้ให้ข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียน
ภาพถ่ายการสนทนากลุ่มของกลุ่มผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียน

1. นางนารีรัตน์ เคียรอินทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมัจฉินทวาปีวิหาร (เพชรานุกุลกิจ)
2. นายมูหามัดฟิกรี มะหะหมัด ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคอลลตันหยง
3. นางสาวจิรารัตน์ พฤษะศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสถิตย์ชลธาร
4. นายแวนาลี แวนิ ผู้อำนวยการโรงเรียนปัตตานีดารุสสลาม
5. นายมุตตอเหล็บ โต๊ะมูสอ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปะกาลือสง
6. นายนุรุดดีน เบ็ญอะห์มัด ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตลาดนัดคลองขุด
7. นายสะมะแอ ดอเลาะ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเกาะเปาะ
8. นายเกษมศิลป์ กาเดร์ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โรงเรียนวัดมัจฉินทวาปีวิหาร (เพชรานุกุลกิจ)

ภาพถ่าย สันทนาการกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลแนวทางการพัฒนาโรงเรียน
ณ ห้องประชุม โรงเรียนวัดมุจลินทวาปีวิหาร (เพชรานุกุลกิจ)
เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2562

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.974	48

Item Statistics			
	Mean	Std. Deviation	N
ข้อที่ 1	5.30	.794	30
ข้อที่ 2	5.17	.791	30
ข้อที่ 3	4.87	.937	30
ข้อที่ 4	4.90	.923	30
ข้อที่ 5	5.13	.776	30
ข้อที่ 6	5.23	.935	30
ข้อที่ 7	5.07	1.081	30
ข้อที่ 8	4.97	.850	30
ข้อที่ 9	5.30	.702	30
ข้อที่ 10	5.17	.747	30
ข้อที่ 11	5.30	.988	30
ข้อที่ 12	5.60	.621	30
ข้อที่ 13	5.43	.679	30
ข้อที่ 14	5.40	.770	30
ข้อที่ 15	5.33	.802	30
ข้อที่ 16	5.23	.774	30
ข้อที่ 17	5.40	.724	30
ข้อที่ 18	5.30	.877	30
ข้อที่ 19	5.70	.535	30
ข้อที่ 20	5.53	.571	30
ข้อที่ 21	5.30	.750	30
ข้อที่ 22	5.33	.711	30
ข้อที่ 23	5.33	.711	30
ข้อที่ 24	5.30	.794	30
ข้อที่ 25	5.07	.907	30
ข้อที่ 26	4.93	.907	30
ข้อที่ 27	5.23	.817	30

	Mean	Std. Deviation	N
ข้อที่ 28	5.57	.817	30
ข้อที่ 29	5.37	.718	30
ข้อที่ 30	5.40	.724	30

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามงานวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และเป็นข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย และน้อยที่สุด ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
4. ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน
5. ด้านค่าใช้จ่าย
6. ด้านความสัมพันธ์ชุมชน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลที่ได้รับจากท่านในการตอบแบบสอบถามนี้จะถือว่าเป็นความลับและไม่มีการนำข้อมูลไปทำให้ท่านได้รับความเสียหาย โดยนำผลไปใช้เฉพาะการวิจัยในครั้งนี้นี้เท่านั้น จึงขอความกรุณาได้ตอบแบบสอบถามทุกข้อให้ตรงกับความรู้สึกของท่านให้มากที่สุด

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นายอับดุลการี สารี

นักศึกษาปริญญาโทสาขาความขัดแย้งและสันติศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเลือกคำตอบและกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง [] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ [] 1. หญิง [] 2. ชาย
2. รายได้ต่อเดือน
 [] 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท [] 2. 5,001 – 10,000 บาท
 [] 3. 10,001 – 20,000 บาท [] 4. 20,000 บาทขึ้นไป
 [] 5. อื่นๆ.....
3. ศาสนา
 [] 1. อิสลาม [] 2. พุทธ [] 3. คริสต์ [] 4. อื่นๆ ระบุ.....
4. ท่านมองว่าตัวเองเป็นคนชาติพันธุ์ใด (ตอบเพียงข้อเดียว)
 [] 1. ปาตานี [] 2. มลายู [] 3. มุสลิม [] 4. ไทย
 [] 5. พุทธ [] 6. จีน [] 7. คริสต์ [] 8. อื่นๆ ระบุ.....
5. ท่านใช้ภาษาใดในการสื่อสารกับบุตรหลาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 [] 1. มลายูถิ่น [] 2. มลายูกลาง [] 3. ไทยกลาง
 [] 4. จีน [] 5. ภาษาใต้ [] 6. อหรับ
 [] 7. อื่นๆ ระบุ.....
6. ระดับการศึกษาสูงสุดสายสามัญ
 [] 1. ไม่ได้ศึกษา [] 2. ประถมศึกษา
 [] 3. มัธยมศึกษาตอนต้น [] 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
 [] 5. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า/ปวส. [] 6. ปริญญาตรี หรือสูงกว่า
7. ระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา
 [] 1. ไม่ได้ศึกษา [] 2. ตาดีกา
 [] 3. ระดับต้น (อิบติดาอี) [] 4. ระดับกลาง (มุตาวัตซิต)
 [] 5. ระดับปลาย (ซานาวียี) [] 6. สถาบันปอเนาะ
 [] 7. ระดับชั้นปริญญาตรีหรือสูงกว่า
8. อาชีพหลักของท่าน
 [] 1. อยู่ระหว่างหางาน/ว่างงาน [] 2. แม่บ้าน/พ่อบ้าน
 [] 3. ทำการเกษตร/เลี้ยงสัตว์ [] 4. รับจ้างทั่วไป/แรงงาน
 [] 5. รับราชการ/ลูกจ้างหน่วยงานรัฐ [] 6. ลูกจ้างหน่วยงานเอกชน
 [] 7. นักการเมืองท้องถิ่น [] 8. อื่นๆระบุ.....
9. จำนวนนักเรียนในความปกครองของท่าน (ตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)
 [] 1. 1 คน [] 2. 2 คน [] 3. 3 คนขึ้นไป
10. ความสัมพันธ์กับนักเรียน (กลุ่มตัวอย่าง) ในปกครอง
 [] 1. เป็นบิดาหรือมารดา [] 2. มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ
 [] 3. ไม่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อความโดยละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งแต่ละข้อมีความหมาย ดังนี้

- ระดับ 6 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
 ระดับ 5 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
 ระดับ 4 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
 ระดับ 3 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
 ระดับ 2 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัย	ระดับความคิดเห็น					
		6	5	4	3	2	1
1. ด้านวิชาการ							
1.	โรงเรียนมีหลักสูตรที่หลากหลาย มุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล						
2.	โรงเรียนจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย สอดคล้องกับกิจกรรม เนื้อหาและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน						
3.	โรงเรียนมีสื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ						
4.	โรงเรียนมีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						
5.	โรงเรียนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม						
6.	โรงเรียนจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่นการจัดหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม และภาษามลายู						
7.	โรงเรียนจัดให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้						
8.	โรงเรียนจัดให้มีประสบการณ์พิเศษต่าง ๆ ให้นักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน						
9.	โรงเรียนจัดให้มีการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และระเบียบวินัย						

ข้อ	สถานะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัย	ระดับความคิดเห็น					
		6	5	4	3	2	1
10.	โรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับที่พึงพอใจ						
2. ด้านบุคลากร							
11.	ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการบริหาร						
12.	ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในโรงเรียน มีการดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ						
13.	ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในโรงเรียน มีการแต่งกาย มีมารยาทและบุคลิกภาพที่ดี						
14.	ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในโรงเรียน มีมนุษยสัมพันธ์ดี						
15.	ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม และรับผิดชอบต่อหน้าที่						
16.	ครูผู้สอนมีความรู้ ความสามารถถ่ายทอดประสบการณ์และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						
17.	ครูผู้สอนปฏิบัติต่อนักเรียนด้วยความรัก มีอารมณ์ดี ใจเย็น และสามารถควบคุมอารมณ์ได้						
18.	บุคลากรทางการศึกษาทุกคนในโรงเรียนมีความหลากหลายทางศาสนาทั้งมุสลิมและพุทธ						
3. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดลอม							
19.	โรงเรียนอยู่ใกล้บ้านหรือที่ทำงานของผู้ปกครองสะดวกในการรับ-ส่งบุตรหลาน						
20.	โรงเรียนมีรั้วรอบบริเวณส่งผลต่อความปลอดภัยแก่นักเรียน						
21.	มีระบบดูแลความปลอดภัยนักเรียนจากอุบัติเหตุ อัคคีภัยและอื่นๆ						
22.	มีอาคารเรียน อาคารประกอบเพียงพอ						
23.	อาคารเรียน และอาคารประกอบมีความแข็งแรง ปลอดภัย						
24.	มีการตกแต่งอาคารเรียน อาคารประกอบ และห้องเรียน สะอาด สวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้						
25.	มีห้องน้ำที่สะอาด						
26.	มีห้องน้ำเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน						
27.	ภูมิทัศน์และสิ่งแวดลอมภายในบริเวณโรงเรียนสะอาดร่มรื่น และมีความสวยงาม						

ข้อ	สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัย	ระดับความคิดเห็น					
		6	5	4	3	2	1
4. ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน							
28.	โรงเรียนก่อตั้งมาเป็นเวลานานเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป						
29.	โรงเรียนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นคุณภาพทางการศึกษา						
30.	โรงเรียนมีการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพโดยความร่วมมือจากทุกฝ่าย						
31.	โรงเรียนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของชุมชน						
32.	โรงเรียนมีการส่งเสริมอัตลักษณ์ที่สื่อถึงความเป็นท้องถิ่น/ความเป็นมลายู/มุสลิม						
33.	โรงเรียนมีผลงาน และเคยได้รับรางวัลต่าง ๆ เป็นที่ประจักษ์ของคนทั่วไป						
34.	โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือเกื้อกูลจากผู้ที่เคยสำเร็จการศึกษา						
35.	มีความเชื่อมั่นด้านคุณภาพการศึกษา เพราะโรงเรียนมีการควบคุมการจัดกิจกรรม ไม่หยุดเรียนโดยไม่มีเหตุจำเป็น						
5. ด้านค่าใช้จ่าย							
36.	รายได้เฉลี่ยของครอบครัวมีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่เรียนให้บุตรหลาน						
37.	จำนวนบุตรที่อยู่ภายใต้การดูแลของท่านส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียน						
38.	ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ น้อยกว่าโรงเรียนเอกชน ทำให้มีผลต่อการตัดสินใจส่งลูกเข้าเรียน						
39.	ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางระหว่างบ้านถึงโรงเรียน						
40.	มีการบริการอาหารกลางวันและน้ำดื่มที่สะอาดเพียงพอต่อความต้องการของบุตรหลาน						
41.	มีการจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ประพฤติดีแต่ยากจน						
6. ด้านความสัมพันธ์ชุมชน							
42.	โรงเรียนมีการแจ้งข่าวสารให้ผู้ปกครองได้ทราบอย่างสม่ำเสมอ						
43.	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน การจัดการเรียนการสอนของครู						
44.	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่าย/สมาคม/กลุ่มไลน์ ผู้ปกครอง						
45.	โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในวันสำคัญต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น อาซูรอ มาวลิด สงกรานต์ รายอ						

ข้อ	สภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัย	ระดับความคิดเห็น					
		6	5	4	3	2	1
46.	โรงเรียนมีบริการให้ชุมชนได้เข้ามาใช้ประโยชน์จากทางโรงเรียน เช่น การให้ใช้อาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมของชุมชน/การให้บริการเครื่องมือ/อุปกรณ์/ความรู้						
47.	ผู้ปกครองสามารถเยี่ยมบุตรหรือขอพบครูได้ตลอดเวลาทำการของโรงเรียน						
48.	ครูและผู้ปกครองมีการปรึกษาเกี่ยวกับตัวนักเรียนอย่างเป็นกันเองอยู่เสมอ						

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมและเงื่อนไขทางอัตวิสัยที่ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นายอับดุลกาารี สะรี
 รหัสประจำตัวนักศึกษา 5910022006
 วุฒิการศึกษา
 วุฒิ ครุศาสตรบัณฑิต
 ชื่อสถาบัน สถาบันราชภัฏสงขลา
 ปีที่สำเร็จการศึกษา 2540

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนบ้านใหม่พัฒนวิทย์ หมู่ 3 ตำบลเกาะเปาะ อำเภอนงจิก
 จังหวัดปัตตานี 94170

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

อับดุลกาารี สะรี ศรีสมภพ จิตรภิมรย์ศรี และอุสมาน หวังสนิ. 2563. แนวทางการพัฒนาสถานศึกษา
 ของรัฐที่ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรม อำเภอนงจิก จังหวัดปัตตานี (Guidelines
 for developing public schools in response to multicultural society in
 Nong Chik District Pattani Province). บทความวิชาการในการประชุมวิชาการ
 นำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 4 (The 4th RMU Graduate Research
 Conference) ในวันที่ 21 – 22 กันยายน 2563 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. หน้า 1082-1095.